(دقائق الاخبار ترجمه‌سی)

خزائن الافكار

ترجمة

(دقائق الاخبار)

مصنفی : امام عبدالله محمد بن سلامة القضاعی هجرتدن دورت یوز ایللی دورت (٤٥٤) ده وفات اوشبو ١٣٢٤ نچی سنه مصنفنك وفاتنه سكز یوز آلتمش توقزنچی (٨٦٩) یلدر .

مطبعهٔ كریمیه قزانده

كند مصارفلریله ١٩٠٦ سنه

КАЗАНЬ

Типографія Т-го Дома „Бр. КАРИМОВЫ“

1906.

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمدلله الذی هدانالدینه الذی اکمله وارتضاه *
اوزینگ توکاللاکان ، اوزی راضی بولغان دینگه بزنی کوندرگان
الله‌غه ، شکرهم حمد بولغای ایدی !
« والصلوة والسلام علی نبیه سیدنا «محمد» الذی اجتباه من خلقه واصطفاه *
- اوزینگ خلقی آراسندان صایلاب ، چغارغان ، پیغمبری - بزنگ
خوجه‌مز «محمد» علیه السلامگه ، اول الله تعالی بزدن رحمت هم
سلام ایرشدرگای ایدی . . . . . .
«وبعد فانی جمعت فی هذا الکتاب ما انتهی اِلَیَّ
من حدیث رسول الله صلی الله علیه وسلم»
- الله‌غه حمد ، پیغمبرگه صلوات هم سلام صوڭنگ ، مین بو کتابمده ،
اوزمه ایرشکان رسول الله‌نگ حدیثلرینی جیدم . . .
«وَرَتَّبْتُهُ عَلَی سِتٍّ وَأَرْبَعِینَ بَابًا »
- تزدم مین بو کتابمنی «قرق آلتی باب» ایتب . . .

«قرق آلتی باب نیلرنی بیان قلادر»

اولنگی باب : محمد علیه السلامنگ نورن یاراتونی بیانده . . .
ایکنچی باب : آدم علیه السلامنی بار اینونی بیانده . . .
اوچنچی باب : فرشته لرنی یاد ایتو بیاننده
دورتنچسی : اولم فرشته‌سی (عزرائیلنی) بار ایتونی بیانده
بشنچسی : اولم فرشته‌سینگ جان آلون بیانده . . .

آلتونچی : جان ـ نڭ اولم فرشتەسنه جوابی . . .
یدنچی : جان آلغانده اعضانڭ جوابن ذکرنی بیانده
سیگزنچی : شیطان مؤمن ـ نڭ ایماننه نیچك قصدقلور . . ؟
توقزنچی : جان ، تندن آیورلغاچ کوکدن برتاوش کیلوبیانی . .
اونچی : بیرابله قبرنڭ حاللرن بیان . . .
اون برنچی : جان ـ نڭ تندن چقغاندان صوڭ نچقروی بیاننده . .
اون ایکنچی : اولك ایچون قایغرونی بیانده . .
اون اوچنچی : اولك ایچون یغلاونی بیانده . .
اون دورتنچی : قایغوغه صبرایتونی بیانده . .
اون بشنچی : جان ـ نڭ تندن چقون بیانده . .
اون آلتونچی : قبرگه ، منکرنکیردن الك کره تورغان فرشته .
اون یدنچی : منکر نکیر صوراوینه جواب بیروبیاننده
اون سگزنچی : کرام کاتبون فرشتەلری بیاننده
اون توقزنچی : جان ، تندن چقغاندان صوڭ قبرینه همده اوینه کیلوی
یگرمنچی : صور ، بعث همده اولگاندن صوڭ قوبارلو بیانده
یگرمی برنچی : صور اروی ، صوگره قورقتو ایچون اروی بیانده
یگرمی ایکنچی : الله‌نڭ بیورغی ایله » هرنسته‌نڭ بتوی . . .
یگرمی اوچنچی : قیامتده قوبارلاچاق خلقنی بیانده . . .
یگرمی دورتنچی : براق ـ نڭ صفتن بیانده
یگرمی بشنچی : قوبارلو ایچون بولغان صورنی بیانده . .
یگرمی آلتونچی : خلقڭ قبرلرندن قوبارلولاری . . .
یگرمی یدنچی : خلقنی محشر یرینه سرونی بیانده . . .
یگرمی سیگزنچی : قیامت کونینڭ اسیلگن بیانده . .
یگرمی توقزنچی : اجماخنڭ ایزگولرگه یاقنلغن بیانده
اوتوزنچی : قیامت قورقولارن بیانده
اوتوز برنچی : عمل دفترلرن بیانده

اوتوز ایکنچی : عمل اولچوی « میزان » بیانده
اوتوز اوچنچی : صراط کوپرن بیانده . . .
اوتوزدورتنچی : تموغنی بیانده
اوتوز بشنچی : تموغ ایشکلرن بیانده . . .
اوتوز آلتونچی : جهنم — نی بیانده ، برتموغ اسمیدر . . .
اوتوز یدنچی : خلقنی تموغغه سرو بیانده . .
اوتوزسیگزنچی : زبانیه فرشته‌لرن بیانده . . .
اوتوزتوقزنچی : تموغ اهلن ، آشلارن ، همده اچملکرن بیانده . . .
قـــــرقنچی : هرکمنك عذابی ، اشینه قاراب بولونی بیانده . . .
قرق برنچی : اچملك اچوچی حالن بیانده . .
قرق ایکنچی : تموغدان چغارولونی بیانده . . .
قرق اوچنچی : اجماخلرنی همده آنك یدی ایشکلرن بیانده . .
قرق دورتنچی : اجماخ ایشکلرن بیانده
قرق بشنچی : اجماخ اهلن همده آلارنك نعمتلرن بیانده . .
قرق آلتونچی : حوری قزلارن (حورنی) بیانده . . .

« اَلبَابُ الاَوَّلُ فی خَلقِ الروحِ الاَعظَمِ وَهُوَ نُورُ سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ عَلَیهِ السَّلَام »

برنچی باب ، ایك الوغ بولغان جاننی یوقدان باراینونی بیانده

اول = جان محمد(عم) نك نوریدر . . . . . .

الله‌تعالی دورت بوتاقلی برآغاج یاراتـوب ، آنكا «شجـرة الیقین» دیـو اسم قویدی .

(شیکسزلك آغاچی دیگان سوز . . .) شوندان صوڭ الله‌تعالی خوجامز (محمد علیه‌السلام) نك نورن آق انجودن بولغان پرده اچنده طاووس دیگان قش صورتنده یاراتدی . صوگره اول طاووسنی تگی آغاج استنه قویدی . اول قوش شونده یتمش ملك‌یل قدری تسبیح ایتدی . موندان صوڭ الله‌تعالی اویالچانلق کوزگوسی « مرآة‌الحیاء » نی یاراتوب ، تگی طاووسنك قارشوسینه قویدی . طاووس بو کوزگیگه قاراغاچ اوزینك صورتینك کورکاملگن کورنشینك

كوزەللگن كورب اللەتعالىدن اويالدى . عادتدەگى كبى اويالغاندان صوڭ تيرلب ، تنندن يېرگە آلتى تامچى تيرتامدى . شول تامچيلارنڭ اوّلگسندن اللە تعالى : حضرة ابوبكرنى ياراتدى . ايكنچى تامچيدان : حضرة عمرنى ، اوچنچيسندن حضرة عثماننى ، دورتنچيسندن حضرة علينى ياراتدى . بشنچى تامچيسندن گلنى ، آلتونچيسندان دگينى ياراتدى . شونداڭ صوڭ بوطاووس بش تابقر سجدە ايتدى . شول سجدەلر بزگە بيلگولى وقتدە قلنە تورغان فرض بولوب قالديلار . اللە تعالى بوبش سجدەنى بش وقت نماز ايتوب رسولمزگە هم آنڭ امتنە فرض قلدى . صوڭرە اللەتعالى بوطاووسكە ايكنچى تابقر قارادى بو قاراوندە طاووس ينە اويالوب تيرلديدە اللە تعالى مونڭ بورن تيرندن فرشتەلرنى ، يوز تيرندن عرش ، كرسى ، لوح المحفوظ ، قلم قوياش ، آى ، پردە ، يولدزلار ، همدە كوكدە بولغان نستەلرنى ياراتدى . كوكرەگينڭ تيرندن : پيغمبرلرنى ، رسوللرنى ، عالملرنى ، وليلرنى همدە ايزگولرنى ياراتدى .

آرقاتيرندن : بيت المعمورنى ، كعبەنى ، بيت المقدسنى دنيادە بولغان مسجدلرنڭ اورونلارينى ياراتدى . بيان : بيت المعمور : الكدە كعبەنڭ توبەسندە ينە برقاتلاوى بولوبدە ، شول قاتلاو كوككە كوتارلگان ، شول اوينى بيت المعمور ديلر .)

ايكى قاهلارينڭ تيرندن محمد عليە السلامنڭ مؤمن بولغان ، امتلرينڭ ايرلرن ، وخاتونلارن ياراتدى . ايكى قولاقلارينڭ تيرندن يهوديلرنى ، نصرانى ، مجوسلرنى همدە بولارغە اخشاغان ، مؤمن بولماغان كمسەلرنى ياراتدى .

بولارغە اخشاغان ديگانلرى : بوزقلق ايالرنى اللە تعالىنى يوق ديوچيلرنى همدە منافقلارنى ياراتدى ديگان سوزدر .

ايكى آياقلارينڭ تيرندن مغربدن مشرقگە قدر بولغان يېريوزنى ، همدە يېردە بولغان نستەلرنى ياراتدى .

شونداڭ صوڭ اللەتعالى «اى محمد آلديڭا قارا» ديدى . محمد هم آلدينە قارادى نى كورسون : آلدندادە ، آرتوندادە اوڭندادە ، نور كوردى . بو دورت نور حضرت : ابوبكر ، عمر ، عثمان ، هم على (رضى اللە عنهم) در . شونداڭ صوڭ

رسولمزنك نوری تاغن يتمش مك يل تسبيح ايتدی .
شوندان صوك الله‌تعالی پيغمبرلرنك نورن رسولمزنك نورندن ياراتدی .
شوندان صوك الله‌تعالی محمد عليه‌السلام نورينه قارادیده ، شول نورنك تيرندن
پيغمبرلرنك جانلارن ياراتدی . همده هر بر پيغمبرنك امتينك جانلارن ،
شول پيغمبرلرنك جانلارينك تيرندن ياراتدی . اوشانداق محمد عليه‌السلامنك
مؤمن امتلرينك جانلارن محمد عليه‌السلامنك جانينك تيرندن ياراتدی .
تمام ياراتلغاندان صوك بوجانلار هربرسيده « لا اله الا الله محمد رسول الله »
ديگانلر معناسی : تيوشلی بولوب قللق ايتلمش ذات يوق ، باری بر الله غنه‌در .
(محمد عليه‌السلام) الله‌تعالی‌نك رسوليدر .... شوندان صوك الله‌تعالی
طشندان اچی کورنه تورغان قزل عقيقدن بر قنديل ياراتدی . صوڭره
الله‌تعالی محمد عليه السلامنك صورتن « دنياده بولغان اوزينك صورتی شيكللی
اينوب ياراتدی » اول صورتنی بوقنديل اچينه قويدی ، اول صورت قنديل
اچنده نمازده نيچك آياق اوزره تورولادر ايدی ، شول روشده ، آياق اوزره
توردی . شوندان صوك پيغمبرلرنك جانلاری رسولمزنك جانی تیره‌سنده
ايلنديلر . شول ايله‌نو وقتنده ايکيوزمك يل‌قدر تسبيح هم تهليل ايتديلر .
صوڭره الله‌تعالی اول جانلارغه محمد عليه السلام صورتينه‌قارارغه بهوردی .
بولار بارسيده قاراديلار ، آلاردان اول صورتنك باشن کورگانی خليفه همده
پادشاه بولدی . آلاردان ماڭلاين کورگان جان‌نك اياسی دنياده عدل حکم
ايتوچی توره بولدی . آلاردان اول صورتنك ايکی کوزن کورگان قرآننی
کوڭلندن بلوچی « حافظ » بولوب اورلدی . آلاردان اول صورتنك ايکی قاشنی
کوروچی بيزه‌ك ياصاوچی بولوب اورلدی . آلاردان ايکی يڭاغنی کورگان
کمسه خلقغه ايزگولك قلوچی عقللی کشی بولوب اورلدی . آلاردان ايکی
ايرنن کورگانی وزير بولوب اورلدی ، آلاردان بورنون کورگانی حکيم ،
دوقتور ، همده خوشبويچی بولوب اورلدی . آلاردان آغزينی کورگانی هميشه
روزه توتوچی بولدی . آلاردان تشنی کورگانی ايرلردنده خاتونلاردانده
کورکام يوزلی بولوب اورلدی . آلاردان تلن کورگان کشی پادشاهلار آراسنده

ايلچی

ایلچی بولوب اورلدی . آلاردان آغزن کورگان کشی وعظچی ، اوگتچی همده اذانچی بولوب اورلدی . آلاردان صقالن کورگانی دین یولنده صوغشچی بولوب اورلدی آلاردان قولنوغنی کورگان کشی ملتوفچی همده یول یروچی بولوب اورلدی . آلاردان اوڭ قولنوغنی کورگانی قان آلوچی بولوب اورلدی . آلاردان صول قولتوغنی کورگانی نادان بولوب اورلدی . آلاردان اوڭ اوچونی کورگانی آقچا آلماشترب توروچی همده بیزاك توشروچی بولوب اورلدی . آلاردان صول اوچونی کورگانی ایگن اولچاوچی بولوب اورلدی . آلاردان ایکی قوللارن کورگانی جومارد همده اوتکنللك ایاسی بولوب أورلدی . آلاردان صول اوچینك آرقاسنی کورگانی صاران بولوب اورلدی . آلاردان اوڭ قولینك تورناقلارن کورگانی یازوچی « پیصر » بولوب اورلدی . آلاردان اوڭ قولنك بارماقلارن کوروچی تگوچی بولوب اورلدی . آلاردان صول قولینك بارماقلارن کوروچی تیمرچی بولوب أورلدی . آلاردان کوکره‌گنی کورگانی عالم‌هم مجتهد بولوب اورلدی . (مجتهد = دین اشنده توروشوچی عالم دیمك) آلاردان آرقاسنی کورگانی توبانچیلکلی همده شریعت قوشقاننی توتوچی بولوب اورلدی . آلاردان ایکی یانن کورگانی صوغشچی بولدی . آلاردان قرصاغنی کورگانی بارنسته‌سنه راضی بولوچی « قناعتلی » بولدی همده الله‌دان قورقوچی بولدی . آلاردان ایکی تزلرن کورگانی رکوع همده سجده ایاسی بولدی آلاردان ایکی آیاقلارن کوروچی آوچی بولوب اورلدی . آلاردان ایکی آیاغینك آستلارن کوروچی همیشه جیاو یوروچی بولوب اورلدی . آلاردان شول صورتنك کولاگه‌سنی کوروچی جرچی هم اویون قراللاری ایله اویون اویناوغه اصتابولوب اورلدی . آلاردان ، اول صورتنك هیچ بریون کورمگانی : یهودی ، هم نصرانی ، کافر همده دینسز (مجوسی) بولوب اورلدی . آلاردان اول صورتکه قاراماغانلاری تکرلك دعواسی قلوچی بولوب اورلدیلر . مصر پادشاهلاری « فرعون » همده بولارغه باشقه بولغان کافرلر کبی .

(نماز نیندی صورتده اوقولا ؟)

نماز اوقوغاندا کشی « احمد » — ایله « محمد » دیگان سوزلرنک صورتنده اوقور . الله تعالی بیورغان روشی نمازده شول اسملر صورتنده تورودر . اوشبو روشده : نماز اوقوچی نمازده آیاق اسقلی تورغانده الف « ا » صورتنده تورر . رکوعده حا حرفی « ح » کبیدر . سجده ده میم حرفی « م » کبیدر . اولتورو دال حرفی « د » کبیدر . اوشانداق الله تعالی خلقنی « محمد » دیگان سوز صورتنده یاراتدی : باشی محمد دیگانداگی اولگی میم « م » کبی توگاره کدر ، ایکی قولی محمد دیگانداگی حا « ح » کبیدر . قرصاغی محمد دیگانداگی میم « م » کبیدر . ایکی آیاغی دال « د » حرفی کبیدر . ایندی هر بر آدمینک صورتی بو « م ، ح ، م ، د » اسمی صورتنده بولغاچ ، الله تعالی هیچ بر کافرنی تموغده دنیاداغی صورتنده یاندرماس ، بلکی صورتلارین دوگغز صورتنده آلماشدرب شول صورتده یاندررر .

(ایکنچی باب آدم علیه السلامنی بار ایتونی بیانده)

عبد الله ابن عباس دیگان صحابه ایتکان : الله تعالی آدم علیه السلامنک تننی دنیانک هر بر طرفنداغی توفراقلاردان یاراتدی ، ایندی : باشی کعبه توفراغندان ، کوکره گنی بیرنک اورتالغنداغی توفراقدان . آرقاسون ، قرصاغن هند توفراغندان . ایکی قولون مشرق توفراغندان ، ایکی آیاغن مغرب توفراغندان ، یاراتدی دیگان . — وهب بن منبه دیگان صحابی ایتکان : الله تعالی آدمنی یتدی قات بیر توفراغندان یاراتدی : باشون : اولگی قات بیردن ، بوغازن ایکنچی قات بیردن ، کوکره گنی اوچنچی قات بیردن ، ایکی قولون دورتنچی قات بیردن ، آرقاسون ، قرصاغن بشنچی قات بیردن ، بوطنی ، اوچاسویاگنی آلتونچی قات بیردن ، ایکی بالتورن ، ایکی آیاغن یتدنچی قات بیردن . عبد الله ابن عباسدن کوچرلگان بر سوزده اوشبو روشده ایتکان الله تعالی آدم علیه السلامنی اوشبو روشده یاراتدی : باشن بیت المقدس توفراغندان ، یوزن جنت توفراغندان ، ایکی قولاقلارن طور تاغی توفراغندان ، ماڭلاین عراق یری توفراغندان ، توشلرن کوثر یلغه سی توفراغندان ، اوڭ قولون هندده اول قولینک بارماقلارن کعبه توفراغندان ، صول قولون فارس بره نده گی توفراقدان ، ایکی آیاغن بالتورلاری ایله هند توفراغندان یاراتدی ، سویاگن تاغ توفراغندان ، عورت

بولغان برن « بابل شهری » توفراغندان ، آرقاسنی عراق توفراغندان ، کوکلن فردوس اجماخی توفراغندان ، تلن طائف توفراغندان ، ایکی کوزن کولنگی توفراقدان ؛ ایندی ، باش بیت‌المقدس توفراغندان بولغاچ ، عقل ، اوتکنلك همده سویلاشو اورنی بولدی . ایکی قلاغی طورتاغی توفراغندان بولغاچ ، وعظ ایشتو اورنی بولدی . ماگلایی عراق توفراغندان بولغاچ ، الله تعالی‌گه سجده قلاتورغان اوروں بولدی ، یوزی ، جنت توفراغندان بولغاچ ، کورکاملك همده زینت اورنی بولدی . کوزی کول توفراغندان بولغاچ ، یالتوراو اورنی بولدی ، توشلری کوثر توفراغندان بولغاچ ، لذت هم‌تم اورنی بولدی . اوڭ قول کعبه توفراغندان بولغاچ ، برکت اورنی ، همده ترکلکگه‌بولوشو ، جومارطلق‌اورنی‌بولدی . صول‌قولی فردوس توفراغندان بولغاچ ، پاکلك همده استنجا اورنی بولوب اورلدی . قرصاقی خراسان توفراغندان بولغاچ آچلق اورنی بولدی . عورت یری بابل توفراغندان بولغاچ ، شهوت بوزقلق همده بویالو اورنی بولوب اورلدی . سویاکی تاغ توفراغندان برلغاچ ، قاتیلق اورنی بولدی . کوکلی فردوس توفراغندان بولغاچ ، ایمان همده اشانو اورنی بولدی . تلی طائف توفراغندن بولغاچ ، گواهلق ، یالوارو ، همده الله تعالی‌گه دعاقلو اورنی بولدی . الله تعالی آدمنك تننده توقز ایشك یاصادی . توقزدان یدیسی باشده قالغان ایکسی باشقه یرده‌در .

باشده بولغان یدی ایشك :

ایکی کوز ، ایکی قولاق ، ایکی بورن تیشگی ، همده آوز . تننده بولغان ایکسی : هرکمگه بیلگولی ایکی یولدر . شول یدی تیشککه بش سیزو یاصادی : اول سیزولردن اولگسی : کورو (بوایکی کوزده‌در) ، ایکنچسی : ایشتو (ایکی قولاقده) ، اوچنچسی : تمم سیزو (آوزده) ، دورتنچسی توتوب سیزو (قوللارده) ، بشنچسی : ایس سیزو (بوروننده) — الله‌تعالی آدم علیه‌السلامگه جان اورنی تلاگاچ ، جانغه بیوردی : آدم علیه السلامنك میینه‌ن کررگه ، جان عوندان کردیده ، آننده ایکوزیل قدرلی ایلندی .

شونداں صوڭ جان ایکی کوزگه توشدی ، آدم علیه السلام اوزن کوردی : تنی قری بالچق . . . صوڭره جان ایکی قولاقلارینه توشدی ، مونده توشکاچ ، آدم علیه السلام فرشته‌لرنڭ تسبیحن اشتدی . صوڭره جان تاناوینه یتوشدکده ، توچکردی تچکروندن بوشانغانده جان آوزینه ، تلینه ، قولاقلارینه ، توشدی ، الله تعالی کوڭلنه « الحمدلله » دیونی صالدی . آدم علیه السلام « الحمدلله » دیوگه الله تعالی « يَرْحَمُكَ رَبُّكَ يَا آدَمُ ! » ای آدم ، ربڭ سیڭا رحمت قلسون ! صوڭره جان کوکره‌گنه ایرشدی » آدم علیه السلام آیاق اوزره توررغه آشقدی » اما تورا آلمادی . جان اچینه اینگاچ ، آش تلادی ، صوڭره جان بتون تنینه جایلدی . مونداں صوڭ تنی ایت ، قان ، تامور همده سڭر بولوب اورلدی ، شونداں صوڭ الله‌تعالی آڭا تورناق کیوم کیدردی . بولای کیونگاچ آدم علیه‌السلام‌نڭ کورکاملـگی ، گوزه‌للـگی آرتدی . آدم علیه‌السلام گناه قلغانچی شول کیومده یوردی ، قایچان گناه قلغاچ الله‌تعالی آنڭ استندن اوشبو تورناق کیوملرن صالدرب ، شول کیومن ایسنه توشروگه سبب بولسون اوچون بارمق اوچلارنده قالدردی . الله‌تعالی آدم علیه‌السلام‌نی تمام‌یاراتوب‌ده جان ارگاچ، جنت کیوملرندن کیوم کیدردی. شول‌وقتـده بوزندہ محمد عم‌نڭ نوری یالتوری ایدی. الله‌تعالی آنی تختکه اوتورتدی. اول تختنی فرشته‌لرگه کوتارتدی. هم‌فرشته‌لرگه ایتدی: آدمنی کوکلرنی هم آنده بولغان عجائبنی کورسانب، یورتڭز! ایمانی آرتسون دیدی. فرشته‌لر برتاوشدان: ای ربمز اشتدڭ فرمانڭنی توڭلادق بویون‌صنامز! دیدیلر. صوڭره فرشته‌لر مویونلارینه کوتارب کوکلرده یورتدیلر. باریورولری یوزیل قدر بـولدی. شونـداں صوڭ الله‌تعالی آدم علیه‌السلام اوچون آق مسکدان یعنی آق‌توسلی «میمونه» اسملی بر آت یاراتدی . اول آطنڭ ایکی قاناتی بارایدی: بره‌وسی‌مرجاندن ایکنچسی انجودن‌ایدی. آدم‌علیه‌السلام منب آتلاندی : جبرائیل فرشته‌تزگنندن توتدی‌میکائیل اوڭدان اسرافیل صولندان‌آدم علیه‌السلامنی کوکلرگه آلوب کیتدیلر، آدم علیه‌السلام‌فرشته‌لرگه «السلام‌علیکم، دیوب سلام‌بیره‌ایدی، آلارده « وعلیکم السلام » دیو آلالار ایدی . شونداں صوڭ‌الله‌تعالی آدم‌علیه‌السلامگه

ایتدی

ایتدی : ایندی سین بوسلامنی همیشه شولای صاقلا، چونکه بوسینك همه سیندن تارلاچاق آدمیلرنك اوز آرالارنده قیامت که قدر بولغان بولا کلریدر.

(اوچنچی باب فرشته‌لرنی بیانده)

بوبابده ایکی فصل باردر.

الله‌تعالی دورت الوغ فرشته‌نی یاراتـدی : اسرافیل ، میکائیل ، جبرائیل. عزرائیل اسملیلردر. بولارنك قولینه آدمیلرنك اشلرن، همه دنیانی یورتونی تابشرلدی. جبرائیل فرشته‌نی پیغمبرلرگه وحی کیتروچی ، همه پیغمبرلك کیتوروچی قلدی . میکائیلنی یغمور یاغدرو، رزقلارنی قاراغوچی قلدی. عزرائیلنی جانلارنی آلوغه تابشرلدی . اسرافیل صوراروگه تابشرلدی . عبدالله ابن‌عباس ایتکان: عزرائیل الله‌تعالی‌دن یبدی کوکلرنك قوتن صورادی، الله‌تعالی بیردی، یبدی‌قات ییرنـك قوتن بیرونی صورادی آنیده بیردی. ییل‌لرنك تاغلارنك قوتلرن صورادی ، الله‌تعالی آلارنك قوتلرنده بیردی. آدم هم‌جنلرنك قوتلرن صورادی، الله‌تعالی آنیده بیردی. یورتقچلارنك قوتلرن صورادی، الله‌تعالی آلارنکده قوتلرن بیـردی. آیاق تابانلارندان باشلارینه‌چه‌تك قابلاغاندر. توشلری پرده‌لر ایله رتلمشدر. اول‌فرشته الله تعالی‌گه میلیون تلندن ملك‌تورلی تل‌ایله تسبیح ایتور. الله‌تعالی آنك هربر صولوندان میلیون‌فرشته یاراتور، آلارده قیامتکه‌چه‌الله‌تعالی‌گه تسبیح ایتورلر. بولار الله‌تعالی قاشنده یاقن صانالغان فرشته‌لردر، همه عرشنی کوتاروچیلر، همده ثواب گناهلارنی یازوچیلاردر. اول فرشته‌لر بارده اسرافیل فرشتـه صورتنده‌لردر. حضرة‌اسرافیل هرکون‌اوچ‌مرتبه تموغغه قارار، الله‌غه‌یالوارب یغلار، بتون اعضاسی یومشار، اوق‌کبی بوگلب توشار، بیك‌قاتی یغلاو ایـله یغلی باشلار، اگرالله‌تعالی اسرافیل علیه‌السلامنی بویغلاوندان‌طیماسه‌ایدی اسرافیل‌نك کوزیاشی ایله بتون یریوزی تولوب نوح علیه‌السلامنك طوفانی کبی زوردریالر آغار ایدی. اسرافیل فرشته‌نك زورلغی شول قدرزوردر: اگرده بتون دنیاداغی دینگزلرنك صوینی باشنه قیولسه شوندان‌برتامچسیده ییرگه تامماس ایدی.

(میکائیل فرشته‌نك یاراتولون بیانده)

الله‌تعالی میکائیل فرشته‌نی اسرافیل فرشته جوکنده یاراتدی یعنی بشیوز یل اسرافیلدن صوڭ یاراتولدی. باشندان آیاق تابانلارینه قدرتك قاپلاغاندر. قاناتلاری یاشل زبرجدندر. هربرتگی استنده یوزڭانه یوزی باردر. هریوزنڭ میلیون کوزباردر یغلاغان وقتده‌هربرکوزی ایله یغلار، بویغلاوی گناهلی مؤمنلرنی ژه‌للوندن بولور. هریوزنڭ میلیون آوزباردر. هربر آوزنڭ میلیون تل‌باردر. هربرتلی‌ایله میلیون تورلی‌لغت‌ایله سویلاشر! هربرتلی ایله گناهلی مؤمنلر اوچون الله‌تعالی‌دن یارلقانواستار. شول‌وقتده هربرکوزندن یتمش‌مڭ تامچی تامار، الله‌تعالی هربرتامچیسندان میکائیل صورتندا! برفرشته یاراتور. بوفرشته‌لر قیامتکه قدرالله‌تعالی‌گه تسبیح ایتورلر. آلارنڭ‌اسملری «کروبیون» در. آلارحضرة میکائیلگه یغموررغه، اوسملکلرگه یغاچلارغه، تابشرلغان یاردمچیلریدر. دریالارده ، همڭ یغاچلارده بولغان هیچ بریمشلر، جیوده‌گی اولنلر، برسیده برفرشته‌سز توگلدر...

(جبرائیل علیه‌السلام‌نی یاراتونی بیانده‌گی فصل)

الله‌تعالی جبرائیلنی میکائیلدن بشیوز یل‌صوڭ یاراتدی. آنڭ مڭ آلتیوز قاناتی باردر. باشندان آیاق تابانلارینه قدر، تك‌ایله قاپلانمشدر. هربرتگی زعفراندن‌رقوباش آنڭ ایکی کوز آراسنه سیادر. هربرتگنده آی هم یولدزلارنڭ تشاشی، صورتلای باردر. هرکوننی اوچیوزیتمش تابقر نوردینگزینه کرب چغار شوندان چقغان‌صاین هربرقاناتندان‌میلیون شارتامچی تامار. الله‌تعالی هرتامچیدان حضرت جبرائیل صورتنده برفرشته یاراتور. آلارقیامتکه قدر الله‌تعالی‌گه تسبیح ایتورلر. اسملری «روحانیون» در.

(اولم فرشته‌سی بیاننده‌گی فصل)

اولم فرشته‌سی (یوزلری صانتڭ ، تللری قاناتلاری سویاکلری، قوتلری توغروسنڭ بوده آرتقسز همه کیملکسز) حضرت جبرائیل صورتنده‌در.

(دورتنچی باب - اولم‌فرشته‌سنی یاراتو بیاننده)

الله‌تعالی اولم فرشته‌سنی یاراتقاندان صوڭ خلق کوزندن آنی میلیون‌پرده ایله پرده‌لادی . زورلغی کوکلردن هم‌ده یرلردن الوغراقدر . . . اگرده بتون دینگز هم‌ده یلغالارنڭ صولاری ، اولم فرشته‌سینڭ باشنه قیولسه یرگه برتامچیده تامماس ایدی . اولم فرشته‌سینڭ الوغلغنه چاغشدرلغانده یرنڭ مشرق هم‌مغربلری برابر آلدینه قویولغان اسکاتر کبیدر ، اول اسکاتر استنده بولغان تورلی نعمتلرنی اول ایرتلاگان روشچه تلاگان قدر آشار ، شونڭ کبی اولم فرشته‌سیده دنیانی ، آدملر قوللارنده اون‌بش تیینلك تنکه‌نی ایلندرگان کبی ایلندرر . اول فرشته یتمش مڭ چلبر ایله باغلانمشدر . هربر چلبرینڭ اوزنلغی مڭ یللق یول اوزنلغیدر . آنی باشقه فرشته‌لر تانوماسلار ، اوشانداق اورننده بلمسلر . تاوشنده ایشتماسلر . آنڭ هیچ برحاللرن بلمسلر ، اول نیچالی ، اول حای قای وقتقاچه شولای توراچاق ! الله‌تعالی اولمنی یاراتقاندان صوڭ ، آڭا عزرائیل فرشته‌نی ایرکلی قلدی ؛ اولم فرشته‌سی الله‌دان صورادی : اول اولم نیندی نسته ؟ دیوب ، الله‌تعالی اولمنڭ پرده‌لرینه کوتارلورگه بیوردی ، شوندان صوڭ الله‌تعالی فرشته‌لرگه ایتدی نوقتاکز اولمنی قاراب تورڭز ! دیدی . فرشته‌لر هربرسی سجده‌ده یقلوب تور دیلار . الله‌تعالی اولم فرشته‌سنه بیوردی اوچ ، شول فرشته‌لر استندن . قاناتلارڭڭ بارسنده جیگل ، کوزلرڭنڭ بارننه آچقل ! ! دیدی . اولم فرشته‌سی اوچقانده فرشته‌لر قارادیلار ده هوشلاری کیتوب ، مڭ‌یل تور دیلار ؛ هوشلاربنه کیلگانلرندن صوڭ ایتدیلر : « ای‌ربمز موندان‌ده الوغ خلق یاراتدڭمی الله‌تعالی جواب بیردی : آنی یاراتوچی ، مین آنارداننده الوغراقمن دیدی . صوڭره ایتدی : هربرحال ایاسی بواولمنی تاتومی قالماس ! ینه‌ایتدی : ای‌عزرائیل ! توت ، اولمنی . مین سینی آڭا ایرکلی قلدم . شوندان صوڭ عزرائیل فرشته ایتدی : ای‌ربم . اول میندان الوغ . مین آنی نیندی کچم ایله جیڭارمن ، دیدی . صوڭ الله‌تعالی عزرائیلگه اولمنیکندن الوغراق قوتنی بیردی‌ده عزرائیل آنی نوتدی . اولم تیلك توردی هم‌ایتدی : ای‌ربم میڭا رخصت بیر . مین کوکلرده

برگنه تابقر بيك قاتى تاوش ايله قچقريم ! ديدى . الله تعالى رخصت بيردى . شوندان صوڭ اولم اوشبو سوزلر ايله قچقردى : مين ، هربر سويكلى لرنڭ آراسنى آيوروچى ، ايرايله خاتون آراسنى آيوروچى ، قزلار ايله آنالار آراسنى، آغا ايله سوڭلر آراسنى ، انيلر ايله آپالارى آراسنى ، مين يورتلارنى خراب ايتوچى سرايلارنى بوش قالدروچى‌من ، مين قبرلرنى زينتلاگوچى‌من ، مين براقنى ياقننى تيكشرمى هركمگه اوزمنى تاتوتقوچيمن ، مين هربر لذتلرنى بترروچى اولم مين ! . . . اولم كافرنڭ ، يا منافقنڭ يا ياوز مؤمنلرنڭ جانلارن آلو اوچون كيلگاندہ ، صول ياغنده قارا يوزلى ، چاغر كوزلى ، قوللار بنه‌عذاب كيومى توتقان ، عذاب فرشته‌لرى بولور . قايچان اولم فرشته‌سى كيلسه موندى كشيلردن برسينه ، آلارنڭ بيك قورقنچلى كورنشده ، آلديلارنده تورر . مونى كورگاچ تگى اولرگه حاضرلنگان كمسه‌نڭ نفسى اينور : سين كم ، نى تليسون ؟ ديب ، اولم فرشته‌سى اينور : مين‌سينى دنيادان چغارب ، بالالرڭنى يتيم ، خاتونڭنى طل ، مالڭنى دنياده وقتڭ برده سويمى تورغان وارثلرڭ آراسنده ، قالدرغوچى اولم فرشته‌سيمن ، سين دنياده تورروب اوزڭ اچنڭ ، آخرتڭ اچنڭ هيچ بر ايزگولك حاضرلمدڭ ! ايندى حاضر ساعت مين‌سينڭ يانوڭا ، سينڭ جانڭنى آلور اوچون كيلدم . ديور . تگى كشينڭ نفسى اولم فرشته‌سندن بوسوزلرنى ايشتوينه يوزن ديوارغه تابابورر ، شول ياقداده اولم فرشته‌سى باصب‌تورر . بوكشى صورار : سين كم سن ؟ ديب — فرشته‌اينور الى‌سين‌مينى تانومادڭمنى ، مين‌سينڭ آتاآناڭنڭ جانلارنى آلب سينى يتيم قالدرغان اولم‌فرشته‌سيمن ، سين آلارنڭ جانلارن آلغانداده قاراب توردڭ ، اما آلارنڭ حاللرن كورب ، فائده آلا آلمادڭ ، ايندى حاضر ساعت سينڭ جانڭنى آلامن . بالالرڭ ، تورغانلارڭ ، دوستلارڭ قاراب ، سينڭ حالڭدن عبرت آلسونلار اوچون . مين شوندى اولم فرشته‌سيمن ، اوتكان زمانلارده سيندن كچليرك ، سيندن بايراق ، سيندن كوبره‌ك بالاليلارنى دنيادان زاتدم . صوڭره اولم‌فرشته‌سى صورار : اى آدم دنيانى نيچك تابدڭ ، ؟ ديور . تگى كشى اينور : مين دنيانى

حیله‌لی ، یالغانچی تابدم . صوکره الله‌تعالی دنیانی بر صورتکه کورتر ، شول وقتده دنیا اینور : ای‌اویاتسز ، سین‌مینم استمدن توراسون : سین دنیاده نفسکنی طیا آلمی ، گناه‌لار قلدك ، سین‌مینی ازلادك ، آرتوم‌دان یوگردك ، اما مین سینی ازلمدمده ، آرتوکدان‌ده یورمدم . حلالنی حرامنی قارامادك الأکلفنی آلدك . اوزکنی مین (دنیا) دن برده آیورلماس کبی صانادك . حاضر ایندی مین‌سینك اوزکدن همده عملکدن بیزگوچیمن دیور . بوکشی اوزینك مالی کشی‌قولینه قالاچاغن بلور . شول‌وقتده مالی اینور : ای گناه‌لی قل ، سین مینی تیوشسز اورنلاردان کسب ایتوب جیدك ، مینی تیوشلی اورنلارغه تاراتمادك ، مینی فقیر مسکینلرگه صدقه قلمادك ، ایندی بوکون مین سیندن باشقه کمسه‌نك قولینه توشدم . آیت « یوم لا ینفع مال ولابنون الامن اتی‌الله بقلب سلیم» ، اولرگه حاضرلنگان کمسه اشینك یمانلغن بلگاندن صوك اینور : « ای‌الله ! کیری دنیاده قالسام ایکان ، قالدرغل سین مینی اگر قالدرساك مین ایزگو اشلر قلور ایدم . صوکره الله تعالی طرفندان اینولور : « بنده لرنك تنلرندن جانلاری چغو وقتی یتسه . بره‌ینوت الك بولماس ، برمینوت‌صوکغه‌قالماس. اگر مؤمن بولسه، اولم فرشته‌سی ، آنك جانن ایزگولك اوزه‌رینه آلور ، اگرکافر ، یابوزق یامنافق بولسه ، جاننی یامانلق اوزرینه آلور . آیت « ان‌کتاب الابرارلفی علیین » همده « ان‌کتاب الفجارلفی سجین » در .

بشنچی باب = اولم فرشته‌سی جانلارنی نیچوك آلور ؟

سلیمان اوغلی مقاتل‌دن کتاب‌السلوك‌ده کوچره‌در : اولم فرشته‌سی‌نك ٣نچی عنچی قات کوکده برتختی باردر . الله تعالی اول تختنی نوردن یاراتدی . آنك یتمش‌مك آیاغی باردر . اولم فرشته سینك دورت‌مك قاناتی باردر بتون تنی تل هم کوز ایله تولوغدر . الله تعالی آدمیلردن ، حیوانلاردان ، قوشلاردان کوبمی خلق یاراتقاندر : آلاردان هربرسی اوچون اولم فرشته سینك تنده : بریوز ، ایکی کوز ، قوللاری باردر . شول قولی ایله ، شول کمسه‌نك جانن آلور . دخی شول کمسه‌نك اوزینه آتاقلانغان یوز ایله قارار .

شولای بولغانغه کوره اولم فرشتەسی جان ایالرینك ، جانلارن قای اورنده بولساده آلور. قایچان برەو اولسه آنك اولم فرشتەسینك تننده بولغان . یوزی ، کوزی ، قولی بنار . — تاغنده ایتکانلر : اولم فرشتەسینك دورت یوزی بار بر یوزی آلدنده ، بوسی باشنده برسی آرقاسنده ، برسی ایکی آیاق آستونده‌در . — اینده‌ی پیغمبرلرنك فرشتەلرنك جانلارن باشنداغی یوزی ایله آلور . مؤمنلرنك جانلارن آلدنداغی یوزی ایله آلور . — کافرلرنك جانلارن آرطنداغی یوزی ایله آلور . — مؤمن جنلرنك جانلارن آیاق آستنداغی یوزی ایله آلور . اولم فرشتەسینك بر آیاغی جهنمنك کوپری استنده‌در ، ایکنچیسی : اجماخ تختی استنده‌در . بواولم فرشتەسینك زورلغی توغروسنده ایتکانلر : اگرده دنیاداغی صونی ، آنك باشنه قیولسه ، برتامچیسی برگه توشەمس . بتون دنیا ، اولم فرشتەسی قاشنده ، برایرآلدینه قویلغان ، تورلی نعمت ایله توتورلغان اسکاتر کبیدر ، اول ایر شوندان تلاگان نعمتلرن آشار ، تلاگانچه آشار ، اولم فرشتەسیده دنیانی تلاگان رەوشده یورتر ، تلاگانچه ایلنتادر .

(جان ایالرینك عمرلرینك آخری بولوی)

قایچان اولم فرشتەسینك قولینه برەونك یاشنەنك یازوی توشسه شول وقتدا اولم فرشتەسی ایتور : ای الله ، اول فلنك جانن قای زمان آلورمن ، نیندی کورنشده ، نیندی رەوشده آلورمن تبوصورار . شولوقتده الله تعالی ایتور : ای اولم فرشتەسی بو بلو ، میندن باشقه کمسەنك قولندن کیله تورغان اش توگلدر . شولایده مین سیکا اوبیه‌ترمن : اجل یاقنایغان وقتده بیلگولر باصارمن ، شول بیلگولر بوبچه ، سین آکا توشرسون ! — اول کمسەنك صولر لاربمه ، عملرینه تابشرلغان فرشته تیلوب ایتور : فلان کمسەنك صولوی بتدی ، رزقی بتدی . عملری بتدی . دیر . اگر اولەچك کمسه ایزگولردن بولسه ، اولم فرشتەسی قولنده بولغان کاغذدگی اسمی اوزرینه بیلگو توشەر . یعنی اسمینك تیگراسنه آق نوردن بارو توشەر . اگر اولەچك کمسه یاوزلاردان بولسه ، آنك اسمی اسنه قرا بلزه توشەر . بو کمسەنك اجلی تمام لمس ، عرش

آستونده برلغان ، آغاچنڭ بوكشینڭ اسمی یازلغان یافراغی، توشوی صركنداغه اش تمام بلنب » بوكمسه‌نڭ جانی آلنور . — كعب الاحبار دیگان صحابیدن كوچرلگان : الله‌تعالی عرش آستونده بر آغاچ یاراتدی . اول یغاچده دنیاداغی خلق صاننچه یافراق باردر . قاچان برونڭ عمرندن قرق كون كنه قالسه ، شول یغاچدان ، تگی كمسه‌نڭ اسمی یازلغان یافراق عزرائیل اینا گنه توشه‌ر ، شونڭ ایله عزرائیل تگی كمسه‌نڭ عمری بتوینه توشنرده » ایاسینڭ جانن آلو ایله بیوررولور . شول یافراق توشودن صوڭ بو كمسه‌نی فرشته‌لر آراسنده اولك دیسو سانالور . میكائیل فرشته الله‌تعالی قاشندان عزرائیل فرشته‌گه بركاغذ توشرر : آنده جانن آلو ایله بیورلمش كمسه‌نڭ اسمی یازلغان بولور . همده جانی قای اورنده آلناجاغی نیندی سبب ایله دنیادن كیتاچاگی یازلغان بولور — فقیه ابو اللیث دیگان عالم ایتكان : اولچك كمسه‌نڭ اسمی یازلغان یافراق استنده عرش آستندان ایكی تامچی تامار . آلارنڭ برسی یاشل ایكنچسی آق بولور . یاشل تامچی تامسه ، اول كمسه‌نی یاوز عملی دیو بلنر . اگرده آق تامچی تامسه ایزگو دیو بلنر .

(ایندی كشینڭ قای یرده اوله‌چگنی بلونه‌چك بولا ؟)

الله‌تعالی هربر بالاغه برفرشته بیلگله‌مشدر . اول فرشته‌نی آنانڭ بالاترا تورغان اورنینڭ فرشته‌سی دیگان معناده‌گی « ملك الارحام » دیو آتالادر . قاچان الله‌تعالی بربالانی آناسی قارننده توشرسه ، تگی فرشته‌گه بیورر ، اول بالانڭ اوله‌چك یرینڭ تفراغندن آلوب بالانڭ صوبنه قاتوشدررغه . شول سببلی آدم بالاسی دنیاده وقتده‌یورر ، اوله‌چك یرینه بارب چغار . عمر بویلی اوبندن اون چاقرم یرگه سفر قلمغان كمسه ، اجل توفراغی تارتو ایله ، كیناتدن برده سببسز اوناراڭ چاقرملی یرگه سفر قلور . آیت « قل لو كنتم فی بیوتكم لبرز الذین كتب علیهم القتل الی مضاجعهم » معناسی : ای محمد ! ایت‌سینی ، بهنسز اولهم دیوب ، قورقوچیلارغه : سزگه اگر اولو وقتی كیلوب یتكان بولسه ، اوتریه‌چك بولساگز ، توشاككزده هاللركزده اوترلمش بولورسز ! بو آیت : فلان یرگه بارسام اولرمن ، دیو قورقب ، بار رغه‌تیه‌شلی بولغان یرگه بارودان توقتالماگز ،

دیب اوگتهلیدر. بزنك قزان بایلاری: اولرمز دیوب قورقوب، سلامت وقتلارنده حجگه بارمی، دنیادن اوتهلر. بوقورقولار بیك قاراڠانلق، ایتولسگان آیتکه ایمان کیتورمگان برلالار. بولای قاراغاندا ده بوقورقولاری اورنسزدر: چونکه هیچ کم وقتیتمی اولمیدر. اولودن قورقوب حجگه بارمی قالغان بایلار، شول یلنی حاجیلر قایتقانچه اویلرنده اولوب قویالار. حجگه باروچیلار سلامت قایتوب نیچه یللار عمر سوره‌لر. اول بایلار وقتسز اولودن قورقسالار الله تعالی حرام ایتکان وقتسز اولتروچی نرسه‌لردن: اچملکدن ـ صرادان یراق بولسونلار! حجنی الله تعالی باروچی کشیلرنی وقتسز اولترو اوچون فرض ایتماگان، الله تعالی نك بنده‌لرگه بیورغان اشی آدمیلرگه ضررلی بولو احتمالی یوقدر. شولاینوق هلاککه سبب بولغان ضررلی نرسه‌لرنی بله‌توروب، بارب کرویارامس: اجلم یتماگان بولسه اولمم دیب اوتغه کرو، یوزه بلمیچه تیرن صوغه کرو، یغنچلی بولغان آورولار یاننه بارو، بولار، تجربه ایله ضررلاری بلنگان نرسه‌لر بولغانغه کوره الله تعالی نك « لاتلقوا بایدیکم الی التهلکة » دیگان سوزی ایله طیولمشدر همه حرام قلنمشدر. معناسی! اوزگزنی اوزگز، بله‌توروب، هلاککه‌تاشلاماگز! دیمك.

(حکایت)

الك زمانده اولم فرشته‌سی کورنگالب یوری ایدی. بر وقتده بوفرشته سلیمان پیغمبر یانینه کردی. آنك قاشنده تورا تورغان بر یگت بار ایدی. فرشته آڭا تابا قارادیده، یکت قالتوراب کیتدی. اولم فرشته‌سی چغب کیتکاچ. اول یگت سلیمان پیغمبرگه ایتدی: ای اللهنك پیغمبری، سین بیلگه‌دن یان قلغل. مینی کیتای یرینه ایلتب تاشلاسون! دیدی. صوڭره سلیمان علیه السلام بیلگه بیوردی، بیل مونی کیتای یرینه تاشلادی. صوڭره اولم فرشته‌سی سلیمان پیغمبر یانینه قاغن کردی. سلیمان پیغمبر فرشته‌دن صورادی: سین اول یگتکه نیلك قارادك! دیوب، فرشته ایتدی: مین اول یگتنك بوکون کیتای یرنده جانین آلو ایله بیورلدم، کیلسام اول سینك قاشنده بومرده تورادر، شوڭا بیك عجبسندم. سلیمان علیه السلام یگتنك ... قایده اولتولونی اوقدی، همده آنده‌ن اتلغانن بیان ایتدی. فرشته

ایتدی : بوگون مین آنڭ جانن کیتای یرینه بارب آلام دیدی .

(ایکنچی حکایت)

اولم فرشته سینڭ جان آلوده بولوشا تورغان بولوشچیلاری باردر . اللك زمانده برابر هروقتده اوشبو رەوشده دعاایته ایدی : ای الله مینی همده قویاشده توروچی فرشتەنی یارلقاغل ! بر زمانده قویاشداغی فرشته الله تعالی دن رخصت صورادی : مین شول کمسەنی باروب کورسام ایکان دیوب ، الله تعالی رخصت بیردی . فرشته باروب : ای آدم اوغلی ! سین مینم اوچون بیك کوب دعا قلاسڭ ، سینڭ مندەنی حاجتڭ بار ، دیدی . بوکشی ایتدی : ای فرشته مین سیندن اوتنەمن : سین مینی اوزڭ ایله برگه آلوب باروب قویاشقه اوتورتده ، اولم فرشته سندن مینم اجلم قایچان یته ایکان شونی باش دیدی . فرشته مونی مندروب قویاشقه اوتورتدی اوزی اولم فرشتەسنه باروب : آدم اوغلانلاردان فلان کشینڭ اجلی قایچان یتەدر ؟ دیدی . عزرائیل دفترن آچدیده : اول کشی‌نڭ بیك الوغ درجەسی بار ، سینڭ اورنوڭا منب اوتورمی دنیادن کیتەچك توگل دیدی . قویاش فرشتەسی ایتدی : اول حاضر مینم اورنومه اوتوروب قالدی دیدی . عزرائیل ایتدی : آلایسه مینم بولوشچیلارم آنڭ جانن آلغانلاردر ! دیدی . — حیوانلارنڭ اجللری : قایچان الله‌نی ذکردن توقتاسالار ، شول وقتده اولرلر . آلارنڭ جانلارن فرشته آلماس ! توبنده آدملرنڭ جانلارنده الله تعالی آلوردیگانلر . (والله اعلم)

(آلتونچی باب جان‌نڭ جواب بیروینی بیانده)

خبرلرده کیلگاندر : قایچان اولم فرشتەسی بره‌ونڭ جانن آلورغه کیلسه ، اول کشینڭ جانی ایتور ، مین سینڭ سوزڭا قاراب تنمدن چقمیم ! قایچان سیڭا الله تعالی مینم تنمدن چقارغه بیورسه شول وقتده آلورسون دیار ایکان . جان آلوچی فرشته ایتور : مین الله تعالی طرفندان بواشکه بیورلدم . جان ایتور بیورلغانڭا یازو یاسه برعلامت کورسات ، یوقسه مین بوتنگه کرگانده سینڭ قاتوشڭ بولماغان ایدی ، چقغانداده سینڭ اشڭ بولماسون دیور . صوڭره فرشته الله تعالی حضورینه باررهمده جان‌نڭ ایتکان سوزلرن ایتور ،

الله تعالى قلم‌نڭ جانى درست اینگان : بارچنندن برآلمه آلوب کیل . شول آلمانى کورساتده جانى چغار دیوب . عزرائیل آلمانى آلوب بارورده جان بوآلمه‌نڭ استنده یازلغان (بسم الله الرحمن الرحیم) دیگان سوزنى کورب ، حضورلانب تننندن چغار .

(یدنچى باب = اولگاندن صوڭ اعضانڭ جواب بیروى)

هرقیچان الله تعالى برقلینڭ جانن آلماقچى تلاسه ، اولم فرشته‌سى آغزى طرفندان کیلورده ، اول قلنڭ آغزندان الله‌نى ذکر چغارده ، سیگا بویاقدان کررگه رخصت یوق ، اول وقت فرشته الله تعالى‌گه ذکرنڭ جوابن اینور . الله تعالى اینور : ایکنچى یاقدان آلغل ! دیور . اولم فرشته‌سى اوڭ قولى طرفندان آلمق بولور . صدقه چغارده ، سیگا بویاقدان کیلورگه یول یوق ! چونکه اول‌مینم ایله صدقه‌بیردى ، یتیملرنڭ باشلارن صیپادى ، قلم توتوب یازو یازدى ، دشمانلارنى قلچ ایله چابدى ؛ دیوب . صوڭره فرشته آیاق طرفندان کیلور ، آیاق اینور : مینم یاغمدان سیگا یول یوق ، مینم ایله جماعت نمازینه یوردى ، عیدگه باردى ، علما مجلسلرینه باردى ، مدرسه‌گه باردى ، دیوب . فرشته ایکى قولاغى تیره‌سنه بارر ، قولاقلار اینورلر : بزنڭ یاقدان سیگا یول یوق ، چونکه بزنڭ ایله قرآن توڭلادى ، اذان اشتدى ، ذکر توڭلادى ، دیوب . اولم فرشته‌سى : ایکى کوز یاقینه کیلور . کوزلر اینورلر : بزنڭ ایله قرآنغه قارادى ، عالملر یوزینه ، آتاآناسنیڭ . ایزگولرنڭ یوزینه قارادى ، سیگا بزنڭ یاقدان جان آلورغه یول یوق ! دیوب‌صوڭره‌اولم‌فرشته‌سى الله تعالى‌گه یالوارر الله تعالى اینور : سین قولوڭا اسممنى یازب‌باغلا، قلمنڭ جانى کورردہ‌چغار، دیوب.فرشته‌شولاى‌اینوب‌باررده : قلنڭ‌جانى‌چغار، شول‌حضوردان‌جان چغو آچیسنى‌سیزمى‌قالور. ایندى کوڭلرینه الله اسمى یازلغان کمسه‌لردن اوت عذابى نیچوڭ کیتماس. خبرده کیلگان: بش تورلى نسته‌اوتره تورغان آغودر، ایکنچى بشى آنڭ دارویدر: دنیا اوتره تورغان آغودر، تقوالك آنڭ دارویدر. مال اوتره تورغان آغودر، زکات بیرو آنڭ دارویدر، بلنڭ باروسى اوتره تورغان آغودر، رمضان آیى

اننڭ

آنك داویدر، سوز اوتره تورغان آغودر، اللهنی ذکر ایتو آنك دارویدر، عمرنك تورغانی اوتره تورغان آغودر، آنك داروی طاعت قلودر، ـ خدانك فرمانی ایله برکشینك جاننی آلونه باشلانسه، الله تعالی طرفندن برتاوش کیلور: جانن آلمی تور بر آز وقت طنچلانسون، دیوب. قایچان جانی کوکره‌گنه یتسه، ینه تاوش کیلور، جانن آلمی توقتاب تور، بر آز طنچلانسون! دیور. اوشانداق تزلرگه، همده کندکسکه یتسه‌ده، هر قایچان جان بوغازینه یتسه تاوش کیلور: توقتاب تور، اعضالری برسی برسیله کورشسونلر دیور.

شوندان صونك کوز، کوز ایله کورشرده ایتور: خوش الوداع، قیامتکه قدر سلامت بولوشیق! دیوب قولاقلار، آیاقلارده بر برسی ایله کورشرلر، همده جان نفس ایله ایسانله‌شر، بولاری بیلك خوش، اما الله تعالی ایمان‌نك تل ایله ایسانلاشوندن، همده معرفت ایله ایمان‌نك، معرفت ایله اعضانك الوداع، الوداع دیوب، ایسانلاشوندن صاقلاسون! شوندان صونك: قوللار، آیاقلار، سلکنودن آیورولور، کوزلر کوروسز، قولاقلار اشتودن آیورولور، تن جانسز قالور، اگرده تل ایمانسز، کوکل معرفتسز قالسه، شول وقتده اولگان کشینك لحدده حالی نی بولور. قبرده اولگان کمسه: هیچ کمنی کورمس، آتاده یوق، آناده یوق، بالالارده یوق، قرنداشلرده ایبده‌شلرده یوق، توشاکده یوق، پردهده یوق، ایندی بوکمسه ایتولگانلرنی کورمگان کبی الله تعالی نیده کورماسه، بوکمسه الوغ حسرت ایله حسرتلنر ـ امام اعظم ایتکان: کشینك ایمانی کیتوقورقچی کوبرك جان بیرگان وقتده بولادر دیمش. الله تعالی ایماننی آلنودان صاقلاسون!

(سیگزنچی باب شیطان‌نك ایماننی آلوینی ذکر ایتونی بیانده)

بره‌ونك جان بیرو وقتی یتسه، شیطان باش اوچینده کیلوب اوتورورده اول کمسه‌گه ایتور، بو دینفنی تاشلا، الله ایکی دیگل، اگر شولای ایتسانك بو اولم قاتیلغندان قتولورسون! ایندی اش بولای بولسه، حاتمز قورقنچلی بولادر، بولای بولغاچ ایندی سین همیشه یغلاوده، همده اللهغه یالواروده بولغل. تونلرده یقورنی تاشلاب، رکوع هم سجده‌لرده بولمق تیوشلی. شولای قلغانده‌غنه اللهنك عذابندن قتولورسن. امام اعظمدن صورالدی گناهلاردان قایوسی ایمان‌نك کیتوی

اوچون قورقولیراق بولادر ؟ دیوب امام اعظم ایندی : ایمانلی بولویگا شکر قلونی تاشلاو، اولـگانده ایماننکنك کینوندن قورقماو، کشیلرگه جبر ایتو، چونکه بره‌ونك کوکلنده بواوچ تورلی صفت بولسه، اول کمسه‌نك ایمانسـز کیتو خوفی باردر. بوصفتلی بولغان کمسه‌لردن الله‌نك رحمتنه ایرشکانیگنه ایمان ایله کیتار. اولـکنك ایك قاتی وقتی صوصاغان وقتی، همده جره‌گـی کویگان وقتیدر. شول وقتده شیطان کشینـك ایمانین صورو‌غـه یـول تابار. صوصاغان کمسه یانینه کیلوب شیطان برصاوت صو کورساتور، اول صوی بوزلی بولور. بوصوصاغان مؤمن صونی کورگاچ شیطاندان صونی صورار. شیطان ایتور : دنیانی یاراتوچی الله یوق دیساك بیررمن دیوب. اگرده بوکمسه ایزگولردن بولوب شیطان سوزینه جواب بیرمسه، شیطان بوکمسه‌نك باش اوچوندان آیاق اوچینه باررده، صاوت ایله صونی کورساتر، تگی کمسه تاغن صونی صورار، شیطان ایتور : محمد علیه السلام آلدادی دیوب ایتساك بیره‌من یوقسه بیرمیم دیـور، ایندی بره‌و یمانـلاردان بولاچاق بولسه، شیطان‌نك سوزن قبول ایتوب جواب بیررده دنیادان ایمانسز کیتار. اگرده ایزگولردن بولسه، شیطان‌نك سوزن اویلابده قاراماس، کیری تورر، اوزینك قایده باراچاغن، اوزینه نیلر کیراگن، اویلاب سلامت قالور.

(حکایت)

ابوزکریادیگان ایشان اولم ایسرکلـگنده یاتساایکان، بردوستی کیلوب موگا لااله الاالله محمد رسول‌الله دیگان سوزنی قلاغینه ایتدی. ابوزکریا یوزن بورب، بوسوزنی ایتمادی. ایده‌شی تاغن ایتدی. ینه یوزن بوردی. صوگره ایده‌شی اوچنچی تابقر ایتدی، ابوزکریا بوتابقرنده « ایتمیم ! » دیدی. ایده‌شی هوشندان یازدی. صوگره ابوزکریا برآز وقتدان صوك هوشینه کیلدی. هم ایندی سز میگا بره‌ر سوز ایتدگزمی ؟ دیدی. بولار سیگا اوچ تابقر کلمهٔ شهادت ایتدك. سین ایکی مرتبه‌سنده یوزکنی دوندردك. اوچنچی مرتبه‌سنده ایتمیم دیدك، دیدیلر. — ابوزکریا ایتدی : مینم یانمه ابلیس کیلدی قولنده برصاوت صو، سین صوغه محتاج، اگرده عیسی الله‌نك

اوغلی دیسالك بیردم دیدی . مین یوزمنی دوندردم . ینه صول یاغمه کیلوب تاغن شول سوزنی ایتدی : مین تاغن یوزمنی دوندردم . اوچنچی مرتبهسنده الله یوق دیسالك ، صونی بیره‌م دیدی ، مین ایتمیم دیدم . مینم ابلیس ایله سویلاشوم سزنك سوزلر گزگه توغری کیلگاندر . مین سزنك سوزگزنی اشتمادم . شوندان صوك ابلیس صاوتنی یرگه تاشلاب ، قاچب کیتدی ؛ ایندی مین الله بـر محمد علیه السلام آنك پیغمبری دیب گواهلق بیره‌من . دیدی

« حکایت »

منصور عمار اوغلی دیگان کمسه ایتکان : قایچان برده‌نك اولم وقتی ییلسه ، آنك مالی بش بولـکـکه بولنور . مالی وارثلرگه ، جانی اولم فرشته‌سنه ، اتنی قرتلارغه ، سویاکلری توفراقغه ، ایزگولکلری جبرایتکان کمسه‌لرگه ، شیطان ایمانغنی صورواوچون حاضرله‌نب تورر . — شوندان صوك منصور عمار اوغلی ایتکان : اگر وارث مالنی آلوب کیتسه ، بویاری ، اگر اولم فرشته‌سی جاننی آلوب کیتسه بوده یاری ، قرتلار ایتنی آشاب بترسه‌لر ، بوده یاری ، همده جبر کوروچیلری ایزگولکلرن آلوب کیتسه‌لر ، بوده یاری ، اما شیطان ایمانغنی آلوب کیتسه اش بتنلای خراب بولور . چونکه بوهمر ایتکان دیه‌دن آیوورولو بولادر . اما جان‌نك تندن آیوورولوی اوکایسز اش‌توگلدر . ایك اوکایسزی الله‌دان آیوورولودر . چونکه اول‌برده قاوشمی توزغان آیوورولو‌بودر .

(توقزنچی باب تندن جان چقغاندان صوکغی ندا بیاننده)

قایچان‌جان تندن آیوورولسه کوکدن اوچ‌تاوش ایله‌ چقرولور : ای آدم اوغلی ! دنیانی سین تاشلادکمی ، دنیا سینی تاشلادیمی ؟؟ ای آدم اوغلی ! دنیانی سین جیدکمی ، دنیا سینی جیدیمی ؟؟ ای آدم اوغلی ! دنیانی سین اوترکمی ، دنیا سینی اوتردیمی ؟؟ — هرقایچان اولکنی ، جوو اوچون قاقدسنه قویولسه ینه اوچ‌سوز ایله کوکدن چقرولور : ای آدم اوغلی ! قایا کیتدیه سینك کچلی تنك ، آنی نسته کچسز قلدی ! ای آدم اوغلی ! قایده سینك سچك سوزلی تلك ، آنی نی‌نسته تیلك قلدی ! ای آدم اوغلی ! قایده سینك دوستلارك ، آلارنی سیندن کم بیزدردی ؟ هرقایچان اولکنی ...

قویولسه ، ینه اوچ توروك سوز ایله چقرلمش بولور : ای آدم اوغلی ! سین یراق بولغان سفرگه ، برده آزقسز کیته‌سون ! ای آدم اوغلی ! سین اویگدن برده کیری قایتماسلق روشده چقاسون ! ای آدم اوغلی ! سین برنسته اوستنده منه‌سون ، آندی نسته‌استنده هیچده منه‌چك توگلسن ! همده سین ایلك قورقنچلی بولغان اویگه باراسون ! هرقاچان اولكنی جنازه اوستنده قویولسه ، ینه اوچ سوز ایله چقرلمش بولور : ای آدم اوغلی ! اگرده سین توبه ایله کیتکان بولسانك ، اشلك خوش ! ای آدم اوغلی ! اگر عملك ایزگو بولسه ، اشك بیك خوشلر ! ناغنك سیگا خوشلقلر ! اگرده سینك بولد اشلك الله‌نك رضالغی بولسه ، ای آدم اوغلی ! نی اوکنچ سیگا ، اگرده بولد اشلك الله‌نك آچیغی بولسه ! هرقچان جنازه نمازی اوقو اوچون یرگه قویولسه ، شول وقتده ینه اوچ سوز ایله چقرولور : ای آدم اوغلی : سین اشلاگان اشلرگدن هربرسنی حاضر ساعتده کورر سون ، اگر قلغان اشلرك ایزگو بولسالار ، ایزگو حالنده ، یاوز بولسالار ، یاوز حالنده کورر سون . - هرقچان جنازه‌نی قبر یانینه کیتوروب قویولسه ، ینه‌ده اوچ چقرو ایله چقرلمش بولور : ای آدم اوغلی ! سین بوتوزك بولغان دنیا یورطنده موخراب بولغان یورط اوچون نیلر حاضرلدك ! ای آدم اوغلی ! سین بوبایلق یورطندان محتاجلق یورطنه نی نسته حاضرلدك ؟ ای آدم اوغلی ! سین بویاقتیلق یورطندان قاراڭغولق یورطی اوچون نی نسته حاضرلدك ؟ هرقچان اولکنی لحدکه قویولسه ، ینه اوچ چقرو ایله چقریلور : ای آدم اوغلی ! سین مینم استمده کولب یوردك اما قارنمده یغلاغوچی بولورسون : ای آدم اوغلی ! مینم آرقامده شادلانب یوردك ایندی قارنمده قایغروب یورر سون . ای آدم اوغلی ! سین مینم ارقامده سویلاگوچی بولدك ، ایندی مینم قرصاغمده تیلك توتوچی بولورسون ! بوسوزلرنی یر ایتور . صوڭره آدمیلر قایتوب کیتکاچ الله تعالی طرفندان ایتلور : ای قلوم ! سین حاضر ، یالغز قالدك ایند اشلرك سینی بو قاراڭغولقده قالدروب کیتدیلر . اماسین دنیاده بولگنده آلار اوچون میگا گناه قلغان ایردك . خاتون همده بالالار همده یاشداشلار اوچون تررشاندك . آلار اوچون گناهلی بولدك . ایندی مین سیگا

بتون خلق عجبکه قالاتورغان روشده رحمت قلورمن . مین سیندا آنانمك بالاسینه مرحمتلیگدنده مرحمتلیرا کمن

(اونچی باب ییرایله قبرنك حاللرن بیانده)

انس مالك اوغلی اینکان : یرهرکوننی اون تورلی سوزبرلن قچقرور ایتور ای آدم اوغلی ! مینم آرقامده یوریسن کره چك بولك مینم قارنمدر . ای آدم اوغلی ! سین مینم آرقامده گناه قیلاسون قارنمده عذاب کورەسون ای آدم اوغلی ! آرقامده کولەسون قارنمده یغلارسون . ای آدم اوغلی ! آرقامده حرام آشیسون ، قارنمده سینی قورطلر آشار . ای آدم اوغلی ! آرقامده شادلاناسون قارنمده قایغوررسون . ای آدم اوغلی ! آرقامده حرامنی یباسون ، قارنمده قورغاشین گبی ایررسون . ای آدم اوغلی ! آرقامده تکبرلنه سون ، قارنمده خورلقغه توشرسون . ای آدم اوغلی ! آرقامده شادلانوب یوریسون ، قارنمده قایغولی بولورسون . ای آدم اوغلی ! آرقامده یاقتیده یوریسون ، قارنمده قاراڭغولقده اوتررسن . ای آدم اوغلی ! آرقامده کشیلر ایلن برگه یوریسن ، قارنمده یالغز بولورسن . خبرده کیلگان قبر هرکوننی اوچ مرتبه قچقرور ایتور مین یالغزلق اویی ، مین قورقولش اویی ، مین جیلان چایانلر اویی مین قاراڭغولق اویی ، مین قورتلر اویی ایندی سین آدم اوغلی مڭانی نرسه حاضرلدڭ . تاغن برخبرده کیلگان قبر هرکوننی بیش مرتبه قچقرور ایتور : مین یالغزلق اویی ، سین قرآن اوقوب اوزڭا ایبدەش حاضرله . مین قاراڭغولق اویی میڭی توندگی نماز ایلان یاقتورت . مین توفراق اویی ، ایزگو عملدن یاصالغان توشا ککنی آلوب کیل . مین چاغا ترغان جلانلر اویی سین چاقغاننی توزەترگە دارو آلوب کیل . اول دارو (بسم الله الرحمن الرحیم) ایله کوزلردن یاش آغزودر . مین منکر نکیرنك صوری تورغان اورنیمن ، ایندی سین آرقامده وقتده جواب بیره تورغان سوزڭنی حاضرله . اول سوز لا اله الا الله محمد رسول الله در شونی کوب ایت .

(اون برنچی باب جاننك تندن چقغانی صوڭ قچقروی بیاننده)

حضرت عائشەدن کوچرلگان اول اینکان مین اویوده آیاغمنی بر کلاب اوترغان

ایدوم شول وقتده رسول الله کروب سکا سلام بیردی . مین الکده‌گی عادتم بوینچه آیاق اوزره تورمق بولدوم شوندن صوڭ رسول الله ایتدی ای مؤمن لرنڭ آناسی نی بولدی سکا اورنکا اوتر . حضرت عائشه ایته رسول الله یانمه اوتردیده اینا گمه قویدی شوندن چالقان یاتوب یوقی‌غه کیندی . اول یوقلاغانده مین صاقالندن قارنلق بیلگولرن ایزلدم اون توقز آق توك طابدم هم‌اوبلادم رسول الله دنیادن میندن الك کیتوب امتی پیغمبرسز قالا دیوب یغلادم ایکی کوزمنڭ یاشی یاڭاغمه توشوب آندن رسول الله نڭ یوزینه طامدی اول اویانوب نیڭ یغلیسون دیوب صورادی مین قصه‌نی سویلب بیردمده رسول الله ایتدی : اولك ایچون قایسی حال بیك قاتی دیب مین ایتدم ای الله نڭ رسولی اوزڭ ایت دیوب رسول الله ایتدی یوق سین ایت دیوب شوندن صوڭ مین ایتدم اولك ایچون اویندان چغوب کیتو وقتندن آورحال یوقدر: آرتندان بالالری قایغورب ای آتامز ، ای آنامز ! دیو قچقر شورلار اگر بالاسی اولسه آرتندن آتاسی ای بالام ! دیوب قچقررور. رسول الله ایتدی : بوحالده قاتی موندن قاتیراغی قایسی ؟ مین ایتدم : اولك ایچون لحدکه قویلوب اوستنه توفراق صالنوب توغانلری ، بالالری ، دوستلری الله تعالی گه طاپشروب قایتوب کیتکان وقتدن قاتی حال یوقدر. چونکه بولار کیتکاندن صوڭ اولك یاننه منکر نکیر فرشته‌لری کیلورلر . رسولمزینه ای عائشه ، تاغن موندانده اولك اوچون قاتی راق بولغان حال نیندی حالدر ؟ مین ایتدم : الله هم‌ده رسولی بیك بلگوچیدر ، مین بله آلمیم . شوندان صوڭ رسول الله ایتدی : ای عائشه بل سین ! اولك اوچون ایڭ آور قاتی حال شولدر: جووچی کمسه ، یورطنه کرب جوو اوچون یاش کشی بولسه ، بارماغندان یوزکن ، یاش خاتونلارنڭ کولماگن ، عالملرنڭ چالمالارن ، صالدرغان وقتدر، شول وقتده جانی تنن یالانغاچ کورب قچقرر : اول تاوشنی جن ایله آدمدن باشقه هرکم ایشتور: جان قچقرر : ای جووچی ! زنهار کیومنی یومشاقلق ایله صالدر، چونکه مین حاضرده اولم فرشته‌سی ایله صوغشدان جراحتلندم . دیور . هرقیچان استنه صوقیرلسه ، ینه جانی قچقرر: ای جووچی!

زنهار صوکنی بیلث قایناردە بیلث حلقنی قلماغل ، چونکه تنم یارالیدر ! دیور !
هرقیچان جواباشلاسالار جان تاغن اینور : ای جووچی ! مینی قانی توتە .
چونکه مینم تنم جان چغو ایله یارالانغاندر . هرقیچان جوودان بوشانب ،
کفن استنه قویواسه ، ایکی آیاغی بغلانسه ، ینەجان قچقرر : ای جووچی ،
مینم کفنمنك باش یاغنی بیلەمه ، اوی جماعتلرمنی ، بالاچاغالارمنی ، یاقنلارمنی ،
کوروب قالیم ، چونکه مین آلاردان بوگین ، آیورولوب ، قیامتکەچه کورشەچك
توگلمن ! قیچان اولکنی اویندن چغارلسه ، جانی قچقرر ! ای جماعت ! زنهار
آشقدرب چغارماگز ، یورطمنی اوی جماعتلرمنی ، بالاچا غالارمنی سالمنی
کورب ایسانلاشیم ! — ای جماعت ! مین خاتونمنی طل ، بالالارمنی یتیم
قالدردم ، ایندی سز آلارنی رنجتماگز ، مین ایندی آلاردان آیورلدم ،
قیامتکەچه آلار ایله قاوشا آلمام ! دیور ، قیچان جنازە استنه قویولسه جان
اینور آشغب کوتارمگز ! مین اوی جماعتلرمنك آقدق تاوهلارن اشتیم ! دیور .
قایچان جنازەنی کوتارب اوچ آدوم کیتسەلر ، جان قانی تاوش ایله قچقرر : ای
سویکلیلرم ، ای توغانلارم ای بالالارم ، دنیاسزنی آلداماسون مینی آلداغاندان
غیرت آلوگز ! وقتدە ، مینم ایله اویناغانی کبی ، سزنك ایله اویناماسون !
مینم مالمدن عبرت آلوگز ، مین جیغان مالمنی وارثلرمە قالدردم ، آلار
جیغان مالمنی آلورلار ، امامینم قلغان گناهلارمنی استلرینه آلماسلر ، دنیا
اوچون اللهتعالی مینی حساب قلور ، اما سز میگا دعا قلمازسزلار ! قایچان
جنازە نمازی اوقب ، بعض کشیلر اویلرینه قایتوب کیتسەلر ، جان اینور :
ای توغانلارم ! مین دنیادە وقتمنی بلەایدم ، اولکنی ترك کمسەلر اونوتالار ،
اما سز بولای اوق مینی تیز اونوتدگز ، اونوتقاندە مینی اورنومە اورناشدرغاچ ،
اونوتورغە کیراك ایدی . مین بلەایدم اولك کمسەنك یوزی ترك کمسەلر
آراسندە قانی (زمهریر) صوغندانده صوق ایکانن ، شولایدە بیلك تیز
اونوتماسقە کیراك ایدی ! دیور . قایچان جنازەسنی لحد یانینه قویولسه جان
اینور : ای توغانلارم ، مین سزگه اندەشەم ، سزمیڭا قارشو اندەشمیسز !
قایچان لحدینه قویولسه ، اینور : ای وارثلرم ! مین سزگه کوب مال جیوب

قالدردم ، سز اینده ی مینم اوچون کوپ ایزگولکلر قیلوگز ، مینی اونوتماگز ! دیور .

حکایت .

ابوقلابه دیگان صحابیدن کوچرلگان ، ابوقلابه توشنده اوشبو اشنی کورگان : بو قبرلکنک بتون قبرلری یارلوب ، اولکلر باروسیده چقغانلارده ، قبر آوزینه اوتورغانلار ، بولاردان هربرسینک آلدلارنده نوردان بولغان بر طبق نوراذی ، اما آرالارندان براونک آلدنده برنسنه ده یوق ، مونی کوروب صوراسه : تگی ایر اینه : بولارنک آلدنده بولغان نورلر ، اوزلرندن صونک قالغان ایزگو بالالارینک اوزندن صونک قلغان ایزگولکلری ، اما مینم بالام ، ایزگو بولماغانغه مینم اوچون بیرده ، ایزگولک قلمیدر ، شول سببدن مینم آلدمده نور یوق ، مینم ایشلرم آراسنده یوزم اویاتلیدر ... — ابوقلابه یقردان اویغانغانی صونکنده ، تگی ایرنک بالاسنی چاقروب کینوره ده ، توشنده کورگان حالنی بیان ایته در : تگی ییگت ابوقلابه آلدنده موندان صونک آتاسنه ایزگولک قلوغه وعده بیره در . برزمان اوتکاچ ابوقلابه تاغنده تگی قبرلرنی کوره در : اما بو یولی تگی ایرنک آلدنده ده نوربار ، ایبدشلرینک نورلرندان هیچه مرتبه یاقتیراق . تگی ایرابوقلابگه اینه ای ابوقلابه : الله تعالی سیکا ایزگو جزا بیرسون ، مینی ایبدشلرم آراسنده قزللقدان قتقاردنک ! دیدی .

حکایت .

اسکندریه شهرنده اولم فرشته‌سی برایرنک یاننه کره ، بوایر صوری ، سین کم ؟ تگی : مین اولم فرشته‌سی ! دیه . شوندان صونک بوکمسه‌نک قولنق استنده گی اینی سلکنب کیندی . اولم فرشته‌سی صورادی نی سببدن بولای بولدنک ؟ دیدی . بوکمسه اولب تموغغه کرودن قورقومدان دیدی . — اولم فرشته‌سی اینده ی مین سیکا تموغدان قتقارا تورغان سوزنی یازب بیریممی ؟ دیدی تگی ایر بیر دیگاچ ، اولم فرشته‌سی کاغد صوراب آلدیده « بسم الله الرحمن الرحیم » دیوب یازب بیردی . — بعضلر اینه : دنیاده اولم بولو سببلی ، دنیا بر تیندنه تورمی ، دیوب . اما مین اینه‌من : دنیا اولمدن باشقه برتینده

تورمی ، چونکه اولم آرقاسنده کشی دوستی بولغان الله‌غه قاوشه‌در .

(اون ایکنچی باب اولك اوچون قایغرو بیانده)

خبرده کیلگان : بره‌وبر قایغو آرقاسنده کیومن یورطسه ، یا کوکره‌گنه صوقسه ، بوکشی ملتق توتوب الله‌غه قارشو صوغشقه‌باروچی کبیدر . — برمن قایغو وقتنده ایشگنی بویاسه ، یا کیومن ، یاایبرن والطسه ، یاصاچن یلقسه ، هربر تگی صانچه تموغده برلاوی یاصالنور . الله تعالی اول کمسه‌نك قلغان اشلارن قبول قلماس . الله تعالی بوکمسه‌نك قبرن تارقلور . حسابنی قاتی قلور . یسر ایله کوك آراسنده بولغان فرشته‌لر باروسیده لعنت قلورلار . استنه مك گناه یازلور . همن قبرندن یالانغاچ تورر . برکشی قایغو وقتنك کیومن یورطسه ، الله تعالی آنك دینن یرتور . بره‌و یوزن بورطسه ، الله تعالی آنی اوزن کوردن بوش قلور . خبرده کیلگاندر : بره‌و اولسه ، عادت بوینچه آنك اوینه کشیلر جیولوشب ، قچقروشرلار ، قایغروشرلار ، شول وقتده اولم فرشته‌سی آنك ایشگی توبنده تورب ایتور : سزنك بوتاوشلانوکز مینم اوچون بولسه ، مین سزنك هیچ برگزنك عمرلارن ، هم رزقلارن کیمتمادم ، همده هیچ قایوکزغه ظلم ایتمادم . مین سزنك جانلارکزنی اوزلگمدن آلمیم باری مین الله تعالی طرفندان بیورلغان برکسه‌من . اگر تاوشلانوکز ، اولکنك اولوی اوچون بولسه ، اولده اوزلگندن اولمدی ، اول الله‌نك فرمانی آستنده ایرکسزدر ، سزنك بوقچقرشوکز ناداًنلغکز دان ، مین سزگه الله برله آنت ایتب ایته‌من : هرقایوکزنك جانلارکزنی آلاچاقمن ! دیور

(اون اوچنچی باب - اولك استنده یغلاونی بیانده)

فقیه ابواللیث ایتکان : قچقرب یغلاو حرام . اما اولك استنده آقرن یغلاوده ضرر یوق ، شولایده برده یغلاماو یاخشیدر . چونکه الله تعالی ایتکان : « قایغو وقتنده توزوچیلرنی . اجرلرن کوب‌ایتوب بیررمن ! » دیوب . — رسول‌الله ایتکان : « قچقرب یغلاوچیغه ، همده آنی تکلاب تورچیغه الله تعالی ، فرشته‌لر همده آدمیلرنك لعنتی بولور » .

هکایت .

حضرت علی‌نك اوغلی « حسن » وفات بولغاندان صوڭ ، خاتونی بریلغه قدر ، قبری استنه چاتور قوروب ، شونده توردی . یل‌تولغاندان صوڭ ایکی تاوش کیلدی بریسی : یوغالتقان نسنه‌گزنی تابدگزمی؟ ایکنچیسی : قاینوگز ، یمان اش قلدگز ! دیدی . — رسولمزدن کوچرلگان : رسولمزنك اوغلی « ابراهیم » وفات بولغاندان صوڭ ، رسولمزنك کوزلرندن یاش چقغاچ ، عبدالرحمن بن‌عوف دیگان کمسه ایتدی ای الله‌نك رسولی سین بزنی اولك اوچون یغلاودان طیغان ایدڭ توگلمی ؟ رسولمزده جوابنده : مین سزنی ایکی یمان تاوشدانغنه طیدم : بریسی : قچقرب یغلاو ، ایکنچیسی ، کویلب کویلب ، تاقماقلاب اولك آرطندان بارو . یوزنی تورنالاو ، کیوم یورتو لاردانغنه طیدم ، اما کوڭل بوشاقلغندان کوزلردن یاش چقو مرحمتلیلك بیلگوسیگنه‌در . شوندان صوڭ رسولمز ایتکان : کوڭل قایغورا ، کوزلر یاش توگه ! وهب‌بن کیسان دیگان کمسه ، ایته‌در : حضرت عمر برخاتون‌نك یغلاون کورب یغلاودان طیدی . رسولمز مونی کورب ، ای عمر تیمه یغلاسون ، کوڭل قایغرا ، کوز یاش توگه موندە ضرر یوق !

(اون دورتنچی باب قایغوغه توزونی بیانده)

ابن عباسدن کوچرلگان : رسولمز ایتکان لوح المحفوظده الله تعالی‌نك فرمانی ایله قلم اوشبو سوزلرنی یازغاندر : « مین بربولغان الله‌من : میندن باشقه الله یوق ! محمد مینم قلوم همده پیغمبرمدر . ایندی بره‌و مینم قضامه تابشرلسه : بلامه صبر ایتسه ، نعمتلرمه ، شکر قلسه مین آنی راست ایمانلی دیوب یازارمن . قیامت کوننده‌ده اولیالرم ایله برگه قوبارورمن هم جنتکه کرترمن ! ایندی بره‌و مینم قضاده تابشرلماسه ، بلامه صبرایتماسه نعمتلریمه شکر قلماسه ، اول کمسه مینم یبرایله کوکلرم آراسندان چقسون‌ده ، میندن باشقه بولغان تکرنی ازله‌سون ! — فقیه ابواللیث ایتکان : آدم بالاسنه واجبدر : بلاغه صبر ایتو ، شاغو وقتلارنده الله‌نی یادایتو ، چونکه کشی قایغو وقتنده الله‌نی ذکر ایتسه ، الله‌نك قضاسنه راضی بولغان بولا ، شیطان‌نك بورنـن توشره‌در .

حضرت علی صبر اوچ روشده‌در : اوّلگیسی : الله‌نك فرمانن توتوغ صبری

ایتو ، ایکنچسی : گناهدان طیولوغه صبر ایتو ، اوچنچسی : قایغولارغه صبر ایتو ، ایندی بره‌و الله‌نڭ طاعتنه صبر ایتسه ، الله‌تعالی آڭا یوز درجه‌بیرر ، هر درجه‌سی بیر ایله کوك آراسی کبی کیڭ بولور . -- ایندی بره‌و گناه قلودان صبر ایتسه ، الله‌تعالی آڭا آلتیوز درجه بیرر ، هر درجه‌سی بیر ایله کوك آراسی کبی بولور . بره‌و قایغوغه صبرقلسه الله‌تعالی آڭا مسابسز ثواب بیرر . . . .

(اون‌بشنچی باب - جان‌نڭ تندن چغون بیانده)

خبرده کیلگان : قایچان بره‌ونڭ اولو وقتی یینوب ، تلی تو تولسه ، آڭا دورت فرشته کیلوب کررلر . اوّلگسی کرب ایتور : مین سینڭ رزقڭا تابشرلش فرشته‌من ، بتون بیر یوزن استه‌دم ، هیچ بر رزق تابمادم . دیور . ایکنچسی : مین سینڭ اچملگڭا تابشرلغان فرشته‌من بتون بیر یوزن یوردم سیڭا براچملك صو تابمادم دیور . اوچنچسی کرب : مین‌سینڭ صولوڭا تابشرلش فرشته‌من بتون بیر یوزن یوردم ، اماسیڭا برصولوده تابمادم . دورتنچسی : مین‌سینڭ عمرڭا تابشرلش فرشته‌من ، بیر یوزن یورب سیڭابر مینوتده وقت تابمادم . — شوندان صوڭ ایزگولك‌هم یاوزلقلارن یازوچی فرشته‌لر کررلر : اوڭدان کیلگانی ایتور : مین سینڭ ایزگولکلرڭا تابشرلش فرشته‌من ، منه دفترڭ عملرڭنی قارا دیور ، بوکمسه عمل‌دفترن قاراب شادلانر . -- صوڭره صول یاقداغسی ایتور ، منه بودفترده سینڭ یاوزلقلارڭ یازلغان دیو کورساتور نگی کمسه مونی کورب اوقوماس اوچون اوڭینه همده صولینه قارانور . فرشته قارا دفترڭا دیور ، بوکمسه قور قوندان تیرلر ، بوفرشته‌لر کیتکاچ اولم فرشته‌سی کیلور . اولم فرشته‌سینڭ اوڭنده رحمت فرشته‌لری ، صول یاغنده عذاب فرشته‌لری بولور . شول فرشته‌لردن قایسی جاننی صورر ، قایسی تارتور ، شولای ایتوب بوغازینه یینکاچ ، اولم فرشته‌سی جاننی تارتوب آلور . — شوندان صوڭ اگر بوکمسه یاخشی بولسه ، اولم‌فرشته‌سی رحمت فرشته‌لرینه جاننی بیررده آلار بوغاری آلب منارلرده . الله‌تعالی طرفندان فرمان بیورر جانن تننه توشرگز شونڭ اوزینی تلاوغان کمسه‌لرنی قاراب

تورسون دیورلر. عملا فرشته‌لر مونی بورطاو رتاسنه توشرب قویارلار. جان شونده قاراب تورر، قبرینه‌چه ازانابارر، شوندان صونك الله‌تعالی جانغه دکیری تنینه کورگه بیورر. جان دنیاداغی کبی تنینه کرر. اگر یاوز کمسه بولسه عذاب فرشته‌لری آلوب کیتارلر.

(قبرده جان تنده نیچوك تورر؟)

بعضلر ایتکان: جان تننگه دنیاده تورغانی کبی بولوب کره دیو. بعضلر: جان کوکره‌گیته قدرگنه کرر دیلر. بعضلر: تنی ایله جانی آراسنده تورر دیلر. بو سوزلرنك هر بیرسی حقنده آیت هم حدیثلر باردر. اماچن سوز شولدر: قبرده صراو بار، عذاب بار، نی روعده ایکانی بزگه بیلگولی توگلدر دیمك تیوش! فقیه ابو اللیث ایتکان: برکشی قبر عذابندن قتولونی تلاسه، اول کمسه، دورت نسته‌نی همیشه قلسون، دورت نسته‌دن همیشه صاقلانسون! دیوب، اولگسی: نماز اوقو، ایکنچسی: صدقه‌بیرو، اوچنچسی: قرآن اوقو، دورتنچسی: تسبیح ایتو. بو اشلر قبرنی نورلندرر هم کیڭایتر، صاقلانر تیوشلی دورت نسته بولاردر: یالغان سویلاو - خیانت، سوز یورتو، تننگه بول تیگزو، چونکه رسولمز ایتکان: بولنی تننگه تیرودن صاقلانگز، چونکه قبر عذابینك کوبسی بولندر. قبرده تورغانده چاغر کوزلی ایکی فرشته کررلر: صورارلار: ربك کم؟ دینك قایودین؟ پیغمبرك کم؟ اگر اولگان ایزگو بولسه: ربم الله!، دینم اسلام! پیغمبرم - محمد! شوندان صونك فرشته‌لر ایتورلر: ایندی سین یاش کیولر کبی یوقلا، دیوب. قبرندن جنت اچینه تابا، بر تره‌زه آچارلار. شوندان صونك، عرش ده بولغان قندیللر اچینه قوییولور رسولمز. ایتکان: الله تعالی اینه ایکان: مین اوزمنك قللارمدان برونی، یا رلقاب، جننگه کرتونی تلاسه‌م، مین اول کمسه‌نك گناهلارن خسته‌لك سببلی، یا کوزنده تارلق سببلی کیتدورمن. یا یسه باشقه قایغولار کورساتورمن، ایندی موندان‌ده گناهسی قالسه، اول کمسه‌نی اولگان وقتده قاتیلق ایتوب، شونك برابرینه قالغان گناهلارنده کیچررمن اول کمسه دنیادان برده گناهسز بولوب اوته‌ر، برونی تموغغه کرتونی تلاسام دنیادان اوتوینه قدر، برایزگولك گناه

قالدرمام اگر ایزگولگی بولسه سلامتلك بیررمن . آلایده قالسه ، آثار اولمنی جیکل قلورمن شولای ایتوب ، دنیادان برده ایزگولکسز حالده بیرررمن . ابوالاسود دیگان کمسه ایته‌در ، حضرت عائشه آلدنده اوتورا ایدك شول وقتده بر مؤمننك اسننه چاتور آغاچی توشدیده ، خلق مونارداں کولدیلر ، حضرت عائشه ایتدی : رسولمز ایتکان ایدی : بر مؤمننك قولینه تیگاناك چنچکسی کرسه ، شونك ایله صزلاسه ، الله تعالی آنگا بر درجه ایزگولك بیرر بر یاوزلغنی بترر دیـوب . خبرده کیلـگان : آورولق کورمگان تنـده ، همده قضا سـکورمگان مالـده هیچـده ایزگولك یوقدر . . .
ینه‌ده خبرده کیلـگاندر : قایچان بر مؤمن دنیادان کیتوگه حاضرلنسه ، آخرتکه تاباجونالسه ، اول کمسه‌گه کوکدن آق یوزلی فرشته‌لر توشه‌ر ، بولارنك قوللارنده کفن همده ایسلی مایلار بولور . صوکره اولم فرشته‌سی ایتور : ای مؤمنلو جان چقسین تنکدن . رسولمز ایتکان شوندان صوك جان چغار ، تندن چقغانـده جانی صوکبی آغب چغار . شوندان صوك جاننی قوللارنداغی کفنگا ترب قویالار موناردان مسك ایسی کبی خوش ایس چغار . شولای ایتوب فرشته‌لر ، آنی یوغاری آلوب کیتارلر ، شونك فرشته‌لر بوقیندی ایس دیو صورارلار ، تگی فرشته‌لر : بو فلان کمسه‌نك جانیدر ، دیورلر . شوندان صوك هر بر فرشته مونی یاخشی اسملری ایله یاد ایتارلر . آلارغه کوك ایشکلری آچلمش بولور . برلار بیدنچـی قات کوککه قدر منه‌رلر . شول وقتده تچقررلار ، بو کمسه‌نك اسمن علیونگه یازکرده ، اوزنی توب اوزنی ییریوزینه توشرکز ! دیورلر . ینه رسولمز ایتکان : ارلوچی کمسه یمانلاردان بولسه آنگا کوکدن فرشته‌لر توشه‌رلر ، آلارنك قوللارنده عفاینی بولغان کیوملر بولور ، اولوچیدان یراقغنه اوتورورلار ، صوکره اولم فرشته‌سی کیلورده ، باشی فوغرسینه اوتورور ، هم ایتور : ای تباحت جانی چق ، اللهنك آچیغنه بارا سن ! دیوب . شوندان صوك جانی تنندن ایوردلور . مونك آیردلوی بوغاردان آیاقنی تار توب چغارونی آورلق ایله بولور . قایچان جانی تندن چقسه ، بتون جان ایشی آنگا قچقرور ، لعنت اتارلر ، برلارنك لعنتارن آدم ایله جنلاردن باشقه هر بر جان ایشی[illegible]

قایچان بوجاننی برنچی قات کوککه منگزب ینکرسه‌لر ، کوکنك ایشگی بیکله‌نر، الله طرفندن برتاوش کیلور، قاینارگز یاتاتورغان اورنینه دیوب، بس مونك جانن قبرگه ایلتارلر ، شول وقتده منکر، نکیر بیك قورقنچلی صورتده کیلورلر، تاوشلاری کوك کولدره‌گان کبی،کوزلری یالتوراغوچی یاشن کبی بولور، شوندان صوك مونی تورغزب اوتورتورلارده :صورارلار:ربك کم ؟ دیب ، اول اینور، بلمیم ! دیوب . قبرنك بر یاغندان تچقرولور:چوقمار ایله صوغڭز ! دیوب ، مونی صوغارلار ، چوقماری تیمردن ، بتون دنیا کوتارسه ده ، کوتاره آلماس ایدی . شوندان صوك برناچار یوزلی ایر کیلور،ایسی بیك قباحت بولور، شول کمسه اینور: الله‌تعالی سیگا یمان جزا بیرسون، سین دنیاده وقتده طاعتکه یالقاو ایدك ، گناهلارغه بوگره ایدك ! دیور . ـ اولك اینور: سین کم بولاسون ، سینك کبی یمان کمسه‌نی دنیاده کورگانم یوق ، سین برنچی قباحت کمسه‌سون دیور . بوکشی اینور: سین مینی اوزنك اشلادك، مین سینك یاوزعملك بولامن ! شوندان صوك ، تموغدان قبرینه برتره‌زه آچلور، قیامتکه‌چه اوزینك تموغداغی اورننی کورب تورر،خبرده کیلگان : مؤمنلر قبرلرنده بیدی کون اوتورورلار ، کافرلر قرق کون اوتورورلار . رسولمز ایتکان:بر کمسه جمعه کوننده یا جمعه کیچنده اولسه،اول کمسه‌نی الله‌تعالی قبر عذابندن قتقارر، اول کمسه قبرنده عذاب کورمس ! تاغن خبرده کیلگاندر : ابو امامة الباهلی‌دن کوچرلگان : قایچان بره‌و اولسه ، لحدینه قویولسه ، اولم فرشته‌سی کیلوب باشی توغروسینه اوتورر ، آنی عذاب اینار، چوقمار ایله بیك قاتی صوغار ، آنك تارالمغان بر اعضاسینده قالماس ! قبرندن اوت یالقنی چغار ! صوڭره اینور : تور ، دیب . اول توررده اوتورر ، بیك قاتی قچقرر ، کوککه‌ده ایشتولور ، ـــ فرشته‌گه اینور ، مین بش وقت نماز اوقودم ، روزه توتدم ، زکات بیردم ، سین مینی نی اوچون بولای عذاب قلاسون ! فرشته اینور : سین بر وقتده ، بره‌و بر کشینی اورونسز جبرلی ایدی ، سیندان اول کمسه یاردم استه‌دی ، اماسین آڭا یاردم بیرمدك ! تاغده سین بر کرنی نماز اوقودك اما تهارده بول تیگان اودن بار ایدی .

ایندی موندان بلندی : جبرلنمش کشیگه یاردم اینو ، بولوشو واجب بولوی . رسولمز اینکان : بومن بره‌ونك جبرلنون کورب ، اول کشی یاردم صوراغاچ ، آکا بولوشماسه ، اول کمسه‌نی قبرنك اوتدان بولغان قامچی ایله یوز تابقر صوغلور . — رسولمزدن کوچرلگان : دورت توورلی گروهگه الله‌تعالی قیامت کوننك نوردان بولغان منبرلرنی بیرر ، همه آلارنی رحمتنه کرتور ، رسول‌الله‌دان صورادیلار آلار کملر ؟ دیوب . جوابنده ایندی : آچلارنی تویدرروچی ، الله‌یولنده صوغشوچینی قاراب حاضرلب یباروچی ، ضعیفلرگه یاردم اینوچی ، جبرلنوچیلرگه بولوشوچیلاردر . دیدی . مالك اوغلی انس‌دن کوچرلگان . اول رسول الله‌دان کوچرب اینکان : قابچان اولك قبرینه قوبولوب ، استنه توفراق صالنسه ، آنك‌اوی جماعتلری اینورلرای خوجه‌مز ، ای الوغمز ! دیوب فرشته مونی اشتکاچ اولکه اینور : ای‌افندم ، سین مونی اشته سنمی سین دنیاده الوغلاردان بولغان سون ایکان ؟ دیوب . اولك اینور : اما آلار تیك تورسالار مینم اوچون یاخشی بولور ایدی دیوب . شوندان صوك قبری قصب قابرغه‌لارن برسون برسنه آرالاشدرر . شول وقتده اولك قچقرر : ای‌سویاکلرمنك صنولاری ، ای‌اورنومنك قورقولغی ، ای‌قایغومنك موللغی ای‌صورالومنك قاتیلغی ، دیوب. قابچان شول‌یلنك رجب آیی‌نك اوّلگی پنجشنبه کونی (رغائب) کیچسی بولسه ، الله تعالی اینور : ای فرشته‌لرم ! مین بوکمسه‌نی بتونلای یارلقادم ، چونکه بوکمسه دنیاده وقتنده بریلنی بوکیچنی اوباغ تورغان ایدی. دیور . اگرده بوکمسه‌دنیاده وقتنك شول کیچده اوباغ تورغان بولسه !

(اون آلتونچی باب قبرگه منکر نکیردن الك کروچی فرشته‌نی بیاننده)

سلام اوغلی عبدالله‌دان کوچرلگان : منکر — نکیر کرمسدن الك قبورگه یوزی قویاش کبی یالتورای تورغان « دومان » اسملی بر فرشته کرر ، اولکنی اولتورتوره اینور : دنیاده قلغان ایزگواشکلرگنی ، همده اوز [illegible] یازغل ، — اولك اینور : مین نمك یازیم : قایده مونك

قلمده ، قایده موندہ کاغذ قایده موننك قارا صارت ، قاینك موننك قارا
دیور . فرشته ایتور : قاراك : توکر کلك ، قلم بارماغك ، کفنکدن برکیسا کنی
یورتوب آلده شول کاغدك بولور ، شوندان صوڭ اولك دنیادەقلغان ایزگولکلرینی
یازب بترردەیاوزلقلارینه ینکاچ تیك توررور ، یازارغه اویالور ، فرشته
ایتور : سین دنیاده وقتکده گناهلار اشلاگانده اللهدان اویالمادك ، اماحاضر
مینم آلدمده اویالاسون ، های اویاتسز ! دیوب . – شوندان صوڭ فرشته
کوساك کوتارب اولکنی بیلك قاتی صوغارده، کوساکنی باشندان آلمی توررور ،
اولك اینور: زنهار آل کوساگکنی. حاضر یازامن دیوب . شوندان صوڭ
اولك بتون ایزگولکلرن همهیاوزلقلارن یازوب چغار، شوندان صوڭ فرشته
بویازونی تروب بیچانلارگه قوشار، اولك تررده ، ایتور: مین بیچات قایدان
آلیم ؟ دیور. فرشته اینور: تورناغك ایله مهرله دیوب. بوکمسه مهرلرده ،
فرشته آنی موینونه بیلاب قویار، بویازو قیامتکهچهشونده توررور. شوندان،
صوڭ ، منکر – نکیر کورلر. صورارلار . . قایچان قیامت کونی بولوب ،
گناهلی کمسه اوزینك ایزگولك هم یاوزلغی یازلغان یازونی کورسه . الله
تعالی اوقورغه قوشار، بوکمسه ایزگولکلرن اوقوب ، توقنار، الله تعالی اینور:
یاوزلقلارکنی نیك اوقومیسون ؟ دیوب .بوایتور: ای ربم مینسیندن اویالامن.
دیوب . الله تعالی ایتور: دنیاده وقتده بوگناهلارنی اشلاگانده برده اویالمادك،
اماحاضر اویالغان بولاسون دیور. شول وقتده بوکمسه بیك اوکنر، اما آنده
اوکنو فائده بیرمس، شوندان صوڭ الله تعالی مونی جهیم تموغینه صالورغه قوشار.

(اون یدنچی باب=منکرنکیرنك صوراوینه جواب بیرونی بیانده)

خبرده کیلگاندر: قایچان اولکنی قبرینه قویولسه ، آنك یانینه قارایوزلی
چاغر کوزلی ، تاوشلاری کوك کوکره گان کبی ، کوزلری یاشن کبی بولغان
ایکی فرشته کررلرده ، صورار اوچون باش طرفینه بارورلار، آندان نمار
کیلورده ، سزبویاقدان کیلماگز ، اول دنیاده وقتده ، شول اورندان قورقب
کیچه کوندز نماز اوقودی . صوکره ایکی آیاغی یاغندان کیلورلر: آیاقلار
ایتورلر: دنیاده وقتده بزنك ایله جماعت نمازینه یوری ایدی ، سزایندی

موندان کیلماگز ، دیورلر، بولار اوڭ یاقندان کیلورلر صدقه چغارده سزموندان کیلماگز، چونکه حاضرگی وقتدان صاقلانو اوچون دنیاده صدقه قلدی دیور. صوڭره صولندن کیلورلر!

روزه چغارده سزگه موندان یول یوق ، اول دنیاده وقتله براورن‌نڭ قورقوندان قتولو اوچون روزه توتدی، آچ توردی صوصاب توردی دیور . صوڭره اولك یقلاغان کمسه کبی اویغانب ، سزگه‌نی کیراڭ ؟ دیور . بولار ایتورلر : بزسیندن الله‌نی براه‌ونی صوریمز دیوب . بوکمسه ایتور (اشهدان لااله الاالله) دیوب . ینه‌فرشته‌لر ایتورلر محمد علیه‌السلام حقنده‌نی ایته‌سون؟ دیوب . اولك (واشهدان محمدا عبده ورسوله) دیور . صوڭره فرشته‌لر ایتورلر : مؤمن بولوب توردڭ مؤمن بولوب اولدڭ دیورلر . . . ـ شوندان صوڭ الله‌تعالی بوایکی فرشته‌گه بیورور : فرشته‌لر آلدنده : تگری قلنلك جوابن بیان ایتوب ، گواهلق بیررگه . شاهدنڭ آزی ایکی‌بولدقدان ، الله تعالی قبرگه ایکی فرشته یبارور . شوندان صوڭ الله تعالی ایتور : ای فرشته‌لرم ، مین قلومنڭ جانن آلدم ، مالن باشقالارغه قالدردم ، خاتونن ایکنچی کمسه‌لر توشاگنده قالدردم . یورت یرن‌ده باشقه کمسه‌لرگه قالدردم . شولای بولوبده یـر ها‌رننده‌بوایکی فرشتم‌صورادیلار ، اول میندن باشقه کمسه‌دن راضی بولمادی ، هم‌ده میندن باشقه کمسه حقنده جواب بیرمدی باری ایتدی : ربم‌الله ، پیغمبرم محمد علیه‌السلام ، دینم اسلام ، دینی‌در دیدی .

(اون سیگزنچی باب = کرام کاتبون فرشته‌لرن بیانده)

هرکشینڭ اوزی ایله یورگوچی ایکی فرشته باردر ، برسی اوڭده یورر آنسی ایزگولکلرن یازار ، برسی صولده یورر ، آنسی یاوزلقلارنی یازار . اما اوڭداغسی ایزگولکلرنی اوزلگندن یازا آلور ، صولداغسی اوڭداغسینڭ رخصتندن باشقه یاوزلقلارنی یازماس ! قایچان کشی اوتورسه ، برسی اوڭنده برسی صولنده بولورلار قایچان یورسه برسی آلدان برسی آرتدان یوررلر . قایچان یاتسه برسی باش توغروسنده ، ایکنچسی آیاق اوچلارنده تورلار . . تاغن بورواتده ئیلسان : هرکشیگه ئگش فرشته باردر . ایکسی کیچ ، ایکسی

کوندز برسی وقتلاردان هیچ برسنده‌ده یانندان آیورلماس . اول فرشته‌لر ، شول کمسه‌نی آدملر همده جنلرنك ضررلارندان صاقلارلار ؛ — ایکی فرشته ایزگولك همده یاوزلقلارینی یازارلار . آلاری ایکی جیلکه‌سی استنده توررلار ، بولارنك قلملری ، شول کمسه‌نك تلی ، قارا صاوتلاری شول کمسه‌نك آوزی ، قارالاری شول کمسه‌نك توکرگی بولور . بو ایکی فرشته اولگانچه‌گه قدر قلغان عمللرن یازوب توررلار ... رسولمزدن کوچرلگان : اوڭ یاقداغی فرشته صولداغیسنه باشدر ، قایچان بوکشی بر یاوزلق قلسه ، صول یاق فرشته‌سی اوڭ یاقداغیدان صورار ، اوڭ یاقداغی ایتور : یازمی تور ، صبر ایت ، دیوب . شول ره‌وشده یدی ساعت اوتکانچه یازمی‌توررر ، یدی ساعت اوتسه ، صولداغینه ایتور بر یاوزلق یاز دیوب . اگر یدی ساعت اوتکانچه توبه قلسه ، برده یازلماس ! قایچان برکشی دنیادان اوتسه ، قبرگه قویولسه ، بوایکی فرشته الله‌تعالی‌دن صورارلار : ربمز ! سین بزنی بو قلوڭا تابشرغان ایدڭ ، ایندی بوقلوڭ اولدی ، حاضر بز کوککه منه‌ر ایدك دیوررلر . الله‌تعالی ایتور ، کوك ، سزدن باشقاده ، فرشته‌لر ایله تولوغدر ، سز حاضر قلومنك لحد اچینه کرب ، قیامتکه قدر ، تسبیح ، تهلیل همده استغفار ایتوڭز ، آلارنك ثوابنی قلومنك جاننه باغشلاڭز ! دیوب .

— قایچان فرشته‌لر تابشرلغان کمسه‌لرینك ایزگو عملن یازسالار ، آنی کوننکن ، کونگه کوككه منگزب ، عرشده‌گی فرشته‌لر آلدنده الله‌تعالی‌گه گواهلق بیررلر : منم فلان قلوڭ فلان تورلی ایزگو اشلر اشلادی دیوب . قایچان بر یاوزلق اشلاسه اوشانداق بیك قایغرب ، آنیده کوککه منه‌ررلر ، الله‌تعالی صورار فلان قلوم نیندی عملار قلدی دیوب فرشته‌لر اوچنچی مرتبه‌گه قدر برده جواب بیرمسلر . صوڭره ایتوررلر : ای ربمز ! سین عیبلرنی رتوچی کمسه سون ، گناهلارنی یارلقاغوچی سون، همده‌قللارڭنك عیبلرن یاشرو ایله بیوردڭ آلار هرکوننی سینك قرآنڭده اوقیلار « کرام کاتبون آدمیلرنك هربراشلرن بلب توررلار، شول سببدن بز آلارنك عیبلرن یاشره‌مز دیوررلر ...

(اون توقزنچی باب جان تندن چقغاندان صونك قبرینه هم اوینه کیلوی)

رسولمز ایتکان : قاچان جان آدم بالاسینك تنندن چقسه ، اوچ کون اوتکاندن صونك جان ایتور: ای ربم ! میکا رخصت بیر، اوزمنك تورغان تنمنی کوروب بوروب قایتیم ، شوندان صونك الله تعالی رخصت بیرورده ، جان قبری یانینه باروب ، یراقغنه توقتار، کورور تن نك ایکی تاناوندان هم آوزندان قان آقغان ، شوندان صونك جان یغلار، هم ایتور: ای مسکین تن، ای سوبکلم ، اوزکنك دنیاده ترك بولوب یورگان وقتکنی ایسکا توشره سنمی ؟- بو اوی قورقنچلق اوبی . بلا اوبی ، قاتیلق هم قایغو اوییدر. شولای ایتورده جان قایتوب کیتار. قاچان بشنچی کون بولسه ، جان تاغن الله دان رخصت صورار، باروب تنمنی قاراب کیلیم ، الله تعالی رخصت بیرر، ینه جان قبرینه بارورده یراقدانغنه قبرن قاراب تورر، کورر تاناولارندان ، آوزندان و ایکی قولاغندان صاری صولار آغار، شوندان صونك بیك قاتی یغلار، هم ایتور: ای مسکین سین اوزکنك ترکلك حالکنی ایسکه توشره سنمی ؟- سین و حاضر قایغو ، محنت ، قورتلار، چایانلار اورنونده توراسون ! تنکی قورتلار آشاغان ، تیرك، اعضالرك تارالغان. دیور. شونی ایتورده تاغن قایتور. قاچان یدی کون اوتسه ، جان تاغن الله تعالی دن رخصت صوراب قبری یانینه بارر . یراقدانغنه قارار: بتن تنن قورت باصقان بولور، بونی کوروب بیك قاتی یغلار، هم ایتور: ای تنم ! دنیاده ترك بولوب یورگانکنی ایسکه توشره سنمی ؟ اویلا الی : قایده بالالارك ؟ قایده خاتونلارك ؟ قایده یاقنلارك ؟ قایده دوستلارك ؟ قایده سینك کورشیلارك ، آلار ترك وقتکده سیندن راضی ایدیلر . اما حاضر صاغنب یغلیلار دیور. شولارنی ایتورده قایتوب کیتار ، - ابوهریره دن کوچرلگان : قاچان برمؤمن اولسه ، جانی یورطی تیره سنده بر آیغه قدر ایله نب یورر. بویورووی: اولکنك وصیتلارن اورننه تابشرالارمی؟ مالن شریعت برینچه بولایلرمی ؟ شولارنی تیکشرو اوچندر. قاچان آی تولسه ، قبرینه باروب آنده بر یل ایلانور. قارار کملر آکا دعا قلالار ، کملر آنك اوچون

يغليلار . شوندان بريل اوتوگه جانى جانلار چيرلا تورغان اورنغه باروب اورناشرده ، شونده قيامتكه قدر تورر . عبدالله ابن عباسدن كوچرلگان : قايچان عيد كونى ، ياعاشوراء كونى ، يارغائب بايرامى ، يابراءت بايرامى بولسه ، اولكلرنك جانلارى ، قبرلرندن چقب ، اوبلرينك تره زه لرى توبلرينه كيلورلار . هم ايتورلر : سزبزگه ياردم قلگز ! بزنك اوچون فقيرلرگه صدقه بيرگز ، بزصدقه غه محتاجلارمز ، اگرسز صارانلانب ، صدقه بيرمسگز ، الحمد سوره سنى اوقوب بولساده بزگه ياردم قلوگز . بارمى بزنى ايسكه توشرب ، بزگه مرحمت قلوچيلار ، بارمى بزنك غريبلگمزنى ايسلرينه آلوچيلار ! اى يورطمزده توروچيلار ، اى خاتونلارمزنى نكاح قلغان كمسه لر ، اى مالارمزغه خواجه بولغان كمسه لر ، سز بزنك كيك بولغان اوبلرمزده توراسز ! امابز تار بولغان قبرلرده تورامز ! اى بزنك مالمزنى بولب آلوچيلار ، اى بزنك يتيم بالالارمزنى قول آستلارگزده تونوچيلار ! سزنك آراگزده بزنك محتاجلگمزنى ايسنه آلوچگز بارمى ؟ بزنك عمل يازولارن ترب ، مرينلارمزغه بيلانگان ، اماسزنك عمل دفترلرگز آچق نيندى ايزگولك قلساگزده قوللارگزدان كيله در ، دفترلرگزگه يازولادر ! اما اولكلرنك لحدلرنده ثوابلى اش قلو ممكن توگل ، ايندى سزبزنى اونوتماگز ، بزنك اوچون ايزگولك همده دعاده بولوگز ! بزسزنك دعاگزگه محتاج بولوب تورامز ديورلر . قايچان بولار اوزلرى اوچون ايزگولك قلنغاننى كورسه لر شادبولوب قايتوب كيتارلر ، اگرده بولار اوچون بره وده ايزگولك قلماسه ، بيك قايغرب قايتوب كيتارلر .

(جان تن نك قاى يرنده تورر ؟)

جان تن نك هر يرينه تارالماغان ، جان بارى تن نك بيلگولى بولغان براورننده غنه توراددر . مونى بلو بيك جيگل بره ونك تنندن كوب يرينه چوانلار چقا ، جراحتلر طولا ، شولايده اولمى ، اما قايسى بر يرينه كچكنه گنه يارا تيسه ده اوله در . چونكه بويير جان تورا تورغان اورون بولادر . بعضيلر : جان بتن تنگه جايلگان ديگان .

(جان ایله روان جان آراسنده آیورما بارمی)

جان ایله روان ایکسی بردر. شولایده جان ایله روان قول ایله تن کبیدر. قول ازلبده توشه ، صوزولاده ، اماتن برده قوزغالمی ، شولایوق جانده هیچ وقتده قوزغالمی ، اماروان کیلەده کیتەده . جان‌نڭ تننڭ قای یرنده تورغانی بیلگولی توگل . — اماروان ایکی قاش آراسنده نورادر. جان کیتسه کشی اولەدر ، اماروان جان کیتسه ـ یقلیغنه . — برصاوتقه صوصالوب ، اوی ایله ننه قویولسه آنکا قویاش یاقتوسی توشسه ، شول صونڭ شعلەسی توشامگه توشەر ، اماصاوت همیشه اورننده تورر . جانده شونڭ کبی تنده اولەتیك تورر ، اماشعلەسی بولغان روان جان یرغاری عرشکه منەر یوقلاغانده توش کورودە عرشدن روان جان‌نڭ یارلغاننی کورویدر .

(تندن چقغان صوڭ جان قایده تورر ؟)

جان‌لار صورده تورر . صورده قیامتکەچه باربولاچاق جانلار صانیچه براورن باردر ، جانلار اوچون برراحت اورنی ، برعذاب اورنی باردر ، قایوسنه تیوشلی بولسه ، شونسینه قویولور . — ینه ایتولگان مؤمنلرنڭ جانلاری یاشل قوشلارنڭ بوکساملرنده کافرلرنکی قاراقوشلارنڭ بوکساملرنده تورر . یاشل قوشلار یوغاری اورونده ، قارالاری تموغده تورالار . ینه ایتولگن : قایچان مؤمنلرنڭ جانلاری آلونسه ، آنی فرشتەلر یدنچی قات کوککه کوتاررلر . بیك الوغلاب بارر لار ! الوغلارنڭ بعضلرندن صورالغان : اولگاندن صوڭ جانلار قایده تورا هیوب ، تگی عکیم ایتکان : پیغمبرلرنڭ جانلاری عدن جنتنده‌در . شولایده جانلار لحدده تنلرگه ایبدەش بولورلار ، تنلری الله تعالی‌گه سجده قلوچیلاردر . — شهیدلرنڭ جانلاری فردوس جنتینڭ اورتالغنده ، جنتده تلاگان اورونلارنده اوچب یوری تورغان یاشل قوشلارنڭ بوکساملرنده‌در . مسلمان بالالارینڭ جانلاری : چبچقلارنڭ بوکساملرنده‌در . کافر بالالارینڭ جانلاری : قیامتکەچه جنتده اوچب ، یوررلر ، قونارغه اورن تابماسلار ، قایچان قیامت کون بولسه مؤمنلرگه خدمتچی بولورلار ، مؤمنلرنڭ بوروچلی هم‌ده کشیکه جبر ایتکانلرینڭ جانلاری ، هواده اورناشمی تورولار ، جنتکه

همده کوکمکه ده‌منه آلماسلار؛ قایچان بورچلاری اوتالگانچه، یایسه ظالملرنی رضاقلغانچه. — مسلمانلاردان الوغ گناهلارغه ایالانگانلرینك جانلاری قبرده تنلری ایله عذاب ایتولورلر. کافرلرنك همده منافقلارنك جانلاری جهنمده سجّین دیگان اورونده بولورلار. ایرته‌کیچ عذاب قلنورلار.

(جان قیندی ؟)

جاننی کورنمی تورغان برتندر دیگانلر . شول سببدن الله‌تعالی‌نی جان ایاسی دیولمیدر. — جاننی بربلنمی کورنمی ، اوزیگنه باربولوب تورا آلمی‌تورغان نسته‌شیوچیلرده بار. — همده هوادان‌یارب آلنغان برهوا کیساگی دیوچیلرده بار. بو آفتقغی ایکی‌سوز قبرعذابی یوق دیوچیلر سوزیدر.

(مسئله)

بروقتده یهودیلر رسول‌الله یانینه کیلوب : جان نسته ؟ اصحاب کهف کملر ؟ ذوالقرنین نیندی ذات؟ دیوصورادیلار. — جان‌حقنده «ویسألونك عن الروح ، قل الروح من امر ربی» دیگان آیت ایندی . معناسی : ای محمد سیندن جان‌حقنده صورارلار. سین ایت آلارغه جان‌نی ایکانن دین‌بامیمن ، اول الله‌تعالی‌نك بربار ایتکان نسته سیدر.

(ییگرمنچی باب = صور ، بعث هم حشرنی بیانده)

صور = برموگز شیکللی اوزونچ، اچی‌قوش نسته‌در، بعث = اولگاندن‌صوك یاثادان تریلو ، حشر = اولگاندن صوك قوبارو هم قوبارولو معناسنده اسرافیل فرشته صور ایاسیدر . الله تعالی لوح المحفوظنی آق انجودن یاراتدی. اوزنلغی یرایله کوك آراسینه قاراغانده یدی مرتبه اوزوندر. آنی فرشکه باغلاغاندر. آنك قیامتکه قدر بولاچاق نسنه‌لر یازلمشدر. اسرافیل فرشته‌نك دورت قاناتی باردر. برسی مشرقده ، برسی مغربده ، برسی ایله اوزن پرده‌لر ، بری ایله بوزن همده باشن پرده‌لر. اسرافیلنك الله‌دان قورقودان بوزی صارغایمشدر باشن‌یگب توراد ر، عرشکه‌قاباقارغاندر، قایچان الله تعالی برنسنه ایله حکم ایتوب عرشکه یازسه، اسرافیل بوزندگی پرده‌نی آچارده،

الله تعالی‌نڭ حکمتی قارار. ــ الله تعالی قاشنده هیچ فرشته حضرت اسرافیل کبی یاقین تورگلدر. اسرافیل ایله عرش آراسنده یدی پرده باردر. هربر پرده‌نڭ آراسی بشیوز یللق یولدر. جبرائیل ایله اسرافیل آراسنده یتمش پرده باردر. ــ صورنی اسرافیلنڭ اوڭ برطینه قویولغاندر. اورگه بیوروینی کتب تورور. قایچان دنیانڭ بتو وقتی بتسه صور حضرت اسرافیلنڭ یوزینه یاقین کیلور. شوندان صوڭ اسرافیل بارقاناتلارن جیارده صورنی اورب بیارر. عبرده کیلگان اولم فرشته‌سی: برآیاغنی یدی قات یر آستنده، ایکنچسنی یدنچی قات کوکده قلور. شول روشده یرهم کوك اهللرینڭ جانلارینی آلور دنیا بتو صوری ارلگاچ یرده باری ابلیس کنه قالور، کوکده جبرائیل عزرائیل، میکائیل‌هم‌اسرافیل‌گنه قالورلار. حضرت ابوهریره ایتکان: رسولمز ایتکان ایکان: الله تعالی صورنی دورت بوتاقلی اینوب یاراندی، بربوتاغی مغربده، برسی مشرقده، برسی یدنچی قات یرآستنده، تاغن برسی یدنچی قات کوك استنده، ــ صورده دنیاداغی جان صاننچه ایشك باردر، اچنده یتمش اوی باردر، اول اویلردن برسنده پیغمبرلرنڭ جانلاری تورر. برسنده فرشته‌لرنڭ جانلاری تورر، برسنده جنلرنڭ جانلاری تورر، تاغن برسنده آدملرنڭ جانلاری تورر، تاغن برسنده شیطانلارنڭ جانلاری تورر، تاغن برسنده کچکنه حیوانلاردان قرعسقه چبکرتکه کبیلرنڭ جانلاری تورر. باری یتمش اویده یتمش تورلی جان بولور. ــ صورنی الله تعالی اسرافیل فرشته‌گه بیردی، اول آوزن صورغه قویوب، الله تعالی قایچان اورگه بیورر ایکان دیوب کتب تورر، قایچان الله‌تعالی اورگه بیورسه اوچ تابقرارر. برارووی: دنیاداغی خلقنی قورقتو اوچون، ایکنچسی دنیاداغی خلقنی هلاك قلو اوچون، اوچنچسی: اولب بتکاندن صوڭ بتون خلقنی ترگزو اوچندر. حذیفه دیگان صحابی رسول الله‌دان صوراغان: ای الله‌نڭ رسولی! صور ارلگانده خلق نیندی قیافتده توررلار؟ دیوب. رسولمز ایتکان: صور ارلگانده قایو کشی قولینه ایکمگنی تونوب آوزینه قاپا تورغان بولور، اول ایکمگی شول کویگه آوزنده قالور، برەوسی استنه کیوم کیه تورغان بولور، کیوب بتکزه آلماس، برەوسی قولنه صواچار

اوچون چومچ توتقان بولور اما اچمی قالور . یعنی شونلی تیز بولور دیمك .

(ییگرمی برنچی باب = صور اورنی بیانده)

اللهنك امری ایله صور اورلسه ، برکوك اهلی بارده ، قورقنورلار ، شول وقتده تاغلار ، اورونلارندان قوزغالوب یوررلر ، یرسلنکر ، سلکنوی ییللی کونی صواستنده کیمه سلکنگان کبی بولور . قورصاقلی خاتونلار ، قورصاقلارن توشررلر ، بالا ایمزوچیلر ، بالا ایمزولرینی اونوتورلار ، یاش بالالار ، قارت کشی بولوب اورلرلر ، شیطانلار قایا بارغاده بلمی آبغراب یوررلر ، قویاش تو تولور ، کوك یارلور ، شونلی قورقنچ حال قرق کون بولور .

(قو بار ولو .)

الله تعالی آدم علیه السلامگه اینور تور ، بالالرکدان اوتقه تیوشلیلرنی تورغزغل ، دیوب . آدم علیه السلام صورار ، مکدن نیچه سی تیوشلی؟ دیوب الله تعالی اینور ، هر بر مکدن توقز یوزن آلدیوب . شوندان الله تعالی اینور : هر یوزدن توقسان توقزی تموغغه کرر ، بر سیگنه جنتکه کرچك دیوب . شول سوزنی اشتکاچ صحابیلر یغلی باشلادیلار ، رسولمز ایتدی : مین امید ایته من : مینم امتمدن جنت اهلینك دورت الشندن بر الشی بولوکزنی دیوب . شوندان صوك رسولمز ایتدی . مین سزنك جنت اهلینك یارتوسی بولوکزنی امید ایته من دیدی . بس خلق شادلاندیلار . شوندان صوك رسولمز ایتدی مین امید ایته من جنت اهلینك اوچ الشندن ایکی الشی مینم امتم بولونی دیوب . صوکره رسولمز ایتدی ؛ ای امتم شاد بولکز ، سز بتون خلقدان مکدن بر الشی قدر کنه ، دورتدن بری سز بولغاچ بارکزده کره چقسز دیمش — حضرت ابوهریره ایتکان : الله تعالی نك رحمتی یوز الشدر ، شوندان بر الشی یبر یوزنده بولغان آدملر ، جنلر ، حیوانلار اوزره ایندرلدی ، شول رحمت ایله حیوانلارده بر برسنه مرحمت ایتوشه لر اما توقسان توقزی ایله الله تعالی قیامت کوننده خلقنه مرحمت ایتار ، — صوکره الله تعالی اسرافیلگه هلا کلك اوروی ایله بیورر ، شوندان صوك اسرافیل ایتور : ای یالغاچ جانلار ، اللهنك فرمانی ایله تنلرکزدن چقکز ! شول وقتده یر کوك اهلی هلاك بولور ، باری الله تعالی

تلاگان برنچه ذاتلرگنه قالورلار، آلارنی : شهیدلر دیوچیلرده بار، چونکه الله‌تعالی آلارنی اولك دیماگز ، آلارترکلردر! دیگان. ـ خبرده کیلگاندر: رسولمز ایتگان : الله‌تعالی شهیدلرنی بش‌تورلی نسته ایله حرمتلاگاندر: اول بش‌نسته‌دن برسی ایله‌ده هیچ کمنیه حرمتلمدی : حتی اول حرمتلر ایله الله تعالی مینیده حرمتلمدی دیدی رسولمز. «شهیدلرگه‌گنه آتافلانغان کرامتلر» برنچسی: پیغمبرلرنك جانلارن اولم فرشته‌سی آلور، اما شهیدلرنك جانلارن الله‌تعالی اوزی آلور. ایکنچسی : پیغمبرلر جرولورلار، اما شهیدلر جرولماسلار؛ اوچنچسی: پیغمبرلرنی کفنلنه‌در، اما شهیدلرنی کفنلنمیدر. دورتنچسی: پیغمبرلرنی اولگاندن صوڭ اولك دیوله‌در، اما شهیدلرنی اولگان دیولمیدر. . بشنچسی : پیغمبرلر قیامت کوننده‌گنه شفاعت قلورلار ، اما شهیدلر هرکون شفاعت قلورلار؛

ـ صورأرگاندن صوڭ اولمی قالغان کمسه‌لر اون ایکی کمسه‌در دیگانلر: ۱) جبرائیل، ۲) اسرافیل، ۳) عزرائیل، ٤) میکائیل ۵) عرش کوتارگان سیگز فرشته ایله باری اون ایکی کمسه بولالار . . . شول وقتده دنیا آدمسزده، جنسزده ، شیطانسزده ، قوش قورتسزده قالور. شوندان صوڭ الله‌تعالی ایتور: « ای اولم فرشته‌سی ، مین سیڭا اولگیلردنك ، همه صوکغیلاردانده صوڭ یاردمچیلر یاراتدم ، تاغن سیڭا بیرهمه کوکلرنك قوتلرن بیردم. ایندی حاضرکون مین سیڭا آچیغ کیومن کیگزه‌من ، سین حاضر ابلیس یاننه بار، آنڭ جانن آل . جانن آلغانده بتون دنیا کمسه‌لرینڭ کورگانی قدر جان آچیغسی تاتوتوب آلغل ابلیس اولگان وقتده :

آدمدن، جندن بولغان دنیادن اونکان جان‌ایالرینڭ بتونسی چیکگان قدرلی آورلق چیگار. ، ، آنڭ جانن آلغانده عزرائیل فرشته یاننده یتمش مڭ زبانی فرشته‌لر بولور، هربر زبانیده بر تموغ چلبری بولور، عزرائیل تموغ خواجه‌سنه قچقرر. تموغنڭ ایشگن آچ! دیوب . صوڭره اولم فرشته‌سی بیك قورقنچ صورتلارده یرگه توشه‌ر ، اگر بر هم کیڭ اهلی شول صورتنی کورسه‌لر ایدی ، بارسیده قررقوب اولرلر ایدی . عزرائیل ابلیس یانینه کیلوب ، باشنی بیك قورقتور ، ابلیس سیلك ماتی برنارش ایله قچقرر ، آنڭ

تاوشن اشنرچی بولسه باروسیده هلاك بولورلار ایدی . عزرائیل ایتور : ای‌قبادت ! سین کوب زمانلار دنیاده یاشادك ، ایندی مین حاضر سیگا اولم آچیسون تاتوتورمن . مونی اشتکاچ مشرقکه قاچر ، عزرائیل شونك بولور . قصقا سوز ابلیس قایسا قاچسه ، عزرائیل شونده بولور . صوگره ابلیس دنیانك اورتالغنه قاچب آدم علیه‌السلام قبری یانینه توقتار ، هم ایتور : ای آدم ! مین سینك آرقاکك سورادم ، همه ملعون بولوب اورادم . ـ شوندان صوك تاغن ایتور : ای اولم فرشته‌سی ، سین مینی نیندی صاوت ایله صوغاررسون، نیندی عذاب ایله جانمنی آلورسون ، دیوب . عزرائیل ایتور : تموغ صاوتی ایله ، سعیر تموغسینك صاوتی ایله صوغاررمن . شوندان صوك ابلیس توفراقغه چوموب ، چوموب توشار ، قایچان اوزینك سورلب توشکان اورنونه کیلسه زبانیلر کیلوب توتارلارده چنچکیلر ایله چنچرلر . الله‌تعالی تلاگان قدری وقت جان آلو ایله اولم ایسرکلـگنی کورر.

بیگرمی ایکنچی باب الله‌تعالی‌نك فرمانی ایله نسمه‌لرنك یوقغه چغولارن بیانندہ)

ـعزرائیل دریالارنی بتوروگه بیوررولور، ـ شول‌وقتده کیلور ده دینگزگه ایتور ایندی سزگه بتو وقتی بتدی. دریا ایتورسین میگارخصت بیرگل‌مین اوز حالمنك اوگایسزلغندان زارلانوب، قچقریم. شوندان دینگز ایتور:قایده مینم، نیندی الوغ هم زور کارابلرنی قایلی تورغان تولقنلارم! قایده مینم عجب حالدم! شوندان صوك الله‌تعالی‌دن فرمان کیلورده عزرائیل بیك قاتی قچقررده، دریابرده بولماغان کبی یوقغه‌چغار، صوگره عزرائیل‌تاوغه کیلورده ایتور: سینك دنیاده عمرك بتدی.ـ تاغ ایتور: میگا رخصت بیر، آزغنه اوزحالمدن موگلانیم؟ ـــ فرشته رخصت بیرر. تاغ قچقرر:قایده مینم یوغارلغم ! قایده مینم تازالغم! ـ صوگره تاغن الله‌دن فرمان کیلورده. فرشته بیك قاتی بر قچقررده، تاغ بتنلای یوق بولور، ارب کیتار. ـ صوگره عزرائیل بیوگه کیلورده ایتور: سینك بتو وقتك‌یتدی: بیر رخصت صورار.

فرشته رخصت بیرگاچ بیرنچقرر: قایده‌مینم پادشاهلارم! قایده‌مینم اورمانلارم! قایده مینم یلغالارم! قایده مینم چچاکلی، خوش ایسلی اولنلرم! ـ شوندان صوڭ الله‌تعالی‌نڭ فرمانی ایله، فرشته نچقرردە، بیر یوقغه چقار، چیشمه‌لری توبکه‌ ٰ نار. ـعزرائیل کوککه منه‌رده بیڭ قاتی نچقرر: شول وقتده: قویاش توتولور، آی توتولور، یولدزلار صاچیلور، شوندان صوڭ الله تعالی اینور: ای اولم فرشته‌سی! دنیاده، بر، بر جان اباسی قالمادیمی؟ دیور. ـ فرشته اینور: سین‌اولمی تورغان ذاتسن، ایندی دنیاده‌جبرائیل، میکائیل،اسرافیل همده عرش کوتارگان سیگز فرشته شولارایله‌سینڭ‌ضعیف‌قلڭ بار.ـ الله‌تعالی اینور: آنلارنڭ جانلارنده آل! ـ صوڭره الله‌تعالی اینور: مینم هربر جان اباسی اولمنی تاتوچاق دیگان سوزمنی ایشتمادڭمی؟ ایندی سینڭ مینم جان ابالرمدن بر کمسه‌سون، سینڭ اول! ـ شوندان صوڭ اولم فرشته‌سیڭ اولر! ـ ایکنچی خبرده کیلگان: الله‌تعالی اولم فرشته‌سنه اوزینڭ جانن آلورغه بیورر، فرشته تموغ ایله جنت آراسنه کیلورده کوزن کوککه کوتارب، اوز جانن آلا باشلار هم‌نچقرر: اگرده دنیاده ترڭ‌کمسه بولسه ایدی، باروسیده اولرلر ایدی، ـ همده اینور: اگرده جان بیرو بو قدر قاتی ایکاننی بلسام هیچ برمؤمن‌نڭ جانن قاتیلق‌ایله آلماغان بولور ایدم. صوڭره اولرده دنیاده هیچ کم قالماس! شوندان صوڭ الله‌تعالی تلاگان وقتقه‌چه دنیابوش هم‌واتق حالنده تورور...

(ییگرمی اوچنچی باب = خلقنی ترگزو ، قوبارو بیاننده)

الله‌تعالی خلقنی قوبارونی تلاسه ایڭ الڭ اسرافیل فرشته‌نی قوبارر. صوڭره جبرائیل ، میکائیل ، عزارئیلنی ترگزر ـ اسرافیل صورن آلورده ، جنت‌صاقچیسی «رضوان» یانینه بارره هم‌اینور : ای رضوان جنتنی بیزه ! حله‌لرنی رەتلاب‌قوی ! آنی محمد‌عم همده امتی‌کیارلر. ـ بوفرشته‌لر ـ قوللارینه لواء الحمد، دیگان فلاکنی، ایکی‌حله توتوب‌براق دیگان آتلانولا تورغان‌حیوان ایله قوللارینه تاج آلوب رسول الله‌نڭ قبری یانینه بارولار . ایندی [illegible] ایڭ الڭ ترلگوچی حیوان «براق»‌در، براق ترلگاچ، الله تعالی [illegible] کیدر ترڭ، دیورر ـ شولای ایتوب رسول الله‌نڭ

قبرینه بارلار، — بریوزی بتونلای تیگز بولغانغه دنیانڭ قای یاغی قای توشی ایکانن بلب بولماس، شول سببدن رسولمزنڭ قبری قایده ایکانن بلماسلر، صوڭره رسول اللهنڭ قبریدن باغانا کبی نور چقار، شوندان، کوروب، رسول اللهنڭ قبرن تابارلار. قبر یانینه بارغاچ، حضرت جبرائیل ایتور: ای اسرافیل، خلقنی قوبارو، سینڭ اشڭ شوڭا کوره رسول اللهغه سین قچقر! — اسرافیل ایتور: سین دنیاده وقتده، آنڭ دوستی ایدڭ سین قچقر! — جبرائیل ایتور: مین آناردان اویالامن! — صوڭره اسرافیل میکائیلگه ایتور: — سین ایت محمد علیه السلام تورسه ایکان! — اسرافیل قچقرر: «ای اللهنڭ رسولی سیڭا الله نڭ سلامی بولسون!

— قبردن برده جواب بولماس! — شوندان صوڭ عزرائیلگه ایتورلر! سین قچقر! — عزرائیل قچقرر: ای خوش بولغان جان، خوش برلغان تنڭه کرگل! — جواب بولماس! — تاغن اسرافیل قچقرر: ای خوش بولغان جان، خوش برلغان تنگه کرگل! تاغن اسرافیل قچقرر: ای خوش بولغان جان، حساب حکم شنده الله تعالیگه عمللرنی عرض اوچون تورغل!

شوندان صوڭ قبر یاررلور، رسولمز قبرنده تورروب اوتورورده، باشندان، صاقالندان توفراقنی سلکر، شوندان صوڭ جبرائیل علیه السلام حله بیرر، هم براقنی کیتورر. شول وقتده رسولمز صورار: ای جبرائیل بوکینندی کون؟ جبرائیل ایتور: بوقیامت کونی، بوحسرت کونی، بوقورقو کونی، یاخشیلار ایله یمانلار آیرولا تورغان کوندر. بو بولغشو کوندر....

— رسولمز ایتور: ای جبرائیل! میکائیل سویندیر! جبرائیل ایتور: جنت زینتلندی تموغ ایشکلری بیکلندی. — رسولمز ایتور: سیندن آنی صورامیم! مین سیندن گناهلی قللارمنڭ حاللرندن صوریمن، سین حاضر الارنی صراطدن اوتکروب کیلگان سون! — اسرافیل ایتور: ربمنڭ اولوغلغی ایله آنت ایتمن، ای محمد، حاضر وقتده فرشتهلرده اوچون صور ایتکانی یوق! سینڭ تورغانڭنی کتهمز.

— رسولمز ایتور: حاضر کوڭلم خوشلاندی، کوزم نورلاندی.

— تاجنی ایله حلهنی الوب کیارده، براقغه آتلانور.

(یگرمی دورتنچی باب - براقنك صفتن بیانده‌در)

براقنك ایکی قاناتی بار، بیر ایله کوك آراسنده اوچار. یوزی آدم یوزی کبی. تلی، سویلاشوی، عرب تلنده‌در. قاشلاری بلنب تورا، موگزلری قالن، قولاقلاری نچکه، کوزلری قارا، ماگلای صاچی قزل یاقوت توسلی، قیورغی صبر قیورغی کبی، آلتون ایله اورلگان. کورکاملکده طاووس قوشی کبیدر. ایشاکدن زور، قاچردان کچکنه. براق = یالترا غوچی معناسنده. تیز یورگانلگی سببلی براق دیگانلر. — قاپچان رسول‌الله براقغه یاقن بارسه، براق اورنوندان قوزغالور، هم ایتور: ای جبرائیل، ربمنك الوغلغی ایله انت ایته‌من، میگا هاشم روغندان بولغان محمد بن عبدالله، قرآن بیرلگان پیغمبردن باشقه کمسه آتلانماسقه تیوشلی، مین بو کمسه‌نی آتلاندرمیم دیور. رسولمز ایتور: مین محمد ابن عبدالله من! — شوندان صوك براق استنده منور؛ هم جنتکه کیتار، جنتکه بارغاچ، سجده قلور، شول وقتده بره‌و چقور: ای محمد، باشگنی کوتر، یورکوع سجده کونی توگل، بار حساب همده عمللرگه جزا بیرله تورغان کوندر. کوتار باشگنی، صورا حاجتگنی تلاگانك بیربلور! شول وقتده رسولمز ایتور:

ای الله! امتم توغروسنده سین میگا وعده قلغان ایدك، شونی بیرساك ایكان؟ — الله تعالی ایتور: سین رضا بولاتورغان حاجتگی بیردم. — شوندان صوك الله تعالی کوککه یغمور یاغدررغه بیورر. — کوك قرق کون ایرلرنك بالاصوی کبی، یغمور یاغدرر، شول صوهر بر نسته‌نك استنده اون ایکی آرشین قدر بولور. — شول صو ایله بورچاق اوسکان کبی خلق، اوسر. تنلری دنیاداغی کبی بولوب توگالله‌نر، شوندان صوك الله تعالی استنده گناه قلنغان یرنی ایکنچی یر ایله آلماشدرر. — حضرت عائشه رسول الله‌دان صوراغان: الله تعالی قیامتده اسکی یرنی ایکنچی یر ایله آلماشدرر، شول وقتده خلق قایده تورر؟ دیوب. رسولمز ایتکان: ای عائشه سین میندن بیك الوغ اشنك روشندن صورادك، شونی میندن سیندن باشقه کمسه صوراغانی یوق ایدی، اول وقتده آدملر صراط استنده نورورلار دیدی.

(يگرمى بشنچى باب - قوبارولواوچون صوراورونى بياندە)

الله تعالى اسرافيلگه ايتور: اى اسرافيل! تور اورنوڭدان، قوبارولو اوچون صورنى ار! — بس اسرافيل صورنى اررده نچقرر: اى تندن چقغان جانلار، اى چرگان سوياكلر، چرگان تنلر! اى كيسولگان تامورلار، اى يورتولغان تيريلر، توروكز، حاضر حكملرنى آيوروكـونى بولدى! هربرسى تولب توروrلارده قارانورلار: كوك تيشلگان يـر آلماشنغان، جكلى توءلر جكلرن تاشلاغان، قوش قرتلار قوبارلغان، دينگزلر قاينيلار، زبانيلر حاضرلنگان، قوياش جيورلغان، اولچولر حاضرلنگان، جنت بيزەلگان، هربر كشى اوزينڭ حالى نيچوك ايكانن سيزەر، شولارنى كورلو. ايمانسز كشيلر توروولارده نچقررلار: بزنى بويقمزدان كم اويغاتدى؟ ديورلو مؤمنلر ايتورلر: بوشول كوندر، الله تعالىنڭ وعدەسى ايدى، آنى بزگه پيغمبرلر بيان ايتكان ايدى، منه بوشول كوندر. هركم يالانغاچ حاللرنڭ قبرلرندن چقارلار. رسول الله دان باشقەسى، الله تعالىنڭ « شول كونده صورنى ارلور، هربر جان اياسى گروه، گروه بولوب محشر يرينه جيولورلار » ديگان آيتيدر. شول وقتڭ رسول الله ايتدى: سين بيك الوغ اشدن صورادڭ، شولاينڭ جواب بيرەمن ديدى: قيامت كوننڭ مينم امتمدن بولغان كمسەلر اون ايكى بولك بولوب، قوبارولورلار: اوّل گروهسى: ميمول صورتلارنده قوبارلورلار: آلارى آدملر آراسنده فتنه چغارب يوروچى كمسەلردر. ايكنچى گروهسى: دوڭغز صورتنڭ قوبارلورلار: آلارى حـرام آشاغوچيلاردر، اوچنچى گروهسى: كوزسز، صوقر، بولوب قوبارلورلار، قايا بارغاده بلمسلر، اوزلرينه كوب كشى يابوشوب يوررلو: بولارى دنيادە حكم ايتكاندە، توغرباق ايله حكم ايتماگانلردر. دورتنچى گروهسى: صاڭغراو، همڭ تلسز بولوب قوبارلورلار، آلارى اوزلرينه اوزلرى ايسلرى كيتكان كمسەلردر، بشنچى گروهسى: آوزلارندن ارن آغار، تللرن چايناب قوبارلورلار، آلارى شوندى عالملردر: اشلرى سوزلرينه اخشامادى. تللرى ايـله سويلاگان نستەلرنى اشلارى ايـله قلمادىلار. بزنڭ يرنڭ ملالاريدر بولارى... آلتونچى گروهسى: تنلرنڭ جراحتلرى بولوب قوبارلورلار: آلارى

الغان شاهدلردر. — بیدنچی گروهسی: آیاقلاری ماتگلای صاچلاری ایلان تگلایلارینه بایلانگان بولور، آلاری ایك یمان ایسلی بولورلار، بولار: نفس شهوتلرینه ایارب، حرام اشلر قلوب یورگانلردر. سیگزنچی گروهسی: ایسوك کشیلر کبی، آرلی، بیرلی، اوکغه، صولغه، چایپانب یوررلر، بولاری: الله‌تعالی‌نك حقلارن طیغان کمسه‌لردر، توقزنچی گروهسی: تنلرنده تیمر اشتان بولور، بولاری غیبت قلوچی کمسه‌لردر، اوننچی گروهسی: تللاری بیلکه‌لرندن چقغان بولور، بولاری: سوز یورتوچیلردر؛ اون‌بیرنچی گروهسی: ایسراك بولرب، قوبارلورلار، بولاری: مسجدلرده دنیاغاده، آخرتکه‌ده فائده‌سی بولماغان کیراکسز سوزلرنی سویلاشکان کمسه‌لردر....
اون‌ایکنچی گروهسی: دوکغز صورتنده قوبارلورلار، بولاری: ربا اشاغان کمسه‌لردر... — معاذ بن جبل دیگان صحابی رسولمزدن کوچرگان، رسولمز ایتکان ایکان: قاپچان قیامت کونی بولسه، الله‌تعالی مینم امتمنی اون‌ایکی تورلی گروه اینوب قوبارر: — اوّلگی گروه: قولسز، آیاقسز قوبارلورلار، الله‌تعالی طرفندان نچقرلش بولور: بولار کورشیلرن رنجندیلر، آلارنی راضی قلمی دنیادان اوتدیلر، بولارنك باراچاق بیرلری تموغغه‌دور،

(ایکنچی گروه: دوکغز قیافتنده قوبارلورلار: الله‌تعالی طرفندان نچقرلور: بولار نمازنی خور توتالار ایدی، توبه‌سز اولدیلر، بولارنك اورونلاری تموغدادر.

(اوچنچی گروه: بولارنك قرصاقلاری تاوکبی بولور، جلان چایان ایله تولغان بولور، الله تعالی طرفندن نچقرلور: بولار زکات بیرمدیلر، اورونلاری تموغدادر،

(تورتنچی گروه: آوزلارندان قان آغار، اچه‌گیلری صالنوب، آوزلرندن اوت چغار. نچقرلش بولور: بولار صاتوآلوده یالغانلادیلر، اورنلاری اوتدادر.

(بشنچی گروه: ایسلری اولاکسه ایسلرندن یمانراق بولور. نچقرلمش بولور: بولار گناه‌قلوده اننه‌دان قورقمادیلار، آدملردن قورقدیلار.

(آلتونچی گروه: بوغازلاری جیلکه‌لرندن کیسولگان بولور، بولارغه

قچقرولور: بولار: یالغان بیرگه انداینوچیلر در.

(بیدنچی گروه: تللری بولماسه، آوزلارندان قانهم ارن آغار، قچقرلور: بولار توغریلق ایله گواهلق بیروىن طیغان کمسه‌لردر.

(سیگزنچی گروه: باشلارن آستقه ایب، آیاقلاری باشلاری استنده بولور: توبانگی نجس بوللارندن ارن، صاری صوآغار؛ قچقرولور: بولار زناچیلاردر.

(توقزنچی گروه: یوزلری قارا، کوزلری چاغر، قرصاقلاری اوت ایله کوبنگان بولور. قچقرلور: بولار یتیملر مالن آشاغوچیلاردر.

(اوننچی گروه: تنلری کیسلگان، آلا تنلی بولوب، قوبارلورلار: قچقرلمش بولور بولار: آتاآنالارن رنجتوچیلردر..

(اون برنچی گروه)

کوکللری صوقر، توشلری اوگز موگزلری کبی، ایرنلری کوکره‌کلرینه صالنغان، تللری قرصاقلارینه تیگان، قرصاقلاری بوطلارینه توشکان بولور بولار: آراق - صرا اچکان کمسه‌لر، دیوب قچقرلور،

(اون ایکنچی گروه)

یوزلری آینك اوندورتنچی کیچی کبی یاقتی بولور. بولار صراطدن یاشن کبی تیزاوته‌ر. الله‌تعالی طرفندن قچقرلور: بولار: دنیاده ایزگو عمللر اشلادیلر، گناهلاردان کشیلرنی طیالارایدی، بش وقت نمازنی مسجدده اوتیلر ایدی، اولگانده توبه‌ایله اولدیلر، . . بولارنك جزالری جنتدر، گناهلاری یارلقانوب، الله‌نك رضالغنه، رحمتنه، جنت نعمتلرینه، الله‌نی کورونعمتنه ایرشرلر؛ بولارالله‌دان، الله‌تعالی بولاردان راضی بولور.

(یگرمی آلتونچی باب = خلقنك قبرلرندن چغولارن بیانده)

- فایچان کشیلر قبرلرندن قوبارلمش بولسالار، شرل قوبارلغان اورونلارنك آشامی، اچمی، سوبلاشمی، اوتورمی، قرق یل آبدراب توررلار. - رسول الله‌دان صورالمش بولدی: مسلمانلارنی تانب بولورمی، اول وقتده؟ - رسولمز ایتدی: مینم امتمنك باکالاری همده توبقدان یوغاری آیاقلاری طهارت

بلگوسی - آق بولورلار. . - قایچان قیامت کونی بولسه، الله تعالی خلقنی قبرلرندن قوبارر، - فرشته‌لر مؤمنلرنك قبرلری استنه کیلورلورده، آلارنك باشلارن صیپاب اسنلرنده‌گی توفراقنی توشررلر. باری سجده اورونلارنده بولغان توفراقلاربغنه قالوربزلار. فرشته‌لر بواورنداغی توفراقلارنی نی قدر سرتسه‌لرده، توشمس، شول وقتده بره‌وقچقرر: آلارنك اول توفراقلاری، قبرتوفراغی توگل، باری سجده قلغانده سجده‌لرنك یابوشقان توفراق! تیمگز، صراطدن اوتب جنتکه کرگانچه تورسون! آلارنی کورگان کمسه‌لر، آلارنك مینم قللارم همده خدمتچیلرم ایکاننی بلسونلر! دیور. عبدالله اوغلی جابر اینکان: رسولمز اینکاندی: قایچان قیامت بولسه، آدمیلرنی قبرلرندن چقارلمش بولسه شول وقتده الله تعالی جنت خوجاسی «رضوان» غه فرمان قلور اینور: ای رضوان! مین دنیاده روزه توتقان آچ، صوصاغان قللارمنی حاضر قبرلرندن چغاردم، سین آلارنی قارشو آل، آلارغه بیمشلر، اچملکلر بیر! - شول وقتده رضوان قچقرر: ای جنتده خدمت ایدوچیلر! شول وقتده جنت خدمتچیلری قوللارینه تورلی یمشلردن تورلی آشلاردان تولوغ بولغان آلتون طاباقلارنی توتوب، رضوان یاننه کیلورلر، قایچان برروزه توتقان کمسه اچراسه، آنی شول نعمتلر ایله صیلارلار. - صیلاغانده اینور! آشاگز، اچگز! بونعمتلر سزگه اوتکان کونلرده قلغان خدمتلرگز اوچون! دیوب. - عبدالله عباس اوغلی رسولمزدن کوچرگان: پیغمبرمز اینکان: اوچ تورلی کشی ایله قبرلرندن چقفاچ، فرشته‌لر کورشرلر: آلاراوشبو کمسه‌لردر: برنچسی: شهیدلر، ایکنچسی: رمضانده روزه توتوچیلار، اوچنچسی: عرفه کونك (قربان عیدینك آلدنك) روزه توتقان کمسه‌لر. - رسولمز حضرت عائشه گه اینکان: جنتده انجودن، یاقوتدان، زبرجددن آلتوندان هم کمشدن بولغان سرایلاربار. - حضرت عائشه صوراغان: ای اللهنك رسولی اول سرایلار کملر اوچندر. - رسولمز اینکان: عرفه کوننده روزه توتقان کمسه‌لرگه. - رسولمز اینکان: ای عائشه! الله تعالی قاشنده ایك سویکلو کونلر: جمعه ایله عرفه کونلریدر، چونکه بو ایکی کون رحمت کونلریدر. ابلیس قاشنده ایك اوگایسز کون: جمعه ایله عرفه کونیدر.

اى عائشه برمن عرفه كونىنى روزه بولسه ، الله تعالى آلكار اوتوز ايزگولك ايشگنى آچر ، ياوزلقدان اوتوز ايشگنى ياغلار . قايچان بوكمسه روزه سو آچب ، سوراچسه ، تننك بولغان هر بر تير آنك گناهى بتونى تلار ، هم اينور : اى الله تانك توغوشه قدر ، بركشيگه رحمت فضل ! — قاغن بر خبرده كيلگان روزه تونقان كمسه لر ، قبرلرندن چقغاندان سونك ، آغزلارنده بولغان خوش ايسلرى ايله تانلمش بولورلار ، آلارغه قيامت كوننى تورلى آش هم ايچمكلر ايله قارشو تورلار ، هم اينورلر : سز دنياده كشيلر توق وقتك ، آچ بولدگز ، كشيلر صوصاماغان وقتده صوصاب يوردگز ، ايندى حاضر كوننده آلار آچ صوصاب ، يورگانده سز توق يورگز ! كشيلر حساب قلنغان وقتك بولار ، آشاب ، ايچب ، راحتده ياتورلار . . .

(اون تورلى كمسه ييرده چريمسلر)

اولنچسى : پيغمبرلر ، ايكنچسى صوغشك اولگانلر ، اوچنچسى : عالملر ، دورتنچسى : شهيدلر ، بشنچسى : قرآننى كوكلدن بلوچيلر ، آلتنچسى : عدل بولغان امام هم تورهلر ، ييدنچسى : وقت بلگان مؤذنلر سيگزنچسى : نفاس وقتك اولگان خاتن ، توقزنچسى : اورنسز اولترلگان كمسه ، اوننچى : جمعه كون يا جمعه كيچك اولگان كمسه لر . — رسولمز دن كوچرلگان : قيامت كوننده خلق ، آنالارندن توغان كبى يالانغاچ ، يالان آياق قوبارلورلار . — حضرت عائشه ايتكان : ابرار خاتونلار بر گه قوبارلورمى ؟ — رسولمز ايتكان : برگه قوبارلورلر . — حضرت عائشه ايتكان : نى اويات برى برسينك تنلرن كورلر ! — شول وقتده رسولمز قولنى حضرت عائشه نك جاغر نوسينه صوقديده ايتدى : اى عائشه ! آدملر اول كوننك قارارنى اويلاماسلار ، كوزلرن يوقارى قاراتوب ، قرق يل برده آشامى ، اچمى ، اوتورمى قوزغالمى تورولار . آلاردان هر برسى اللهدان اويالب تيرلرلر . آلاردان تايوسينك تيرى آياقلارينه چه توشار ، قايوسينك بالتورلارينه چه ، قايوسينك بوتلارينه چه ، قايوسينك يوزينه چه ، بو تيرلرلرى براوروننده كوب وقت توقتاب تورودان بولور . — حضرت عائشه ايتدى : اى الله نك رسولى قيامت كوننك بربر كيوملى بولوب قوبارلغان

کشی بولورمی ؟ رسولمز ایتدی: پیغمبرلر، رجب آینده، شعبانده، رمضانده توتاش روزه توتقان کمسه‌لر کیبوملی حاللرنده قوبارلمش بولورلار. – اول کونده هرکم آچ بولور، باری پیغمبرلر همده آلارنك اوی جماعتلریگنه توق بولورلار. همده رجب، شعبان، رمضان آیلارنده روزه توتقان کمسه‌لر، توق بولورلار، چونکه بوایتولگان کمسه‌لر، آچ بولماسلار، صوسماسلاردر. . .
– قبردن چقغاندان صوك الله تعالی خلقنی، بارنی بیت مقدس قاتنده بولغان «ساهره» اسملی اورنغه سورر، بارسیده شونده جیولوشورلار. . . – تاغن ایتکانلر: قیامت میدانینده خلق یوز یگرمی صف بولورلار. هرصفنك اوزنلغی قرق بیللق یول بولور. هرصفنك قالنلغی یگرمی بیللق یول بولور. – بعضلر: ایتکانلر، شول یوزیگرمی صفدان، باری اوچ صفیغنه مؤمن‌لردر. قالغان یوز اون یدی صفی کافرلاردر. – رسول الله ایتکان: قیامت کونده مینم امتم یوز یگرمی صف بولورلار، بوسوز ترسدره‌کدر. – قیامت کیننده مؤمنلرنك صفتی: یوزلری آق، یاقالاری، همده توبق نیره‌لری آق بولور. – کافرلرنك صفتلاری: یوزلری قارا بولور!

(یگرمی یدنچی باب: خلقنی محشر یرینه سرونی بیانده)

– خبرده کیلگان محشر یرینه کافرلر جیه‌و، مؤمنلر آتلانب باررلار. – حضرت علی ایتکان: قیامت کوننده مؤمنلر آتلانغوچی بولوب قوبارلورلار. قیامت کونی بولسه، الله تعالی فرشته‌لرگه ایتور: ای فرشته‌لرم! مؤمنلرنی محشر یرینه جیه‌و ایلتماڭز، آلار دنیاده، وقتلارنده جیه‌و یوروگه اوبره‌نمگانلر، آتلاندروب سوڭز! چونکه آلارنك ایك اوّل آتلانغان نسته‌لری آنالارینك آرقالاریدر، صوڭره آنالارینك قارنلاریدر، صوڭره آنالاریلك ایتاکلریدر، صوڭره دنیاحیوانلاریدر، غری بیرده اماصرده کیمه‌لردر. . اولگاندن صوك تبغا نلاریلك جیلکه‌لرینه آتلانوب ازاتولدیلار، ایندی قبردن قوبارلغانچه آلارنی جیه‌و یورتماڭز، آلدیلارینه اتلانورغان نسته‌لرن کیتوروڭز! – فرشته لر صورارلار اول نیندی حیوان دیوب. – الله تعالی ایتور: دنیاده وقتنده مینم رضالغم اوچون ساغان، فقیرلرگه ایتمن آشاتقان قربانلارینی آتلاندروڭز،

دنیاده قربان چالوبده، آنی بایلارغه، بایسه توق بولغان ملالارغه آشاتقان بولسه، آلاری جیه‌وبارسونلار، بایسه اوزلرینك دنیاده‌توق بولغان‌قوناقلارینه آتلانسونلار. بایسه: فقیر حقن آشاغان، برکونده اونار اورنن قربان آشن تابنات بورگان چالمالی‌ملالارینه آتلانوب‌بارسونلار! دیولور. . . — رسولمزنك «قربانلارگزنی اثوغ قلوگز، چونکه آلار قیامت کوننده سزنك آتلاناچق نسنه‌گزدر» دیگان سوزینی اوزلرینه تارتوب. قربان ایتلرن اوزلریگه آشاب، تیریلرنن اوزلرینه آلوچی ملالار. دنیاده وقتده سزنك قربانلارگزنی، تیوشلی بولغان فقیرلرگه آشاتدرمی اوزلریگنه، آشادیلار، تیرلرنده طل خاتونلارغه، ضعیفلرگه بیردرمی، اوزلریگنه جیوب، آقچا کوبایتب یاتدیلار. اول‌ملالاینك استنه حاضر، قربانی بولماغان فقیرلرنك اوزلرینه آتلاندرب یوررگه کیراك، چونکه آلار، دنیاده عید کونلرنده‌ده آشارلارینه‌بولماغان فقیرلرنك قارننه کوررگه تیوشلی بولغان قربانلقلارن آشادیلار. — پیغمبرمز ایتکان: «غَیرُ الدَّجالِ أخوَفُ عَلی أُمَّتی مِنَ الدَّجالِ الأئمّةُ المُضِلّینَ» دیوب معناسی:

«دجال ایماس قورقولی * آندان بیگراك ندر زوری *

* آزغان امام امتکه * مونی مدینده سویلی *

یعنی مینم امتمنی دجالدن بیگره‌کده، آزغن ملالار خراب ایتار، شوندان قورقامن دیگان سوزدر.

(یگرمی‌سیگزنچی‌باب = قیامت کونینك اسیلگن بیانده)

قایچان قیامت کونی بولسه، الله‌تعالی اوّلگی همده آخرغی خلقنی بارنن بر بیرگه جیار، قویاش آلارنك باشلاری استنده‌گنه تورر، اسیلك بیك قاتی‌بولور. — شول وقتده! تموغدان کولاگه توسلی اوزون برمویون چغارده چقرر: — ای‌خلق! کولاگه‌لی — شق‌بیرگه بارگز! —خلق اوچ بولك بولوب بارر لار: بربولگی مؤمنلر، برسی کافرلر، برسی منافقلار، قایچان خلق بوکولاگه یاننه بارسالار، کولاگه‌ده اوچ بولك بولور، برسی: اسیلك اوچون، بوسی توتندن کولاگه‌لنوا اوچون، برسیده نور اوچون. — اسیلك

منافقلارنینك باش استلرنده تورور، چونكه آلار دنیاداغی اسیلكدن قاچالار ایدی، تونون كافرلرنینك باش استلرنده تورور، چونكه آلار دنیاده وقتده یافقیلقن توردیلار، شول سببدن آخرتده توتون اچنده قارانغولقده بولورلار. — نور مؤمنلر استنده بولور، چونكه آلار دنیاده قارانغولقده توردیلار، شول سببدن آخرتده نور آستنده تورورلار... — رسولمز ایتكان: «قیامت كوننده هیچ شئ بیر بولماغان وقتده، الله‌تعالی آلارنی عرش آستنده شقده صاقلار، آلار اوشبو كمسه‌لردر: اوّل: عدل بولغان، توغری سوزلی امام — ایكنچی: الله‌تعالی‌نینك فرمانن قتوچی ییگت، اوچنچی: الله رضالغی اوچون دوست بولغان كشیلر، دورتنچی: شرندی تازا ایر، آنی بر بای بولغان هم ماتور خاتن اوزی ایله یقلارغه چاقریلك، الله‌دان قورقب، آنك ایله یقلاماغان بولور. بشنچی: بر‌ه‌و الله‌نی یالغزغنه چاغنده یاد ایتارده، الله تعالی‌دن قورقب كوزلرندن یاش آغزغان كمسه. آلتونچی: صدقه‌نی یاشرن بیرگان كمسه، ییدنچی: مسجددن آیورلماغان، همیشه‌نمازنی مسجدده اوقوچی كمسه. — قایچان الله تعالی قیامت كوننده خلقنی بر ییرگه جیسه، بر قچقروچی قچقرر: قایده ییگتلك ایالری، بارسونلار جنتكه! — شول سوزنی اشتكاچ، بر تورلی خلق، آشغب، آشغب، جنت طرفینه كیتارلر، بولارغه فرشته‌لر اچراره‌ده ایتور: سزكم بولاسز تكیلر: بز ییگتلك ایالریمز دیورلر. — فرشته‌لر ایتورلر: سزنینك ییگتلكگز نسنه؟ بولار ایتورلر: قایچان بزنی رنجتسه‌لر، بز صبر ایتدك، قایچان بزگه اوصالق ایتسه‌لر، آلارنی كیچدك؟

— فرشته‌لر ایتورلر: بارگز جنتكه كرگز، اشلرگزنینك جزاسی‌نی خوش جزادر!

— صوكره تاغن قچقرولور: قایده صبر ایالری! بر تورلی خلق تورورلارده جنتكه تابا جگررلر، شول وقتده فرشته‌لر ایتورلر: سز جنتكه تابا جگره‌سز بوغای، سزكملر صوك؟ — بولار ایتورلر: بز صبر ایالری! فرشته‌لر ایتورلر: صبرگز نیندی توغر بلك؟ — بولار ایتورلر: بز الله‌نینك عبادتنده هم گناهدن طیولودن صبر ایتدك. یعنی الله‌نینك طاعتنده نیندی، آورلق بولساده توزدك، نفسمز نیقدر گناه تلرنی تلاسه‌ده توزدك! — فرشته‌لر ایتورلر: بارگز، جنتكه كرگز!

— صوكره تاغن قچقرولور: قایدا خدا رضالغی اوچون، دوست بولوشقان

کمسەلر؟ — شول وقتدە شوندی کشیلر جنتکە کینارلر. فرشتەلر اچراب
صوراغاچ: «بز الله رضالغی اوچون دوست بولدق»، دیورلر جنتکە کررلر...
— بو کشیلر بوردە حسابسز نیسز جنتکە کروب کینارلردە، شوندان صوڭ
عمللرنی اولچی تورغان «میزان» قویلور. — رسولمزدن «لواء الحمد»
دیگان فلاکنڭ اوزنلغی کوبمیدە، قالنلغی کوبمی دیو صورالدی، — رسولمز
ایتدی: اوزنلغی مڭ یللق یول، آنڭ اوستنە یازلغان «لا اله الا الله محمد
رسول الله» دیوب. یاصیلغی یر ایلە کوك آراسی قدردر. توشلری مزل
بافونلاندر. . . — توتقاسی آق کمشدن، باشی زبرجددن در، آنڭ اوچ
طاوی باردر: برطلوی مشرقدە، برطلوی دنیانڭ اورتاسندە، برسی مغربدەدر.
اوچ طاویندە اوچ تورلی یازو یازلغاندر. — برنچی یازوی «بسم الله الرحمن
الرحیم» ایکنچی یازوی: «الحمد لله رب العالمین» اوچنچیسی: «لا اله
الا الله محمد رسول الله» یازلغاندر. هربر [illegible]نڭ بویی مڭ یللق یولدر،
بو فلاکنڭ یاننده تاغن یتمش مڭ فلاك باردر، هربر فلاك آستوندە یتمش
مڭ صف فرشتە باردر. هربر صفدە یتمیش مڭ فرشتە باردر. بولار بارسیدە
الله تعالیگە تسبیح ایتورلر. — هربردە کیلگان پیغمبر قیامت کونی بولسە،
هر بر تورلی خلق اوچون بر تورلی فلاك قویولور. «لواء الصدق» دیگان
فلاك. حضرت ابوبکر اوچون برلوردە، اول فلاکنڭ آستوندە هربر صدیق
کشیلر تورر. «لواء الفقهاء» دیگان فلاکنی معاذ بن جبل دیگان صحابی
اوچون قویولور، هربر فقه عالمی شونڭ آستوندە بولورلار «لواء الزهد»
دیگان فلاکنی ابوذر رضی الله عنه اوچون قویولور، بتون زاهدلر شول
فلاکنڭ آستوندە بولور. «لواء الفقراء» دیگان فلاکنی ابوالدرداء دیگان
صحابی اوچون قویولور. هربر فقیرلرنڭ آستوندە بولور. «لواء السخاوت»
دیگان فلاکنی عثمان رضی الله عنه اوچون قویولور، هر بر جومارد کشیلر ده
شول فلاك آستوندە بولورلار. «لواء الشهداء» علی رضی الله عنه اوچون
قویولور، هربر شهید آنڭ فلاگی آستوندە بولور. «لواء القراء» دیگان
فلاکنی ابی بن کعب دیگان صحابی اوچون قویولور، هربر قاری شول فلاکنڭ

آسنوینده بولور. « لواءالمؤذنین » دیگان فلاك، حضرت بلال اوچون قویولور، بتون مؤذن شول فلاك آستونده بولورلار. « لواءالمقتول ظلما » دیگان فلاك حسین رضی الله عنه اوچون قویولور، هر بیر تیوشسز اولترلگان کمسه‌لر مونك آستونده بولورلار. — قاچان قیامت کونی بولسه، خلق هر بیرسی قبرلرندن تورورلار، اول وقتده آلار بیلك صوصاغان بولورلار، بتنلاری تیرگه باتقان بولورلار، اوزلری قتی قایغوده بولورلار، شول وقتده الله تعالی جبرائیل فرشته‌نی محمد علیه السلام یانینه یباررر، هم ده جبرائیل الله تعالی‌نك اوشبو سوزلرن ایتور: ای محمد! امتنگا ایت! آلار مینی دنیاده قاتیلق وقتلارنده یاد ایته تورغان اسمم ایله یاد ایتسونلر! شول وقتده امت ایتور: « بسم الله الرحمن الرحیم » دیوب. — شول وقتده الله تعالی خلق آراسنده حکم ایتار. شوندان صوڭ الله تعالی قالغان پیغمبرلرنك امتلرینه ایتور: اگرده سز اوشبو اسم ایله ماقتاو بولماسه ایدی، سزنك آرا ڭزده حکم قلورنی مڭ یل اچنده گنه تمام قلور ایدم. — شوندان صوڭ الله تعالی قوش قورت آراسنده حکم قلور، موگزی صنغان بر حیوان‌نك، دنیاده موگزینی صندروچی ایکنچی حیواندن اوچون آلدرتور. — شوندان صوڭ الله تعالی ایتور قوش قورتقه هم ده حیوانلارغه: توفراق بولوڭز! دیوب. بو سوزنی ایشتکاچ کافرلار: های بزده توفراق بولساق ایدی دیرلر. — مقاتل دیگان صحابی ایتکان اون تورلی حیوان جنتکه کرر دیوب.

(جنتکه کره‌چك اون تورلی حیوان)

بیرنچی: صالح پیغمبرنك آنا توه‌سی. ایکنچی: ابراهیم علیه السلامنك بوزاوی، اوچنچی: اسماعیل علیه السلام اورنینه چالنغان تکه، دورتنچی: موسی علیه السلامنك بنی اسرائیلدن قربان قلدرغان صغری، بشنچی: یونس پیغمبر اوچون یاتقان بالق، آلتونچی: عزیر پیغمبرنك ایشاگی، یدنچی: سلیمان علیه السلامنك قره مسقاسی، سکزنچی: بلقیس‌نك هدهدی، توقزنچی: محمد علیه السلامنك آلتون توه‌سی، اونچی: اصحاب کهفنك اتلاری. بو حیوانلاردان، الله تعالی هر بیرسنده تکه صورتنده ایلانلرنی جنتکه کرتور. — ابن‌دی فی شاملی،

اوزینك دوستلاری آراسنده اتمع جنتته کرر، پس برکمسه ایللی یل عمرن الله‌تعالی‌نی برله‌وده اوتکارگاچ نیچك جنتکه کرمسون! — بوات اصحاب کهفنی صاقلاغانی اوچون، مونك اتنك اسمی ایله‌بورتلمدی اسمی « تورام » بعضلر « قطمیر » بعضلر « هوبان » دیگانلر. توسی صاریدر.

(قصه)

قیامت کوننده محمد علیه السلام امتندن بولغان، برعالمنی الله‌تعالی حضورینده حکم ایتر اوچون حاضر قلنور: بوعالم الله‌تعالی حضورنده قورقانولش بولور، الله تعالی ایتور: ای جبرائیل توت شونك قولندان، آلوب بار، پیغمبری محمد قاتینه! حضرت جبرائیل مونی رسول‌الله یانینه آلوب بارر. — رسول‌الله اول وقتده آدملرنی کوثر یلغاسندن صو اچرتب تورا تورغان بولور. رسولمز بوعالمنی کورگاچ توروده، باشقه کمسه‌لرگه صاوتدان اچرته تورغان صونی بوعالمگه اوچی ایله اچرتر، آدمیلر ایتورلر: ای الله‌نك رسولی باشقه کمسه‌لرگه صونی صاوتدان اچرته‌سون، اماموڭا اوچوك ایله اچرتدك مونده سبب نسته‌دیورلر. — رسولمز ایتور: — دنیاده باشقه خلق صانو آلوایله ماتاشقانده، عالملر علم آلو همده علم ایره‌تو ایله شغللنديلر. — فقیه ابو اللیث ایتکان: عالملرنك ایزگوسی، الله تعالی‌نك یاقن کمسه‌لری ایله دوستلاشودر، عالملرنك ایك یاوزیده، الله تعالی‌نك دشمانلاری ایله، دشمانلاشماودر! — خبرده کیلگان: موسی علیه‌السلام الله تعالی‌گه مناجات ایتکان وقتده: الله تعالی ایتکان: ای موسی! سین مینم اوچون برعملده قلمادك! حضرت موسی ایتکان: مین سینك اوچون نماز اوقدم، روزه توتدم، صدقه بیردم، تسبیح هم حمد ایتدم، تورات اوقودم سینی ذکر ایتدم! شوڭا قارشو الله تعالی ایتدی: ای موسی! نمازك اوزك اوچون دلیلدر، — صدقه‌ڭ کولاگه‌در، تسبیحلرك جنتده یغاچلار‌گدر، توراتنی اوقوڭ اوزك اوچون جنتده سرایلار همده شهرلردر، — مینی ذکر ایتوك اوزگه نوردر. بولارداں هر برسیده ای موسی، سینك اوزك اوچندر، ایندی قایاسینك مینم اوچون قلغان عملك؟ — شوندان صرك حضرت موسی ایتور: ای ربم! سین ... اوزك اوچون مولا تورغان عملنی کورسات، — الله تعالی ایتدی: سین

ای موسی، مینم یاقینلارمنی یاقن کور، دشمانلارمنی دشمان توت! شول عملنك مینم اچندر دیدی شوندان صونك حضرت موسی بلدی: عمللرنك ایك آرتقی الله رضالغی اوچون دوستلاشو، الله رضالغی اوچون اللهنك دشمانلارن، دشمان توتودر. . .

(بو فصل = الله تعالی نك خلقنی حکم گه چاقرو ینی ، بیانده)

— قایچان حکم ایتولو اوچون خلق الله تعالی قاشنه توقتاسالار، الله تبارك وتعالی طرفندان ایتولور: « قایده برسی برسنه ظلم ایتکان کمسه لر؟ شول وقتده کشی ایکی کیلور، برسی رنجتوچی، ایکنچسی رنجتلمش در. — ظلم ایتوچینك ایزگولکلرندن آلنوب، ظلم ایتولمش کمسه سنه، بیرلمش بولور. اگر ظلم ایتوچینك ایزگولگی، ظلم ایتولمش کمسه سنه بیررگه یتماسه، — ظلم ایتولمشنك گناهلارن ظلم ایتوچیگه بیرلمش بولور. — قایچان ظلم ایتوچینك ایزگولکلرن ظلم ایتولمشلرگه بیرب بتورلسه، بوکشیگه ایتولور: بار ایندی، یاتاچاق اورنك، هاویه، تموغسیده چرنکه بو کونده هیچ کمگه ظلم ایتولمس. . . — خبرده کیلگان: الله تعالی موسی پیغمبرگه وحی قلوب ایتکان: ای موسی! ایکل، اوزکنك قومکه، اگر آلار بوتورلی اشنی قلسالار، مین آلارنی جنتکه کرتورمن! — حضرت موسی الله تعالی دن صورادی: ای ربم! اول نیندی اش! الله تعالی ایتدی: آلار، اوزلرینك ظلم ایتولمش کمسه لرینی رضا قلسونلار! — حضرت موسی ایتدی: آلارنك ظلم ایتولمش کمسه لری اولگان بولسالار، آلارنی نیچك رضا قلورلار؟ — الله تعالی ایتدی: مین، برده اولمی تورغان، ترك ذات من، آلار اولگانلری اورننه مینی رضا قلسونلار! — حضرت موسی ایتدی: آلار سینی نیچك رضا قلسونلار؟ الله تعالی ایتدی: آلار مینی، دورت تورلی نسته ایله رضاقلا آلورلار: اول دورت نسته دن اولگسی: کوکلدن قلغان یمانلقلارغه اوکنو، ایکنچسی تللری ایله یارلقانو استه ولری اوچنچسی: شول اشلری اوچون کورلرندن یاشلرن توگولری، دورتنچسی: اعضالری ایله سیکا خدمت قلودر. . .

(ییگرمی توقزنچی باب ـ جنتنگ یاخشیلاردان، تموغنگ یمانلاردان یاقن بولون بیانده)

قایچان قیامت کونی بولسه، الله تعالی حضرت جبرائیلگه ایتور: ای جبرائیل، جنتنی ایزگولرگه، تموغنی یمانلارغه یاقن قلدم! اول وقتده جنت عرشنگ اونگده، تموغ صولنده بولور. ـ صونگره صراط کوپریکنی تموغ استنه صوزوب قویلور، همده عمل اولچاوی «میزان» نی حاضرلنلور . . .
ـ الله تعالی ایتور: مینم آدمم قایده؟ دوستم ابراهیم قایده؟ کلیمم موسی قایده؟ قایده روحم عیسی؟ قایده سویکلم محمد؟ کیلوکز بارکزده میزاننگ اونگ یاغنده تورونگز! ـ شوندان صونگ الله تعالی اجماخ ایله تموغ خوجالارینه ایتور: ـ ای رضوان! آچ جنت ایشکلرینی! ـ ای مالك آچ، تموغ ایشکلرینی! ـ شوندان صونگ رحمت فرشتهلری جنت حلهلری توتوب، عذاب فرشتهلری بغاولار، اوت کیوملری توتوب میزان یاننده تورلار، ـ شول وقتده برچقروچی قچقرر: ای خلق قاراکز میزانگه، چونکه . . . فلان . . . اوغلینگ عملی اولچنهدر! ـ تاغن برچقروچی قچقرر: ای جنت اهللری. ای تموغ اهللری! سزنگ بارکزغاده کرگان اورونلارکزده منگولك تورو، هم اولموچیلك بولادر! ـ یعنی جنت اهلی (مؤمنلر) جنتده، تموغ اهلی (کافرلر) تموغده منگو قالورلار! . .

(اوتوزنچی باب ـ قیامتنگ قورقونچلغن بیانده‌در)

دنیاده بولغان ساعتلرنگ ایك آوری: اولگان وقتده تل توتولغاچ، جان چغار، چقماس وقتدر، کشی جانی چقغانده نی ساله بولوی اوتکان بابلارده بیان ایتولدی. ـ اما آخرتده بولغان وقتلاردان ایك قورقنچلی همده آدم بالاسی اوچون آور بولغان وقت، شول وقتدر: هر قایچان صور ارلسه، قبرده‌گی کمه‌لر قوبارلسه، ظلم ایتولمشلر، ظلم ایتوچیلرگه یابوشسالار، قلغان اشلرنگ شاهدلری فرشتهلر بولسالار، صوراغوچی الله تعالی بولسه، جهنمنگ عذابی، جنتنگ نعمتی کورنب تورغانده، یاشلر قارت بولوب اولگانده‌در . . . ـ خبرده کیلگان: آدم بالاسینگ دنیاده قلغان اشینه بش بوتیرلی نسنده شاهد بولورلار: برنچیسی: یبر،

ایکنچیسی: وقت بعض کونی توندر، چونکه خبرده کیلگان: زمان هر کون چقوز ایکان: مین یانگی کون، ای آدم سینگا قلغان اشلر یگاتانقی من! دیب. — اوچنچی: تل، دورتنچیسی: ایکی فرشته آلتونچیسی: عمل دفتری یدینچیسی: ایکی آیاقدر، بولارنگ شاهد بولولاری قرآنده بیان اینولگاندر... ای گناهغه چوموچی، اوشبو اوزنگنگ ضررنگایدی شاهد گواهلق بیرگان وقتده سینگ حالنگ نیچک بولور؟

(اوتوز برنچی باب قیامت کوننده عمل دفترلرنگ تاراتولوینی بیانده)

— ابوذر رضی الله عنه رسولمز ایتدی دیگان: «هر بر مؤمن اوچون، هر کونده بر عمل یازلا تورغان کاغد باردر، قایچان بر کون اوتب اول کاغد ترلسه، اچنده استغفاری بولماسه! اول کاغد قارالور، اگر بولسه نورلانب یالتورار اول کاغد... — فقیه ابواللیث ایتکان: هر کمسه نگ هر کون اوچون کوندزلك هم کیچلك بره‌ر عمل کاغدی باردر، عمللرن یازار اوچون بیلگولنگان صاقچی فرشته‌لر، هر کوننگ کاغدنگ وقتی تولغاچ کوککه کوتاررلر، قایچان شعبان آیی نگ اون بشنچی (رغائب) کیچی بولسه، اول کاغدلردن ثوابسز اشلری، ثوابسز همده گناهسز سوزلری تاشلانرده، بو کاغدلرنی بر دفتر ایتوب توبلنر. — قایچان بره‌ونگ عمری بتب جانی آلنسه، بو دفترلرنگ باری برگه جیولورده، قبرنده بو کمسه نگ موینونده تاغب صاقلانلور. قیامت کونی بولغاچ هر کمنگ عمل دفتری اوزندن اوقوتولور. حساب ایتلوده آدملر اوچ تورلی بولورلار: بر تورلسی: جینگل حساب ایله حساب ایتلورلر، بولاری برده یمانلقلاری بولماغان ایزگولردر، ایکنچی تورلسی: حساب قلنمش بولورلار، حساب قلنغانده یاوزلقلارن ایزگولکلارن قاراقارشو قوبولور، نیك یاوزلق قلغانلقلارن صورالور، بولاری گناهلی مؤمنلردر، حدیثده کیلگان: رسولمز ایتکان: قیامت کوننده هیچ بر آدم آیاغن اورنندان قوزغالماسدان الك اوچ تورلی نسته‌دن صورالور: برنچی: عمرن قایده اوتکارگانی، ایکنچی: مالن قایدان کسب ایتکانی قایده صرف قلغانی، اوچنچی: عمل دفترنده یازلغان نسته‌لرن، قایچان گناهلی قللر عمل دفترن اوقور،

آقغنه ایرشسه الله تعالی ایتور: ای قلم! سین بولارنڭ بارنده قلغان ایدڭمی، ثلله فرشته‌لرم سینڭ دفترڭا بر آز آرتدرب یازغانلارمی؟ — قل ایتور: یوق، ای ربم برده آرتدرماغانلار، مین بولارنڭ باروسنده قلغان ایدم. — الله تعالی ایتور: ای قلم، سین دنیاده وقتده بولشلرڭدن هربرسنی یاشرگان ایدم، ایندی بوکون بارنده کیچردم، سین جنتکه کراینڈی تاغن برتورلسی بیلك قاتی حساب قلنورلارده، صوڭره هلاك بولورلار، تموغغه کرتولرلر، بولاری کافرلردر؛ — رسول الله‌دان صورالغان، جیگل حساب نیچك بولا؟ رسولمز ایتکان: — کشی اوزینڭ عمل دفترلرنده بولغان، عمللرن قاراب کورورده، الله تعالی بتون یاوز عمللرن عفو ایتوب جنتکه کرتر. جیگل حساب عمل دفترندگی عمللرنی ایاسنه‌گه کورساتودر. خبرده کیلگان: قایچان الله تعالی خلقنی حساب قلورنی تلاسه، الله تعالی طرفندان چقررلور: قایده هاشم روغندان بولغان پیغمبر! — شول وقتده رسولمز کیلور. الله تعالی‌گه حمد هم ثنا ایتور. خلق بیلك عجبسنب تورورلار، شول وقتده رسولمز الله تعالی‌دن صورار: — ای الله مینی خلق آراسنده خور قلماغل! الله تعالی ایتور: کیتور امتڭنی، ای محمد! دیوب. — رسولمز امتن کیتورور، بولاردان هربرسینده قبرلاری استنده نورلار، الله تعالی بولارنی جیگل حساب ایله‌گنه حساب قلور، هیچ آچولانمای، بولاردان هربرسینده یاوزلقلاری دفترنڭ اچکی یاغنده تورور، حسابدن صوڭ الله تعالی حساب قلنغان امتینڭ باشنه آلتن تاج کیدرور، بدنش حله کیدرتور، آلتوندان کمشدن انجودن بولغان اوچ بلازك کیدرتور، شول روشده بوحساب قلنغان کمسه اوزینڭ مؤمن امتداشلری یانلارینه قایتور، تگیلر صونی تانوماسلار، ماتورلغنه ایسلری کیتار، ارك قولنده ایزگولك دفتری همده تموغدان قتلو یازوی جنتده مناکو تورو یازوی بولور. صوڭره ایپداشلرینه ایتور سزمینی تانیسزمی، مین فلان فلان اوغلی، الله تعالی مینی بیلك حرمتلادی، جنتگه کرتدی! کافرلرنڭ حسابلری بیك قاتی بولور، یوزلری قارالب، نی ایتورگه بلمی، تیرلب، باشلارن استقه ایپب. عذاب فرشته‌لری بتکلاب آلارنی تموغغه ایلتب صالور! الله

تعالی هرقایومزی مؤمن همه محمد امتندن قلغای ایدی! آمین! آمین! آمین!

(اوتوز ایکنچی باب = میزان قرونی بیانده)

عبدالله ابن عباس رضی الله عنهما اینکان: قیامت کونی بولسه، میزانی قرولور. آنك هربر تره‌وی مشرق ایله مغرب آراسی قدر، اوزون بولور. میزان‌نك تاباغی بیدی یوزیه‌لك بیتی کبیدر، بویی همه یاصیلغی برابردر، برتاباغی عرشنك اونك یاغندادر، مونسونله ایزگولکلر اولچنلور، برتاباغی عرشنك صول یاغنده‌در، آنسنده یاوزلقلار اولچنلور، میزان‌نك اورتالغنده ایزگولك همه یاوزلق عمللر ایله تونولغان بولور. بووقتده کون‌نلك اوزنلغی «ایللی ملك یل» بولور. — رسولمز اینکان: قیامت کوننده برایرنی میزان یانینه کیتورلر! آنك یانده یتمش بیدی عمل کاغدی بولور. هربرکاغدنك زورلغی کوزکورس قدر بولور. بوکاغدلر بارسیده یاوزلق ایله تولغان بولور. بولارنی میزان‌نك صول تاباغینه قویولور. شوندان صوك بربارمق باشی قدر کاغدنی میزان‌نك اوك تاباغینه قویولور. کاغد اشهد ان لااله الاالله واشهدان محمداعبده ورسوله، اوشبو روشده بولور. شول کاغدنکی کاغدلرنك بارسنده باصار.

(اوتوز اوچنچی باب = صراط کوپرن بیانده)

رسولمز اینکان: الله‌تعالی تموغ اوستنده برکوپر تزوش. اول صراط اسملیدر. بوکوپر بیش تابخدر، آنك بیدی باصماسی باردر، هربرباصماسی اوچ‌ملك یللق یولدر، شوندان ملك یللی یوغاری تاباملك یللی تیگز، ملك یللی توبن تابادر.

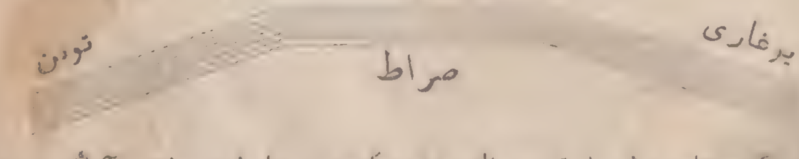

قلدان نچکه، قلچدان اوتکنراك، قاراغوکیچدن قارانغوراق، آنك بیدی بوتاغی بار، اول بوتاقلار هربرسی اوق کبی اوچلی باشلیدر. اوتوچی کمسه آنك هربرباصماسنده اوتوررده الله‌تعالی بیورغان نستهلردن صورالور.

اونلگی باصماسه صورالور: ایماندان حساب صورالور، اگر کفردن سلامت و ... ایکنچی
باصماغه کوچار، اگر سلامت بولماسه اوتقه توشه‌ر، ایکنچی باصمه‌ده: نمازدن
صورالور. اوچنچیسنده: زکاتدن. دورتنچیسنده روزه‌دن — بشنچیسی: حجدن —
آلتونچیسنده: طهارتدان غسلدن صورالور یدنچیسنده: آتا آنا حقلارن. یاقین
قرنداش حقلارندان، همده کشی رنجتودن صورالور ایندی بو باصماالاردان
هر بریسندن قتولسه، بیك خوش چغارده، چنانکه کیتار، اگر بر سنده گینه الا کسه‌ده
تموغغه صالنور... — وهب دیگان صحابی اینکان: خلق صراط استنده وقتده
رسولمز دعا ایتار «ای ربم! امتمنی سلامت قلغل! ای ربم امتمنی سلامت قلغل!
ای ربم! امتمنی سلامت قلغل! — خلق صراط استنه باری بر یولی بولارلار،
برسی استنه بوری منه‌رلر، صراط شول وقتده ییللی کوننی عموده سلکنگان
کمه کبی سلکنب تورر، شوندان گروه، گروه بولوب صراطدان اوته باشلارلار،
— اولگی گروه: یالتوراغوچی یاشن کبی — ایکنچیسی ایسب توروچی ییل کبی
اوچنچیسی: قاتی اوچا تورغان قوش کبی اوته‌ر، دورتنچیسی: یوگرك آت کبی
— بشنچیسی: بیك قاتی میاوجگروچی کبی، آلتونچیسی: آتلاب یوروچی کسه کبی
اوته‌ر، یدنچیسی: برتاولیك، بعضلاری بر آی، بعضلاری بر ییل بعضلاری
ایکی ییل بعضلاری کوب ییللار اوته‌ر. بعضلاری آفتقنه ییگرمی شر ملك بیل اوتارلر.
صراطدن اوتوچیلرنك هر بر یاقلارندان اوت قابلاغان بولور. — تیزشلی
بولوب اوتوچیلر صراطدن اوتکانلرن بلمین قالورلار. شول سبدن صراط
قایدیو صورارلار. موکا جواب بیررلر سین ابندی صراطدن اوتدك! خبرده
کیلگندر: قیامت کونی بولسه، بر تری خلق کیلوب صراط استنه منه‌رلر. شول
وقتده الارغه رسولمز قارارده، ایتور: سز قایو پیغمبر امتندن؟ [illegible] ایتورلر:
بر سینك امتکدن! دیوب. رسولمز ایتور: سزنك سزنیم شریعتم [illegible] ایشلا
دیکز می؟ الار: قلمادق! دیورلر. شوندا [illegible] الار اوت اچینه قالورلار.
[illegible] برغنه ده کیلگان: بر توریلی خلق صراط باشینه کیلورلر ده، صراطنی
کورگاچ قورقوب قچارلار: ای [illegible]! برنی اوتدان قتقارغل! [illegible]
[illegible]

چراسا گزبرده ایدرلار، تمه اله اوه ایدگن، صبر ایدگز مین...رگه اوتدان اوته‌دورغان کیمه کیتورورمی دیور؛ شوندان صونك کیمه‌توسلی سرنوربسته کیتورور، بولار، شونکا آتلانب صراطدان چقارلار؛ بودنیاده وقتنه نماز اوقوغان مسجدلری در. حساب توغروسنده کیلگان خبرلر: برنچی خبر: الله تعالی برمؤمن‌نی حساب قلوب توریغانده، اول کمسه‌نك یازوقلری ایزگولگندن آرتوق چقارده، آنی تموغغه ازاتورغه بیورور، قایتغان بوقل تموغغه کیتسه، الله تعالی آنك آرتوندان جبرائیلنی یبارور بار، آناردان صورا، دنیاده برعالم ایله اوتورشمادیمی ایکان. — جبرائیل صورراده، اوتورشماغان ایکان دیور. الله تعالی تاغن یبارور ایتکل: عالملرنی سویمدیمی ایکان؟ دیوب. جبرائیل ینه قایتوب ایتور: سویگان عالمی یوق ایکان. — الله تعالی ایتور برعالمنی سویگان کشی ایله دوست بولمادیمی ایکان، اگر دوست بولدی دیسه، الله تعالی مونی جنتکه ایلتارگه قوشار. — ایکنچی خبر: الله تعالی قیامت کوننده دنیاداغی مسجدلرنی ایشاك صورتنده ایتوب قوبارور. مسجدده نماز قلغان جماعت آنکا آتلانورلار، مؤذنلر آنی ییتاکلب بارورلار، امامالار آرتونداین قووب بارورلار. بولار شول روشده عرصات میدانی اچندن اوتب یورورلر. شول وقتده برچقروچی چقرور: ای عرصات خلقی! بوکمسه‌لر فرشته‌لرده توگل، پیغمبرلرده توگل، بلکی بولار محمد علیه السلام امتندن بولغان، بیش وقت نماز اوقوغان کمسه‌لر در. — الله تعالی‌نك « دردائل » اسملی برفرشته‌سی باردر. آنك باشی عرشده، آیاقلاری یدی آستونده‌بو آیاغی مشرقده، برسی مغربده‌در. شول فرشته رمضان‌نك اوّل کیچی بولسه، چقرور، « ای خلق، سزنك آراگزده دعا قلوچی بارمی، دعاسی قبول قلنور، الله‌دان حاجت سوراوچی کمسه باری آنك حاجتن بیرلش بولور، بارمی توبه قلوچی، توبه‌سنی قبول قلنور؛ بارمی یارلقاو استاگوچی کمسه، آنك گناهلاری یارلقانور.

(اوتوز دورتنچی باب - تموغنی یاد ایتونی بیانده)

— خبرده کیلگان: بروقتده جبرائیل علیه السلام رسول‌الله یانینه کیلدی، رسول‌الله علیه السلام ایتدی: ای جبرائیل، بزگا تموغنی صفتلاغیل! — حضرت جبرائیل

ایدی: الله تعالی تموغنی یاراتدیغمده یل یاندردی، مڭ یل ان صوڭ تمام قزاردی،
شوندان صوڭ ینه مڭ یل یاندردی اوت آغاردی. تاغن مڭ یل یاندردی،
اوت قارانغی تون کبی قارالادی، یالقنی سونماس، اوتلی کومری سونمس
بولدی. مجاهد اینکان: جهنمده یلانلار، چایانلار باردر. تموغ خلقی بولاردن
اوت اچینه قاچب کررلر. — عبدالله عباس اوغلندان کوچرلگان: تموغده
بر یلان باردر، تموغ اهلن بر چانچسده قرق یلغه قدر آورتوی بتماس.
— زید بن وهبدن کوچرلگان دنیا اوتی تموغ اوطینڭ یتمش الشدن بر
الشدر. — خبرده کیلگان: الله تعالی جبرائیل فرشتدنی تموغ فرشتدسنه
یبارگان جبرائیل بارغانده آدم علیه السلامگه آش پشررلوچون تموغ اوتن
صوراغان، تموغ باشی مالك اینکان: کوبمی کیراك؟ حضرت جبرائیل ایتکان:
خرمه قدر بولسه ییتار دیوب، مالك اینکان: اگر اول قدر بیرسام ییر
کوکنی کویدرر! شوندان صوڭ جبرائیل اینکان: خرمه‌نڭ توشی قدر،
بیرگل! مالك ایتور: اگر اول قدر بیرسام، کوکدن یاغمور تامماس! شوندان
صوڭ حضرت جبرائیل الله تعالی‌گه ندا ایتار: ای ربم کوبمی آلیم! — الله تعالی
طرفندان ایتولور، توزان قدر آل! شوندان صوڭ جبرائیل توزان قدر
اوتنی آلورده، دریاده یتمش مرتبه جوارده آدم علیه السلام یانینه ایلتار،
تاغ استنه منگزب قویار، شوندان صوڭ بو تاغ اریب اوت جهنمگه کیری توشر،
شونڭ توتونی تاشلار همده تیمرلر اچنده بوگونگه قدر قالوب تورماقدادرلار.
بزنڭ حاضرگی اوطمز نگی، توزان قدر اوتنڭ توتنندن قالغان اوتدر.
— رسولمز اینکان: تموغ اچنده بولغان ایڭ جیکل عذابلی کمسه‌لرنڭ
آیاقلارنده اوتدان بولغان ایکی باشماق بولور. شول باشماقلارنڭ اسسلگی
تنی کمسه‌نڭ میلرن قاینانور، بتون تنی قارا کومر بولوب اورلر. اول کمسه
اوزن تموغداغیلارنڭ ایڭ قاتی عذابلسی دیو اویلار.
عاصم دیگان عالم اینکان: تموغ اهللری مالککه قچقررلار، اول آلارغه قرق
یلسز جواب بیرمس. قرق یلدان صوڭ اینور: سزمونده منگو قالاچاقسز!
شوندان صوڭ الله تعالی‌گه دعا قلوب قچقررلار: «ای ربمز! سین بزنی موندان

چقارغل! » الله تعالی بولارغه دنیانڭ عمریندن ایکی عمر قدر اوزون وقت جواب بیرمی تورر. — صونکره الله تعالی ایتور: یاتوڭز، شونك سوبلاشماڭز! شوندان صونك تموغلار داغی کیمسه‌لر برده سوبلاشماسلر. — جبرائیل علیه السلام ایتکان: اگرده تموغدان اینه کوزی قدر تیشك تیشلسه ایدی، بتون دنیا خلقی هلاك بولورلار ایدی. ای محمد سینی پیغمبر ایتوب یبارگان الله ایله آنت ایتامن: تموغ چلبرلاریندان بر آرشین قدر چلبرنی دنیاغه چقارسه ایدی، آنی برتاغ اوستنه قویولسه، بو تاغ یانوب بتار ایدی. اگرده تموغده عذاب قیلدوچی بر کیمسه‌نی مغربکه چقارسه مشرقدگی آدملر یانوب اولرلر ایدی. — تموغنڭ اسیلگی قاتی، چقری تیرن، اوتونلاری آدملردر، ایچملگی قزغان صو، ساری صو، کیوملری اوتدان بولور.

(اوتوز بشنچی باب تموغنڭ ایشکلرن بیانده)

تموغنڭ یتی ایشگی باردر. ایرلر هم خاتونلار اوچندر. — رسولمز جبرائلدن صوراغان: تموغنڭ ایشکلری بزنڭ دنیاداغی ایشکلر بز کبی بولورمی؟ حضرت جبرائیل ایتکان: یوق، تموغ ایشکلری برسی برسندن توبانده‌ر، یعنی آستلی استلیدر، بر ایشکدن ایکنچی ایشککه قدر یدی یوز یللق یولدر. هر بر ایشکنڭ کورشی ایشکنه قاراغانده «یتمش درجه اسسیراکدر» رسولمز بو ایشکلرگه کملر کرهچاگندن صورادی. جبرائیل ایتکان، اینڭ توبانگی ایشکدن کرهچکلر. منافقلار، مائده ایتکاندن صونك کافر بولوچیلار، فرعوننڭ ایارگان کیمسه‌لری. بو ایشکنڭ اسمی «هاویه» در. — ایکنچیسندن — الله‌غه تیڭداش توتقانلار کرر. بو ایشکنڭ اسمی «جحیم» در. اوچنچیسندن — بولدزغه عبادت قلوچیلار کرر. اسمی «سقر» در. دورتنچیسنده ابلیس هم‌ده آڭا ایاروچیلار هم‌ده مجوسلر کررلر. اسمی «لظی» در. بشنچیسندن — یاهودیلر کرر. اسمی «حطمه» در. آلتونچیسندن نصارا کرر. مونڭ اسمی «سعیر» در. شولارنی سوبلاگاچ حضرت جبرائیل توقتالدی. رسولمز ایتدی: ای جبرائیل یدنچی ایشکدن کملر کرر، شونی نیچك سوبلامیسن. حضرت جبرائیل ایتدی: ای محمد! یدنچی ایشکدن کروچیلرنی ایتیمه‌ی؟ رسولمز

ایت ! دیور حضرت جبرائیل ایتدی : سیننک امتلدن ، الوغ گناه قلوبده ، توبه‌سز اولگان کمسه‌لردر! شوندان صونک رسولمز هوشسز بولوب یغلدی. هوشینه کیلگان صونک ایتدی: ای جبرائیل! قایسم الوغدر، قورقوم آرتدی. شولایوق مینم امتمدنده تموغغه کیروچیلر بولورمی ؟ جبرائیل ایتدی: راست کررلر. کمدر الوغ گناه قلرب توبه‌سز اولسه، شولار کررلر! شوندان صونک رسولمز یغلادی، آنینک آرتوندان حضرت جبرائیلده یغلادی، رسولمز ایتدی : ای جبرائیل! سین الله تعالی‌نینک برنچی یاقنی، سین نیلک یغلیسون!
— جبرائیل ایتدی : مین اوزمنک هاروت ماروت کبی الله‌نینک رحمتندن توشومدن قورقامن. شول سببدن یغلادم. — شوندان صونک الله تعالی وحی قلدی: ای جبرائیل، ای محمد سزنک اکاکزنی عذابمدن خلاص قلدم امامز شولاینک مینم عذابمدن امین بولماکز! ییدنچی تموغنک اسمی « جهنم »در.

(اوتوز آلتونچی باب - جهنمنی ذکر ده‌در)

عبدالله عباس اوغلیدان نوچرلگان: اول ایتکان: قیامت کونی جهنمنی کیتورورلر. تیره یوننده یتمش مینک فرشته بولور. بولارنینک هربر صفی کوبلکده بقدین جان اساسی صانچه بولور. بوفرشته‌لر بارو سیده جهنمنینک بوگنلرندن تارتورلار. — جهنمنینک دورت آیاغی باردر. هر آیاغینینک آرتی مینک یللق یولدر. آنینک اوتوز باشی بار. هر باشنده اوتوزمینک آوزی بار، هر آوزنده اوتوزمینک آزاو تیشی بار، هر بر آزاو تیشی احد تاغیدان مینک ابقر زوررافدر، هر بر آوزنینک ایکی ایرنی باردر، ایرنلری ییر یوزی قدر. ایکی ایرنده تیمر بغاو باردر. هر بر چلبرنده یتمش مینک آلقا بار. هر بر آلقاسنه کروب فرشته‌لر باشلیدور. جهنمنی عرشنینک صول یاغیدان کیتورورلر.

(اوتوزیدنچی باب - آدمیلرنی تموغغه سورونی بیانده)

— الله تعالی دنیادن سوغینه فرمانده، الارنینک یوزلری قارا، کوزلری چاقر [illegible] — [illegible] تموغنینک ایشکلرینده باروب [illegible] زنجیرلری [illegible] صول قیلارینی

ویونلارینه باغلانر. اوت ایچنده کوکره‌گنه کرتلور، بغاولار ایله باغلانمش
بولورلار. هر بر آدمینی بغاولاغاندا، آنك ایلا برگه بر شیطاننیده باغلانمش
بولور، فرشته‌لر بولارنی تیمر چوقمارلار ایله صوغارلار. تموغدان چقونی تلاگان سایین
آنلارنی کیری توشرورلر. هم ایتورلر: مونه ایندی یالغان صاناغان اوتنك عذابین
تاتوکز! — رسولمزدن بو سوزلرنی ایشتکاچ حضرت فاطمه ایتدی: ای الله‌نك رسولی
سین صورامادکمی ایکنی، آلارنی قیامت‌ده تموغغه کرتلور؟ — رسولمز ایتدی:
آلارنی تموغغه فرشته‌لر سوررلر، آلارنك یوزلری قارا بولماس، کوزلری
چاغر بولماس! آغزلاری پیچاتلنماس. جانلارینه شیطانده بولماس! بوغاو
لانمش بولماس! حضرت فاطمه ایتدی: ای الله‌نك رسولی آلارنی نی سببدن
فرشته‌لر تموغغه سوررلر؟ — رسولمز ایتدی: آلار اوچ تورلی بولنادر،
— بر [illegible] ایامده قارت، قرآن یورنچه توغری یولنی بلدرتماگان عالم،
زناچی خاتونلر، جانلارنی صاقلامادی، خاتونلارنی طاوقلاردان استروب
بارورلار. تموغغه بارغانده بولار قچقروشورلار: ای بزنك قارنلمز، ای
هلاکلکمز، ای پردسزلکمز! مالك یانینه بنکاچ، شولای قچقروشب بارور
لار، قاچان مالك یانینه یتسه‌لر، مالك بولارغه قاراب فرشته‌لردن
صورار: ای فرشته‌لر بولار کیمدر کناهلی کشیلر یوزلری قارالمغان،
بوغاولانمادیلار؟ فرشته‌لر ایتورلر: برگه شول روشده کیتورو ایله فرمان
بولدی، سببلرین بلمیمز! صونکره بولارنك اوزلرندن صورالور: ای بدبخت
کشیلر، سز نیندی [illegible]؟ تکلیر ایتورلر: بز محمد علیه السلام امتندن.
— هم رمضانلاری ایتقولاردی: بولده کیلگنده ای محمد، ای محمد! دیوب
قچقرشب کیلورلر ایکان، قاچان مالکنی کورسه‌لر ایسنك اسمین اونوتورلار.
— صونکره مالك سز کیملر بولاسز دیکاچ، بولار بز قرآن ایندرلگان ای،
رمضانده روزه توتوچی، بش وقت نماز اوقوچی امتمز. مالك ایتکاچ: آلای
سز محمد امتندن بولاسز! قاچان سولار محمد دیکان سوزنی ایشتسه‌لر: بز
آیردان ای محمد، ای محمد! قاچان [illegible] اوزلرنی [illegible]
[illegible]دن صورارلار. [illegible] رخصت بیرسه، حالمزنی [illegible]!

مالك ایتور رخصت. بولار یغلارلار، کوزلرنینک یاشلری بتوب قان اغابشلار، مالك ایتور: های سز بو یغلاودان آلدینغه نولسا ده، دنیاده یغلاغان بولسانکز ایکورکام اش بولور ایدی، بو حالگه توشمگانده بولور ایدنکز!

(اوتوز سیگزنچی باب - زبانی فرشته‌لرین بیانده)

منصور عمار اوغلی ایتگان. اوت خزانچی مالکنینک تموغده کیچک کیشیلر صانیچه آیاقلاری قوللاری باردر. شول قول هم آیاقلاری ایله اول کیشیلرنی اوتوز اوتوز تورغوزور، بوغارلار، قایچان مالك اوتقه قاراسه، اوتلار مالکدین ترقیب بیری بیرینی آشارلار. زبانیلار بسم الله‌ده بولغان حرفلر صانیچه اون توقوز در. الار کافرلرنی قوللاری ایله آیاقلاری ایله‌ده تورتارلار. ایکی قوللارینه اوتار مکلمین یگرمینینک کافرنی تونارلار. بنه ایکی آیاقلاریده ایله یگرمینینک تونارلار. برحالوده، شولای ایتوب اوتقه برزبانی قرقینینک کافرنی صالور. مالکدین باشقه بنه اون سگز باش باردر. بولارنینک کونکللرنده بر ذره مرحمت اثری یوقدر. — اوت اچنده یتمش یل چوعوب تورسالارده اوت الارغه ضرر ایتماس. گناهلی مؤمنلرنی اوتقه صالور وقت ینکاچ مالك قچقرور: بولارنی اوتقه صالرکز! دیور. بولار اوتقه کیرگاچ، باری بر یولی (لااله الاالله) دیب قچقوریلار. — مالك قچقرور مانکنز بولارنی دیب. اوت ایتور: نیچوك توتیم الارنی، الار لا اله الا الله دیه‌لر. شوندان صونك مالك ایتور: الله تعالی شولای قوشدی دیورده، اوت هرکمنی تیوشنچه یاندرور. قایچان اوت یوزلرینه ینسه، مالك قچقرور: یوزلرین یاندرماکز. الار یوزلری ایله الله‌غه سجده قلورلار، کونکللری ایله الله‌نی تانیدیلار، شول سببدن کونکللرین یاندرماکز دیور.

(اوتوز توقوزنچی باب - تموغ اهلنی همده آشلارین بیانده)

رسولمز ایتگان: اوت اهللری قارا یوزلی، کوزلری قارانغی، عقللری کیتگان بولور، باشلاری جاردانق کبی، تنلری تاغلار کبی، کوزلری چاغیر، الار برده اولماسلر، همه بغب کیدالك قلر، ترلماسلر، چرقماللار ایله صوغلمش بولورلار. همه بلورلار: ای یوسرا بزنی اوت قایلاب آلدی، بزگه سیلدن

باشقه یاردمچی یوق ، بـرگه یاردم قلغل! همیشه الله تلاگان قدر عذاب قلدرلار . — تموغ اهللری اوچون تموغده «صعود» دیگان برتاغ باردر، تموغ اهللری ملکبل جفالانب شونك عنارلرده، منب ینکاچ تاغ آلارنی توشرب یبارر . رسولمز ایتکان: تموغ اهللری اچه سیلری کیلوب یاغمور یاوسون ایکان دیورلر . شول وقتده برقارا بولوت چغارده شول وقتده کوکدن طاش یاغار . باشلارینك اورتاسینه توشب آرتلارندان چغار . صوکره اللهدان صو اچوتونی صورارلار قارا بولوت چغب یاغمور یاوا ابندی دیوب تورغانده زور زور یلانلار توشار . آلار چاغارلار ، بـر چاغولاری مك یلغه قدر آورتور . تموغ اهللری یتمش ملكبل مالككه نچورلار ، مالك جواب بیرمس . شوندان صوك الله‌تعالی ایتور: جواب بیر مالك! مالك‌ایتور: ای اللهنك دشمانلاری نی دیسز! تموغ اهللری ایتورلر، اچه‌سمز کیلدی تنلرمزنی ارت آشاب بتردی، سویاکلرمز کل‌بولدی . بر اچملك صو بیرساك برآز راحتلنر ایدك . شوندان صوك مالك قزوصو بیرر، قایچان قوللاربنه توتسالار: بارماقلاری ازلب توشار، آوزلارینه کیتورسهلر کوزلری چغار، اچلاربنه کیتکاچ اچلرن یاندرر . شولای ایتوب نی صوراسالارده عذابلی تورغان نسته بیررلر شوندان صوك بولار اوللدن باشقه نسته‌نی صوراماسلار .

(قرغنچی باب تورلی عذابنی بیانده)

رسولمز ایتکان: مینم امتمدن برتورلسی اوتدان برملك النمش یل یانغاندن صوك قتلورلار . آلار شوندی کمسه‌لردر: تنلری سیمز، دینلری آرق، اسملری کیوملی ، کوکللری یالانغاچ، دنیانك مالن بلورلر آخرت حالندن نادان بولغان کمسه‌لردر . ایك قاتی عذابلی کمسه وعده سنده تورماغان کمسه‌در . اوشانداغی زناچی، نماز قالدروچی، ربا آشاغوچی‌لار آلتی ملك یل عذاب قلنورلار . رسولمز ایتکان: قیامت کونده برش اسملی بو بلان چغار اول یلان ایتور: میکا بش تورلی کمسه‌نی بیرکز آلارنی عذاب قلرمز: برنچی نماز قالدروچی، ایکنچیسی: زکات بیرمه‌چی، اوچنچیسی: خمر اچوچی، دورتنچیسی: ربا آشاغوچی، بشنچیسی: مسجدده دنیا سوزن سویلاگوچیلردر .

(قرق برنچی باب خمر اچوچیلرنی بیانده)

پیغمبرمز ایتکان: قیامت کوننده خمر اچوچینی کیتورورلر. آیاقی صاوتلاری مویلارنی بولور. براوت باغلانساده ناغب قویولورده، قچقرولور: بوفلان فلان اوغلی دیوب. مونك آورزندان خمر ایسی چغار، بتون خلق بو ایسدن اللاغه صغنورلار. بولار تموغده سکسان یل یانارلار. شولوروشده خمراچوچی بیلن زانی عذاب قلنور، اچهسی کیلسه ارن صاری صو اچرترلر.

(قرق ایکنچی باب = تموغدان چغارلونی بیانده)

محمد علیه السلام امتندن بولغان گناهلی مؤمنلر گناهلاری قدری یانورلغاندان صونك، الله نك امری ایله حضرت جبرائیل تموغده یانغان مؤمنلرنی چغارورغه بارور. جبرائیل فرشته مالکدن صوراب تموغ اچینه قارار. مؤمنلرمونی کورگاچ صورارلار. بولیننك نورلی کمسه تموغ اچینه کرگان دیوب. مالك ایتور بو محمد پیغمبر کوچی کیتورگان جبرائیلدر دیوب. مسلمانلار محمد دیگان سوزنی اشتوگچ قچقررلر: «ای محمد! ای پیغمبرمز دیوب. حضرت جبرائیلگه ایتورلر رسولمزگه بزدن سلام ایت، اول بزنی موندان چغارسون دیورلر. شوندان صونك، الله تعالینك فرمانی، ایله حضرت جبرائیل رسولمز یانینه بارور. رسولمزنی کورگاچ یغلی باشلار. رسولمز صورار: ای دوستم نیك یغلیسون! دیور. جبرائیل ایتور: اگر سین کیرگان مستنی سین کورسنك ایدی، سینده یغلار ایدنك! دیور. اندان صونك رسولمزده یغلاب عرش آستینه بارور. آنده سجده ایتار. الله تعالی صورار: ای محمد سینی نی کیرالدی؟ صر ایسرویمن! رسول الله الله تعالی امتن تموغدان چغارورغه رخصت بیرور. رسولمز تموغ یانینه بارورده (لا اله الا الله محمد رسول الله) دیوچیلردن هر برسنده اوتلادین چغارور، جنت یانینده بولغان [illegible] قبورندور. اول [illegible] قبونغاچ صاف تنلی [illegible] منور [illegible] چغارلار. [illegible] بولور ([illegible] الله تعالینك [illegible]) دیوب. جنتده کرکاندن صونك بولارنك اراسنده [illegible]: [illegible] تموغده [illegible]! دیوب. [illegible] پیغمبرلرده

یاربی اوزمنی خلاص قل امتمنی تلاساك نی اشله ! دیور. باری رسولمزایتور: ای ربم امتمنی خلاص قل! دیور. خبرده کیلگان: قیامت کوننك بـرایرنی کیتورر لر آنك یاوزلغی ایزگولکلرندن آرتق بولوب تموغغه تیوشلی بولور. شول وقتده کوزتکلرندن برتگی ایتور: رسولمز ایتکان ایدی: نیندی بولساده کوزبر وقتده اللهدان قورقب یغلاسه، اول کمسهنك تنن الله تعالی تموغغه حرام قلوردیگان ایدی. ایندی بو کمسهده بر وقتده اللهدان قورقب یغلادی دیور. الله تعالی شول تکنك گواهلغی ایله بو کمسهنی تموغدان آزادقلور. قچقررولور: فلان فلان اوغلی تموغدان خلاص قلندی دیوب.

(قرق اوچنچی باب = جنتلرنی بیانده)

وهب دیگان صحابی ایتکان: الله تعالی جنتنی کوك ایله ییرنی صیلغنك یاراتدی. بویون اللهدان باشقه کمسه هیچده بلمس . قایچان قیامت کونی بولسه، ییر کوك بتورلورده، آنك اورنینه جنت بولور، جنت باروسی یوز درجهدر. بر درجه ایله ایکنچسینك آراسی بشیوز یللق یولدر. یلغالار آغب تورور، بیمشلری پیتوشب تورور، آنك آدمی نی تلادی شول باردر. حوری قزلاری، حوری ییگتلری باردر. هرکشی اوتوز اوچ یاشنك بولور. برده قارتایماسلار. قاشدن باشقه صاچ صقال بولماس!

(قرق دورتنچی باب = جنتنك ایشکلر[illegible] انده

عبدالله عباس اوغلی ایتکان: جنتنك سیگز ایشگی باردر. اولـگی ایشکگه (لا اله الاالله محمد رسول الله یازلغان موندا پیغمبرلر، شهیدلر جوماردلار کررلر. ایکنچی ایشك : یاحشی طهارت ایـله نمـاز قلغوچیلاردر. اوچنچی ایشگی: نفسلرینك پاکلغی ایله جوماردلق ایله زکات بیروچیلر دیما کدر. دورتنچی ایشگی: امر معروف ایله نهی عن المنکر قلوچیلار. بشنچی ایشگی: الله تعالی حرام قلغان نسنهلردن طیولغان کمسهلر کرر . آلتونچی ایشگی : حاجیلر ایشکیدر. ییدنچی ایشگی: الله یولنك صوغش قلغان کمسهلر ایشگیدر. سیگزنچی ایشگی: تقوی کمسهلرنك ایشکاریدر. باروسی سیگز جنتدر: اسملری اوشبولاردر:

اولـكشی دارالجنان ایکنچسی دارالسلام اوچنچسی جنة المأوی دورتنچسی جنةالنعیم بشنچسی جنة الخلد آلتونچسی جنة الفردوس یدنچسی جنة عدن سیگزنچسی دارالقرار . بولارنك تورلسی تورلی تاشدان یاصالغاندر . بر جنتلرده کوب تورلی یلغالار باردر . اسملری بلنگانلری اوشبو یلغالاردر. برنچسی) نهرالرحمت ایکنچسی) نهرالکوثر اوچنچسی) نهرالکافور دورتنچسی) نهرالتسنیم بشنچسی) نهرالسلسبیل آلتونچسی) نهرالرحیق موندان باشقالارده کوبدر. رسولمز ایتکان: مین معراج کیچهده جنتلرنك باروسنده‌ده بردم آنده دورت یلغه کوردم: صو، سوت، خمر، بال یلغالاری. جبرائیلدن صورادم: بو یلغالار قایدان چغا، چغشلاری قایدان کیله‌لر؟ حضرت جبرائیل ایتدی: اگر بولارنك قایدان کیلگانن بلماساك اللهدان کورساتونی صورا دیدی. رسولمز صورادی. بر فرشته کیلوب یوم کوزکنی دیدی. یومدم. بر زماندان صوك آچسام بر آغاج توبنده بولغانمن. آنده بر چارداق بار، ایشگی بیکلی اول چارداق بیك زور اگر بتون دنیاخلقن آنده قویولسه، زور تاغ باشینه قونغان قوش کبی بولوب کورنرلر ایدی. بو دورت یلغانك شول چارداق آستوندان چقغانن کوردم. قایتونی تلاگانده فرشته میکا ایتدی: نیك چارداق ایچینه کرمیسون! مین ایتدم: نچك کرییم، اول بیکلی! فرشته آچقچی اوزکده (بسمله) ایتده آچلور دیدی.

— یوزاق یانینه باروب (بسم الله الرحمن الرحیم) دیدمده یوزاق آچلدی. کردم تگی چیشمه‌لر چارداقنك دورت پوچماغندان چغالار، صوکره چارداقدان چغا باشلادم فرشته کورب بتردکمی؟ دیدی. مین بتدی دیدم فرشته یاکادان قارا دیدی. مین تاغن قارادم. چنلاب قاراسام موندا (بسم الله الرحمن الرحیم)، دیوب یازلغان صو چیشمه‌سی «میم» دن، سوت چیشمه‌سی «ه» دن خمر الرحمن دیگانده‌گی «میم» دن. بال چیشمه‌سی (الرحیم) ده‌گی «میم» دن چغب تورالار. کمده کم بسم الله‌نی چن کوکلدن ایتسه، اول کمسه اوشبو دورت یلغادان ایچرلمش بولور.

(فصل = جنتنك آغاچلارن بیانده)

رسولمزدن صورالغان جنت یغاچلاری نیچك؟ دیوب. رسولمز ایتکان: آنك بوتاقلاری کیبمس یافراقلاری توشمس، یمشلری چرمس، آنده بولغان

باچلاردان ایك الوغسی « طوبا » دیگان یغاچدر. جنتده نیچه مللر کشی
ـلانرلق آغاچلار باردر .

(قرق بشنچی باب = جنت اهلن دهده آلارنك آشلارن بیانده

ـهرده کیلـگان : صراطنك برطرفنده یغاچلار بـاردر ، اول یغاچلار زور
صحرا اچنده‌لردر. هربر یغاچ آستنده برچیشمه باردر. ایندی مؤمنلر قایچان
صراطدان اوتسه‌لر ، صوصاغانلقلاری سببلی شـول چیشمه‌لرنك برسندن
صواچه‌رلر . هربر آورولاری بتار. شوندان صوك باشقه برچیشمه‌گه کیلوب
یونورلارده، یوزلری آی‌نك اون دورتنچی کونی کبی یاقتی بولور. شوندان
سنگه بارلار ، ایشك توبینه یتسه‌لر هربر سنده بره‌ر حوری قزی قارشو
لورلار . قچاقلانوشورلار حور ایتور : میـن سینك دوستوك، میـن سینك
باغك دیور . جنتده یـدی دیوار باردر. هربرسی برتورلی تاشداندر
برسی، آلتوندان، برسی کمشدن، برسی یاقوتدان، برسی زبرجددن، برسی
نجددن، برسی نوردان، برسی مرجاندان هربر دیوار آراسی بشیوز یللق
یولدر. جنت اهللرینك کوندن کون ماتورلقلاری آرتور.

(قرق آلتونچی باب = حوریلرنی بیانده)

الله تعالی حورنی دورت تورلی توسدن یاراتقاندر: آق، یاشل صاری، قزل
توسلرده‌در تنلری زعفران، مسك، عنبردندر، صاچلاری جفك برتگندندر.
کوکرکلرینه ایرلرینك اسملری یازلمشدر هم‌ده الله‌نك اسملرندن بره‌وسی
یازلغاندر. هربر قولنده اون بلازك، اون بالداقدر.

جنتده برحوری باردر، مسك ، عنبر، کافور، زعفراندن یاراتولمشدر. کوکره
... ... سی کیلسه اول الله تعالی گه چن قل بولسون!
... ... دن اجماعنی یاراتقاچ، جبرائیلگه بیوردی آنده کرب یورگه،

حضرت جبرائیل شونده بر حوریگه اوچرادی، اول حوری‌نی کورگاچ جلمایب کلدی. شول وقتده بتون جنت اچی نور ایله تولدی. مونی کورب جبرائیل الله‌نڭ نوری آچلدی دیوب بلب سجده‌گه کیتدی. شوندان صوڭ بو حوری قچقردی: ای الله‌نڭ فرشته‌سی امین! تورغل! جبرائیل توردی «سبحان الله سینی یارتوچی الله‌نی هر بر کیمچیلکلردن پاکلیمن! بو حوری ایتدی: مین کم اوچون یاراتولدم!— جبرائیل بلمیم دیدی. حوری ایتدی: الله تعالی مینی الله‌نڭ رضالغی ایله نفسنی جیڭگان کمسه اوچون یاراتدی دیگان.

جنتده بولغان آشاملقلار آشالغان صاین آرتورلار: مونڭ اخشاشی دنیاده ده باردر. مثلاً قرآن آدمیلر اوقورلار کشیلرنیڭ اوقوتالار، اما هیچ کمیمیدر. جنت اهلنی آشارلار اچه‌رلر اما طشقه چقماسلار...!

تمت تمام